

Národní archiv
www.nacr.cz

Zpráva o činnosti Národního archivu za rok 2021

předkládá
PhDr. Eva Drašarová, CSc.
vedoucí služebního úřadu
ředitelka Národního archivu,
s použitím podkladů ze zpráv o činnosti
vedoucích jednotlivých oddělení sestavila
Eva Drašarová a Radka Kubínová
V Praze 4. 2. 2022

Obsah

Úvod	3
I. Personální podmínky archivu	4
Národní archiv – organizační struktura ke dni 1. 1. 2021	6
II. Celkové množství uložených archiválií	8
III. Výběr, zpracování a využívání archiválií	9
Výběr archiválií ve skartačním řízení	9
Výběr archiválií mimo skartační řízení	15
Zpracování archiválií a anotace nových archivních pomůcek	19
Anotace nových archivních pomůcek	26
Využívání archiválií veřejností	30
Výstavy	33
Spolupráce s médii	34
Exkurzní činnost	35
Knihovna	35
Vědecký výzkum	37
Ediční a publikační činnost	65
Pedagogická činnost	65
Zahraniční styky	66
IV. Stav archiválií	68
Preventivní péče o archiválie a průzkumy jejich fyzického stavu	68
Konzervování a restaurování archiválií	69
Bezpečnostní snímkování a reprografie	72
Digitalizační práce	73
Informatika	74
V. Prostorová situace archivu, provozní a ekonomické záležitosti	75
Hospodaření se svěřenými prostředky	77
Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb., o svobodném přístupu k informacím	85
Zpráva o prověrce fyzického stavu archivních kulturních památek a národních kulturních památek uložených v Národním archivu za rok 2021	86
VI. Tabulky archivní	96
VII. Publikační činnost Národního archivu a jeho pracovníků za rok 2021	108

Staří lidé si obvykle naříkají na příliš rychle pádící čas, který jim ubírá zbývající prostor pro, navzdory všem obtížím a nepřízním, přeci jen báječné žití. Ale že tryskem zmizel rok 2021, nikdo nelituje. Ještě honem přibouchnout dveře za druhým pandemickým rokem s pořádným silvestrovsko-novoročním rámussem a připravit se na nepříjemnou (poslední?) zdravotně-společenskou zkoušku s názvem omikron.

V kritických chvílích se nejlépe pozná, kdo je kdo. Ryzí a „ryzí“ charaktery, chytří, hloupí, obětaví, lhostejní, otupělí, uondaní, angažovaní, sobci, altruisté, bojovní na všechny způsoby. To vše jsme my, pozoruhodný koktejl. A musíme spolu vyjít. A chceme přežít. Ovšem každý po svém, nejlépe dle svého nejužšího přesvědčení. Jednomu se zdá něco málo, druhému naopak příliš, něco zbytečně brzy či naopak velmi pozdě. A jsme tak snadno manipulovatelní. Mnohým manipulátorům to umožňuje pohodlné žití.

V Národním archivu se naštěstí propojujeme jinými myšlenkami. Uspokojuje, ba naplňuje nás smysluplná práce na všech možných postech, které zastáváme. Jsme povětšinou „srdcaři“. Naše činnosti vykonáváme ve prospěch „veřejného zájmu“ a pod mravním imperativem čehosi nás přesahujícího. V těžkých podmínkách jsme se již adaptovali. Tu a tam se bojíme o své nemocné kolegyně a kolegy – i v minulém roce několikrát oprávněně. Naštěstí na pracovišti jsme nikoho neztratili. Přesto jsme se zcela nestáhli do svých křehkých ulit. Zůstali jsme v kontaktu alespoň s odborným světem. Někdy naživo, jindy za pomoci moderních technologií. Splnili jsme včas své závazky vůči státu a občanům. Dluh zůstává vůči „regulovaným“ badatelům ve studovnách. Pokračovali jsme v náhradním programu práce z domu, pilně plnili databáze informacemi. Těšíme se na jejich kompletní publikaci. Chceme se přece pochlubit veřejnosti, že jsme dělali užitečnou práci i po kvantitativní stránce. Docela se dařilo i výzkumu všeho druhu. Jistě nám svědčí expertní pozice v elektronickém úřadování a v archivování kde čeho digitálního. Činíme se tedy navzdory nepěkným časům. Naříkáme jen občas (ulevit si potřebuje přeci každý), někdy si už trochu „lezeme na nervy“ (potřebujeme asi konečně více prostoru a volnosti). Přesto jsme pyšní na výsledky své práce a práce svých milých kolegyně a kolegů.

I. Personální podmínky archivu

Tabulka č. I

ODD.	ŘÍZENÍ	EKONOMIKA	SPRÁVA BUDOV	INFORMATIKA	KONZERVACE	REPROGRAFIE	BADATELSKÉ SLUŽBY	VYDAVATELSKÁ A PROPAGAČNÍ ČINNOST	PŘEDARCHIVNÍ PÉČE KONTROLNÍ ČINNOST	ARCHIVNÍ EVIDENCE A METODIKA	PÉČE O ARCHIVÁLIE, ZPRACOVÁNÍ ARCH.	ZAHRANIČNÍ STYKY	SM
1	1						2		3		6		12,00
2	1								1		5		7,00
3	1								1		11		13,00
4	1								6		8		15,00
5	1			15					10	6			32,00
6	1								2		8		11,00
8	1	2				5	6	2	1		6		23,00
9	1						6						7,00
10	1				13				1				15,00
11	1	9	3										13,00
12	1	3										1	5,00
SUMA	11	14	3	15	13	5	14	2	25	6	44	1	153,00

Personální situaci v odděleních sice lze charakterizovat jednoduchým přehledem v předepsané tabulce (oficiální názvy oddělení viz organigram níže, zde jsou uváděna jen jejich pomocná číselná označení pro spisovou službu, číslo sedm není obsazeno), ale nepostihuje košatou realitu realizace zákona o státní službě, a též setrvalou existenci míst s více činnostmi. Před lety předepsaná forma naprosto ignoruje nejpodstatnější funkci archivu jakožto správního úřadu. Přitom výkon správních agend archiváři činí více než padesát procent výkonu celého úřadu a ve dvou odděleních téměř osmdesát procent celoročního výkonu.

Koronavirová pandemie však opět pokrývá veškeré aktivity a promítla se samozřejmě i do zkresleného, tlumeného dopadu důsledků personální politiky státu v roce 2019.

Archiv je strukturován do specializujících se dílčích jednotek, přesto existují činnosti, které jsou vykonávány více odděleními, a odlišení mezi nimi je dáno růzností svěřeného Národního archivního dědictví. Správa fondů a jejich odborné zpracování a zpřístupnění v celé škále vědeckých produktů, se sjednocuje metodikou a rozlišuje specifiky chronologickými, věcnými, jazykovými, paleografickými, diplomatickými aj. Řada archivářů současně vykonává kontrolu, poskytuje podklady pro rozhodování ve veřejné správě i informace soukromému sektoru, vyhotovuje rešerše či zabíhá nejen do základního výzkumu v oblasti historie, dějin správy, pomocných věd historických, ale i stále více do informatiky nutné pro další vývoj oboru.

U instituce naší velikosti dochází ke kumulaci rolí – zahraniční cesty připravuje asistentka ředitelky, archiváři a další kolegové ve studovnách se věnují i reprografickým činnostem (v tenčící se míře), fotografové spíše digitalizují, práce s veřejností se týká téměř všech. Snad jen restaurátoři pouze konzervují a restaurují – tedy pokud není pandemie a nepřepisují staré archivní pomůcky do moderních databází. Ovšem v péči o fyzický stav archiválií existuje též masivní složka preventivní, a to s celostátním dopadem. Dále je potřeba zmínit v téže organizační jednotce práci odborníků v krizových situacích (práce v terénu s kontaminovaným materiálem) a činnosti ve vědeckém úseku. O propojení kontroly spisové služby a výběru archiválií se segmentem výzkumu a vývoje v oblasti elektronických archiválií, se standardizací a využitím podnětů z oblasti informatiky ani nemluvě.

Již do roku 2020 vstupoval archiv citelně oslaben. V rámci opětovného snižování personálního stavu (poslední bylo na konci roku 2018) jsme přišli o 6 systemizovaných míst. Všechna byla v režimu Zákoníku práce. V obou badatelnách a v knihovně bylo redukováno po jednom místě, dále nás bohužel musel opustit jeden manipulantský provozní úsek, jeden archivář oddělení nestátních fondů a jeden operátor informačních technologií. Vykonávaná práce je nadále potřeba, jen částečně se dá nahradit nižší personální dotací za pomoci prací vykonávaných mimo pracovní poměr. Národní archiv k 31. 12. 2021 disponoval 153 systemizovanými místy, z toho 86 ve státní službě a 67 pracovníků dle Zákoníku práce.

V personální práci stále citelně chybí další síla pro organizaci a personální zvládnutí výběrových řízení, pro totéž v oblasti vzdělávání a pro aktivity v oblasti řízení kvality ve služebním úřadě. O zastupitelnosti funkcí personalistky a mzdové účetní pro případ dlouhodobé neschopnosti si můžeme nechat pouze zdát. Nekomfortní situaci s mnohaměsíční absencí obou rolí jsme již v minulosti prožili. Postupně jsme dorovnali třídy vysokoškolsky vzdělaných restaurátorů, které ustrnuly na úrovni středoškoláků 50. let 20. století. Pouze jeden je stále z neznámého důvodu opomenut. Už jsme ani nepočítali se zvýšením třídy jednoho zástupce vedoucí oddělení, stalo se. V roce 2019 ani v roce 2020 či v roce 2021 (pro rok 2020, resp. 2021 nebo 2022) jiná změna nenastala. Návrhy donquichotsky zopakujeme pro rok 2023. Znovu uplatníme požadavek na tři nová místa archivářů pro přebíraný Všeodborový archiv v celkovém rozsahu 5 běžných km a opakovaně doplnění míst pro Národní digitální archiv dle vládního usnesení č. 611 z roku 2013. Jak rádo by je pro rok 2022 Ministerstvo vnitra nasadilo na své zákonné povinnosti testování elektronických spisových služeb. V roce 2020 jsme plánovali vyzkoušet ve formalizované podobě nový benefit práce z domu. K tomu opravdu z počátku roku došlo v oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů. Od března 2021 se práce z domu stala neoddělitelnou součástí pracovního výkonu většiny zaměstnanců s výjimkou ekonomicko-provozního oddělení. Dle vládních opatření proti epidemii nemoci Covid 19 jsme pružně utlumovali či rozšiřovali počet osob na pracovišti a střídali se ve směnách. Práce doma, pokud se realizuje, se stále vykazuje již od prvního uzavření v březnu 2020 v týdenních intervalech, na sklonku roku 2021 přibýlo formální plánování v náhradě smluvního vztahu mezi zaměstnavatelem a zaměstnancem.

V časových oknech rozvolnění proběhla v roce 2021 tři výběrová řízení na systemizovaná místa ve státní službě. Přehled složení zaměstnanců v jednotlivých organizačních jednotkách viz následující organigram. Číslice před lomítkem vyjadřuje počet zaměstnanců v režimu státní služby, číslice za lomítkem označuje počet zaměstnanců v režimu Zákoníku práce.

Národní archiv – organizační struktura ke dni 1. 1. 2021

vedoucí služebního úřadu P+3/1		
Oddělení fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí P+7/4		Oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1848–1918 P+5/1
Oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1918–1945 P+11/1		Oddělení fondů státní správy z let 1945–1992 P+11/3
Oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů P+18/13		Oddělení fondů nestátní provenience a archivních sbírek P+7/3
Oddělení foto-, fono-, kinodokumentů a služeb veřejnosti P+12/10		Oddělení – Knihovna V+0/6
Oddělení péče o fyzický stav archiválií V+0/14		Oddělení ekonomicko-provozní P+3/9

Oblast vzdělávání musela projít v uplynulých letech výraznou proměnou v souvislosti se zákonem o státní službě. Příslušný služební předpis a zejména rámcový plán se připravoval náročným procesem tvorby „zdola“ od roku 2016, tudíž je více než akceptovatelný veškerým osazenstvem archivu. Spoléháme povětšinou na sebe (školíme se navzájem – např. v archivní legislativě, k ochraně osobních údajů v archivní praxi, v kybernetické bezpečnosti), komerční školení s ohledem na zdroje omezuje jen na nejnutnější v oblasti ekonomiky, účtování a nových legislativních úprav této sféry. Jak vyplývá z příslušných ustanovení služebního zákona a dalších souvisejících právních předpisů, státní zaměstnanci ve služebním poměru (v oboru služby č. 27) i státní zaměstnanci v pracovním poměru měli absolvovat školení a workshopy, související přímo s předmětem jejich pracovní činnosti. Vybraní zaměstnanci se účastnili na řadě domácích i mimoústavních workshopů, seminářů a konferencí z oblasti archivnictví, historiografie, péče o fyzický stav archiválií, IT archivace a dalších archivních disciplín. Menší část se uskutečnila v dobách uvolnění opatření fyzicky, značné části však on-line formou. Mnozí opět využili bezplatného přihlášení pro své další sebevzdělávání.

Pokračovalo individuální zvyšování kvalifikace. Bakalářskému studiu se věnovaly 3 osoby, magisterskému 5 osob a doktorandskému 8. Bakalářské obory se studují na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy – Katedra pomocných věd historických a archivnictví (Viktor Krásenský), tamtéž obor Veřejná správa a spisová služba (Jitka Prajzlerová). Ve stejném oboru zahájila studium v říjnu minulého roku i Naděžda Kruglová.

Magisterské obory se studují na řadě univerzit. Markéta Hrdličková (Roman Štěr přerušil) pokračovala v magisterském studiu na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy – Katedra pomocných věd historických a archivnictví (též PVH a AS FF UK). Karolína Spejchalová pokračovala ve studiu bohemistiky na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy a archivního kurzu na katedře PVH a AS FF UK.

Magisterské studium na Katedře pomocných věd historických Filozofické fakulty Univerzity Hradec Králové studuje Lenka Neradová a Markéta Vacková. Jiří Bernas pokračoval ve studiu na České zemědělské univerzitě, Provozně-ekonomické fakultě, obor Systémové inženýrství – informatika.

Doktorandi se připravují na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy – Katedra českých dějin – doktorandské studium zde absolvuje Jiří Jiráček, Filip Paulus (obnoveno, přerušeno Matěj Trepeš), Katedra pomocných věd historických a archivnictví (Kateřina Zenklová, Leoš Zich, Tereza Pluskalová/ přerušeno, Lucie Vojtíšková/ přerušeno). Adam Zítek plnil další povinnosti v postgraduálním studiu na Filozofické fakultě Univerzity Jana Evangelisty Purkyně v Ústí nad Labem.

Co se týče hodnocení státních zaměstnanců, existuje služební předpis ředitelky, v němž se počítá s dvouletou periodou. Vzhledem k významu hodnocení a možným dopadům této činnosti chceme tuto zodpovědnou a časově náročnou záležitost rozložit do delšího úseku.

Služební hodnocení se tedy odehrálo v prvním čtvrtletí roku 2021.

II. Celkové množství uložených archiválií

Přehled viz tabulky č. II/1,2 v závěru této Zprávy o činnosti.

K 31. 12. 2021 spravoval Národní archiv ve své základní evidenci celkem 2146 archivních souborů v rozsahu 131 488,33 bm (oproti stavu k 31. 12. 2020 se jedná o nárůst o 32 archivních souborů a úbytek 70,91 bm). Digitální velikost spravovaných souborů činila 4507770,01 MB.

Z uvedených 2146 archivních souborů bylo celkem 2076 souborů (126636,32 bm, 4457054,61 MB) evidováno jako soubory v přímé péči archivu, 66 souborů (4812,26 bm, 50715,40 MB) bylo uloženo na základě depozitní smlouvy a 4 archivní soubory NA (39,75 bm) byly na základě smlouvy uloženy mimo archiv. V roce 2021 bylo provedeno celkem 391 aktualizací evidenčních listů NAD, které se týkaly 265 archivních souborů.

Do evidence archivních pomůcek bylo v roce 2021 zapsáno 9 nových archivních pomůcek, zrušeno nebylo nic. Do evidence vnějších přírůstků a úbytků bylo v roce 2021 zapsáno celkem 190 vnějších změn (tj. o 31 méně než v roce 2020). Celkem bylo evidováno 189 přírůstků (188 přírůstků výběrem a 1 přírůstek delimitací) a jeden úbytek. Nejvíce přírůstků (23), bm (71,2) i evidenčních jednotek (1289) bylo převzato od Ministerstva vnitra ČR. Nejvíce bm (60,9) bylo převzato k fondu Ministerstvo kultury ČR, Praha. Na přejímání archiválií se podílelo šest oddělení Národního archivu (1. oddělení: 6 přírůstků / 6,07 bm, 2. oddělení: 2 přírůstky / 2,5 bm, 5. oddělení: 175 přírůstků / 425,71 bm, 6. oddělení: 36 přírůstků / 72,74 bm a 8. oddělení: 2 přírůstky / 1,95 bm). Nejčastějším druhem přírůstku uskutečněného výběrem byl přírůstek ve skartačním řízení – 129x, dále následovaly dar – 53x, přírůstek mimo skartační řízení – 2x, koupě – 2x a depozitum jiného subjektu – 2x. Celkem bylo v roce 2021 zaevidováno 654,71 bm archiválií a 7396 evidenčních jednotek (tj. o 145,74 bm a 99 evidenčních jednotek více než v roce 2020).

Ze 189 přírůstků evidovaných v roce 2020 obsahovalo 17 přírůstků rovněž archiválie v elektronické podobě, jejichž celková digitální velikost činila 22675,2481 MB (v roce 2020 to bylo 20 přírůstků a 53473,16 MB, v roce 2019 to bylo 21 přírůstků a 137682 MB). Nejvíce digitálních archiválií (7900 MB) bylo v roce 2021 převzato k fondu Úsvit – Národní Koalice, Praha. Do druhotné evidence NAD předalo Národnímu archivu v roce 2021 (poslední předání před spuštěním IS PEvA II) údaje ze své základní evidence celkem 24 archivů a 7 kulturně vědeckých institucí. K 31. 12. 2021 měl Národní archiv ve své péči celkem 1 národní kulturní památku a 26 archivních kulturních památek. Pravidelná prověrka fyzického stavu archivních kulturních památek se uskutečnila ve dnech 1. a 7. 12. 2021, hloubková kontrola listin fondu Archiv České koruny proběhla dne 2. a 3. 12. 2021.

Vedle běžných úkolů byla v roce 2021 zvýšená pozornost věnována přechodu na nový informační systém PEvA II (ostrý provoz zahájen k 8. 3. 2021). Národní archiv zajišťoval administraci uživatelů IS PEvA II pro instituce předávající mu údaje do druhotné evidence NAD. Referent NAD absolvoval v Benešově kurz pro lokální správce systému PEvA II (2. 11. 2021). Pro pracovníky Národního archivu připravilo 5. oddělení NA krátké školení pro práci s IS PEvA II v režimu nahlížení (8. 6. 2021). Vedení evidence NAD v NA bylo i v roce 2021 ovlivněno pokračující pandemií koronaviru a s tím souvisejícími opatřeními, na vedení evidence NAD se to však výraznějším způsobem neprojevilo. Všechny evidence byly vedeny obvyklým způsobem, u některých však došlo mírnému poklesu evidovaných údajů a provedených aktualizací. V roce 2021 se konala jedna porada referentů NAD (16. 11. 2021), která se zabývala aktuální situací vedení evidence NAD v Národním archivu.

V roce 2021 nebyly provedeny žádné kontroly evidence NAD u akreditovaných archivů spadajících do působnosti Národního archivu.

III. Výběr, zpracování a využívání archiválií

Přehled viz tabulky č. III/1, 2, 3 v závěru této Zprávy o činnosti.

Výběr archiválií ve skartačním řízení

V roce 2021 vykonával Národní archiv předarchivní péči u 170 veřejnoprávních původců. Archiváři 5. oddělení provedli v roce 2021 výběr ve skartačním a mimo skartační řízení celkem u 76 veřejnoprávních původců. Při těchto řízeních sepsali 165 protokolů (162 ve skartačním řízení a 3 v mimo skartačním řízení). Tyto ukazatele jsou statisticky sledovány od roku 2005. Poměříme-li tyto výkony s výsledky z minulých let, můžeme konstatovat, že počet skartujících původců s ohledem na pandemii Covid 19 mírně klesl, tomu odpovídá i pokles počtu vyhotovených protokolů ve skartačním řízení. Co se týče objemu a poměru dokumentů navržených do skartačního řízení a dokumentů vybraných za archiválie, můžeme konstatovat, že zůstává v rámci trendu minulých let. Celkově bylo ve skartačním řízení posouzeno 7549 bm dokumentů a vybráno z nich bylo 324 bm archiválií. Poměr vybraných archiválií k navrženým by byl 4,3 %. Mimo skartační řízení bylo navrženo 95 bm a bylo vybráno 0,1 bm. Patrný je trend poklesu počtu „odlehčujících“ skartačních řízení, kdy nejsou vybrány žádné archiválie. Stejně tak počet a rozsah mimo skartačních řízení klesá. Do statistik se také promítá trend trvalých skartačních souhlasů na konkrétní typy agend.

V roce 2021 proběhla první elektronická skartační řízení u řady původců Národního archivu. Narostl počet původců, kteří provedli v roce 2021 testovací skartační řízení, u některých přetrvávají technické překážky, které zatím neumožňují skartace z jejich eSSL – původce není schopen předložit k výběru SIP balíčky s komponentami a další problémy. V mnoha případech původce úspěšně provedl elektronické skartační řízení, při přejímkách však byly velké technické problémy, především s validitou „plných“ SIP balíčky s komponentami. U některých původců bylo sice skartační řízení úspěšné, ale do skartačního řízení byly zatím navrženy pouze transakční protokoly, takže nelze zatím zcela hodnotit úspěch či neúspěch řízení. Někteří původci testují i výběr z volných souborů pro svoji specifickou dokumentaci, např. digitální fotografie a další digitální dokumenty.

Úspěšné elektronické skartační řízení dosud provedli (v abecedním pořadí):

CzechInvest – e-skartace proběhly na starém i novém portálu, zatím bez přejímek. Přejímka transakčních protokolů není ukončena – po opakujících se chybách musí dodavatel vygenerovat nové SIP balíčky pro přejímku

CzechTrade – v roce 2021 proběhla první e-skartace elektronicky evidovaných analogových dokumentů, vše S, zatím s přejímkou nejsou zkušenosti

Česká agentura pro standardizaci

Česká obchodní inspekce – proběhla úspěšně e-skartace i e-přejímka, zatím pouze na starém portálu, nový portál původce testuje

Česká plemenářská inspekce

Český telekomunikační úřad

Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva – celkem proběhly 2 skartační řízení za poslední dva roky – transakční protokoly včetně dvou dokumentů a druhá skartace byl výběr mimo skartační řízení – hodnotící zprávy – vše proběhlo úspěšně

Drážní úřad – probíhá přejímka

Generální finanční ředitelství – transakční protokoly – přejímka není ještě po 2 letech dokončena;

Generální inspekce bezpečnostních sborů – v roce 2021 úspěšně provedeno 16 skartačních řízení – ředitelství a jednotlivá oddělení z celé republiky – zatím bez přejímky

Hasičská záchranná služba Správy železnic – výběr z volných souborů

Kancelář finančního arbitra – zatím nelze hovořit o klasické e-skartaci – pouze na starém portále proběhlo mimo skartační řízení, kdy jsme přejímali arbitrární spisy z volných souborů (excelové tabulky)

Kancelář veřejného ochránce práv

Ministerstvo kultury – transakční protokoly – avšak přetrvávají problémy s přejímkou

Ministerstvo průmyslu a obchodu – odbor hospodářské správy – skartace malého rozsahu, spíše zkušební charakteru (nic nebylo vybráno)

Ministerstvo spravedlnosti včetně úspěšně provedené přejímky

Ministerstvo vnitra – skartace probíhají pravidelně již od roku 2017, v některých případech však byly technické problémy s přejímkami digitálních archiválií; v roce 2021 byly zahájeny dvě skartace – jedno je ukončené a druhé probíhá (rozsáhlý návrh za celé ministerstvo) ve správním archivu MV v Kamýku nad Vltavou

Ministerstvo životního prostředí – celkem tři e-skartační řízení menšího rozsahu – jedno vše S, u druhého jeden spis A – probíhá přejímka (odstraňování závad), třetí probíhá

Nejvyšší kontrolní úřad

Osobní fond Ing. Pavel Řezáč, Ředitelství silnic a dálnic – výběr z volných souborů (Kunt)

Rejstřík trestů – v roce 2021 úspěšné skartační řízení, spíše zkušebně pouze 1 SIP balíček, bez přejímky

Správa základních registrů

Státní fond podpory investic

Státní fond životního prostředí – dvě e-skartační řízení, obě pouze transakční protokoly, jedna úspěšně uložena přejímka, u druhé pokračující problémy (již od roku 2019), dvakrát zamítnuta

Státní pozemkový úřad

Úřad Národní rozpočtové rady – zatím navržen spíše zkušebně jeden dokument a současně byl vybrán jako archiválie a úspěšně zvládl i předání do NDA

Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví

Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových – úspěšné skartační řízení (zatím pouze analogové dokumenty evidované v eSSL) včetně přejímky; v další fázi se počítá s návrhem pouze digitálních dokumentů

Úřad průmyslového vlastnictví – proběhlo již několik e-skartací, vše S, takže s přejímkami ještě nemáme zkušenosti

Úřad vlády – provedena e-skartace zatím bez přejímky

Ústav pro hospodářskou úpravu lesů – v roce 2021 provedl celkem tři skartační řízení. V jednom případě byly vybrány archiválie. Zároveň původce provedl úspěšně dvě přejímky

Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra – úspěšné skartační řízení, avšak přejímka dosud probíhá od roku 2020 s problémy

Zdravotnické zařízení Ministerstva vnitra – úspěšné skartační řízení včetně přejímky

Zatím neúspěšné elektronické skartační řízení, které bylo zrušeno:

Česká geologická služba – probíhalo od roku 2020, řízení doprovázely problémy způsobené zejména kvalitou SIP balíčků. Problém způsobuje předložení vyžádaných SIP balíčků s komponentami. Po dohodě s původcem bylo skartační řízení zrušeno a zatím probíhají zkoušky v testovací verzi archivního portálu

Správa uprchlických zařízení MV – pokus o elektronické skartační řízení – na žádost původce zrušeno (neschopnost nahrát vyžádané komponenty k archivní prohlídce, opakované ESK se připravuje

Nejvyšší správní soud – v roce 2018 – bylo vráceno k přepracování, připravuje se

Muzeum Policie ČR – v roce 2018 – nevalidní SIP balíčky, bylo zrušeno a doporučena testovací verze

Testovací skartační řízení prováděli:

Česká geologická služba

Česká správa sociálního zabezpečení

Česká obchodní inspekce

Technická inspekce ČR

Probační a mediační služba – úspěšně provedené

Ministerstvo průmyslu a obchodu – úspěšně provedené

Muzeum Policie ČR

Nejvyšší správní soud a Ústavní soud – testují výběr z volných souborů pro specifickou dokumentaci (rozjednané přejímky digitálních fotografií)

Agentura pro podnikání a inovace – připravují do e-skartace transakční protokoly, zatím konzultují telefonicky, byla jim doporučena testovací verze portálu

Ministerstvo financí – spolupracuje a testuje v novém testovacím portálu

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže – úspěšné proveden výběr, přejímka byla zatím neúspěšná

Z centrálních úřadů dosud žádné elektronické (ani testovací) skartační řízení neprovedli:

Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy – v současné době soutěží nový systém eSSL (záležitost je komplikovaná, předpokládá se, že k prvnímu menšímu skartačnímu řízení by mohlo konečně dojít ke konci roku 2022)

Ministerstvo pro místní rozvoj – vysoutěžilo novou eSSL – zatím pokračuje v migraci ze staré eSSL do nové Athény; došlo zde však k personálnímu snížení již tak nedostatečného počtu zaměstnanců

Ministerstvo zdravotnictví – zatím nebyl pokus ani o testovací verzi

Ministerstvo financí – zatím nebyl pokus ani o testovací verzi

Generální ředitelství cel

Český úřad zeměměřický a katastrální

Energetický regulační úřad

Finanční analytický úřad

Státní energetická inspekce – ústřední inspektorát

Státní úřad inspekce práce

Státní úřad pro jadernou bezpečnost

Rada pro rozhlasové a televizní vysílání – skartační řízení připravuje

Česká školní inspekce – skartační řízení připravuje

Dům zahraniční spolupráce – skartační řízení připravuje

Národní památkový ústav

V průběhu celého roku probíhala rozsáhlá skartační řízení – viz tabulku.

Trvalé skartační souhlasy byly uděleny čtyřem institucím. V souladu s rozsáhlým přepracováním spisového a skartačního plánu *Ministerstva vnitra* platného od ledna 2021 došlo ke zcela novému číslování věcných skupin, redukci nebo sloučení některých věcných skupin, které byly nadbytečné. Rovněž došlo k přečíslování spisových znaků u věcných skupin, na které byl již dříve Národním archivem udělen trvalý skartační souhlas – na základě těchto změn se pro dotčené věcné skupiny vydal s platností od 1. 1. 2021 nový trvalý skartační souhlas. Souhlas obdržela *Správa základních registrů* u dokumentů, které nepatří do spisové služby, dále *Úřad pro civilní letectví* pro finanční a účetní agendu. Úřad vlády ČR zaslal žádost, která je zatím v řešení.

Kontroly spisové služby a správní/přestupková řízení

Od ledna 2020 probíhala kontrola výkonu spisové služby u *Ministerstva zemědělství*. Byly zjištěny, resp. potvrzeny nedostatky uvedené v protokolu o kontrole z roku 2017.

O došetření byl sepsán dodatek k protokolu o kontrole. Tento dodatek byl Ministerstvu zemědělství zaslán 15. 12. 2020. Ministerstvo zemědělství na Dodatek reagovalo Vyjádřením k přípisu Národního archivu. Vyjádření bylo Národním archivem vyhodnoceno z části jako stížnost a z části jako námitky proti dodatku k protokolu o kontrole. Stížnosti i námitky byly zamítnuty dne 18. 1. 2021 a tímto dokumentem byla tato zdlouhavá kontrola ukončena.

Dosud probíhá spor v případě řádné kontroly u *Vrchního státního zastupitelství* (VSZ) v Praze, která byla Národním archivem (též NA) zahájena v říjnu 2017, ale byla následně zastavena z důvodu sporu o příslušnost NA k výkonu kontroly, resp. výkonu předarchivní péče, který otevřelo Vrchní státní zastupitelství v Praze. Od roku 2017 dosud probíhají správní a návazná soudní řízení ve věci určení příslušného veřejného archivu k výkonu předarchivní péče u VSZ v Praze a spory o procesní stránku postupů při řešení tohoto problému. Ve věci již opakovaně rozhodují útvary MV (odbor archivní správy a spisové služby MV, v rozkladových řízeních ministr vnitra) a správní soudy (MS v Praze i NSS v Brně). Aktuálně je u MS v Praze ze strany VSZ v Praze žalováno rozkladové rozhodnutí ministra vnitra, kterým byl rozklad žalobce proti rozhodnutí OASSS MV ČR ministrem vnitra (v rozporu s předchozím závazným právním názorem MS v Praze, aprobovaným i NSS v Brně) zamítnut bez věcného přezkumu jako nepřipustný. MS v Praze bylo NA opětovně uloženo zdržet se všech kontrolních úkonů do doby rozhodnutí o žalobě (horizont 2–3 let). V důsledku nastíněné situace kontrola fakticky ještě nemohla být zahájena a současně jsou nuceně již po dobu několika let pozastaveny i veškeré ostatní činnosti předarchivní péče NA ve vztahu k VSZ v Praze.

V roce 2020 byla zahájena kontrola u Úřadu vlády. Z důvodu covidových opatření se trvání kontroly prodloužilo až do konce roku 2021, kdy byla na místě ukončena, připravuje se kontrolní protokol.

Na základě podnětu kontrola probíhá u České televize a u Národní sportovní agentury. Na základě podnětu/stížnosti soukromé osoby bylo z pokynu Ministerstva vnitra provedeno Národním archivem místní šetření spisovny *Fakultní nemocnice Královské Vinohrady* v obci Netřeba, kde dle podnětu je ve spisovně v Netřebě nedostatečně zabezpečena ochrana osobních údajů a citlivých zdravotnických informací a zdravotnická dokumentace je uložena v „plesnivě stodole“ s neodbornou péčí pracovníků FNKV. Národní archiv provedl prohlídku na místě včetně mikrobiologických zkoušek a neshledal porušení § 68 odst. 4 archivního zákona. Z tohoto důvodu nebylo přestupkové řízení zahájeno.

V roce 2021 bylo přestupkové řízení vedeno se *Státním pozemkovým úřadem*. Přestupek byl napraven, bylo upuštěno od správního trestu, pouze původce zaplatil paušální poplatek Národnímu archiv. Původce se proti rozhodnutí neodvolal. Dále probíhalo přestupkové řízení s *Ministerstvem zemědělství*. Připravuje se rozhodnutí o přestupku.

Konzultace k výkonu spisové služby, průzkumy eSSI, metodika, spisová rozluka

Ve spolupráci s odborem archivní správy a spisové služby, odborem eGovernmentu, odborem Hlavního architekta eGovernmentu a dalšími útvary Ministerstva vnitra ČR jsme připomínkovali a vytvářeli návrhy k novelizaci právních předpisů souvisejících s elektronickým dokumentem a s archivnictvím a s výkonem spisové služby včetně zákona o archivnictví a spisové službě a jeho prováděcích vyhlášek (kde změny navazují na zákon o právu na digitální služby a související zákon, kterým se mění některé zákony v souvislosti s další elektronizací postupů orgánů veřejné moci (tzv. DEPO)). Tématem roku 2021 byl také zákon o stavebním řízení, kterému jsme se věnovali nejen v rámci přípravy připomínkováním zejména pasáží týkajících se spisové rozluky stavebních úřadů, včetně její elektronické části), ale také v rámci osvěty ve spolupráci s Ministerstvem vnitra ČR

směrem k původcům (stavebním úřadům) při vysvětlování spisové rozluky a jejích procesů. Dále jsme se věnovali zákonu o digitalizaci zdravotnictví a zejména související prováděcí vyhlášce, která má upravit podobu a parametry elektronické zdravotnické dokumentace, kdy námi sledovaný zájem směřuje ke standardizaci výstupů v souladu s parametry digitálního archivnictví a evropskými koncepty eHealth. Dalšími tématy, na jejichž řešení jsme participovali, byla novelizace evropského nařízení eIDAS týkající se elektronické archivace a trvalého (nikoliv jen dlouhodobého!) ukládání. Mimořádný úspěch, pokud bude vyhláška přijata s námi navrženými úpravami, představuje návrh vyhlášky o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy, kdy se snažíme průlomově prosadit posouzení systému a dat v něm z hlediska trvalého uložení již při jeho vzniku (by design), což by mohlo zásadním způsobem změnit dosavadní koncept archivnictví jako pasivního procesu na konci životního cyklu dokumentu (kdy se zejména v elektronickém prostředí již nedá mnoho věcí zachránit). Velké téma, které se vinulo prakticky celým rokem a které odstartovala novela nařízení vlády 351/2013 Sb., která stanovila procesy a pravidla pro ověřování, validitu a legitimaci elektronických dokumentů a elektronických podpisů notáři (ASiC-E), aby posléze na tuto úpravu navázalo Ministerstvo vnitra hledáním obecného řešení e-legalizace prostřednictvím PDF dokumentů a proprietárních vazeb mezi těmito dokumenty (řešením all-in-one nebo stand alone), a to v procesech ověřování, distribuce (včetně datových schránek) a trvalého uložení.

Pracovníci 5. oddělení vedli nad rámec zákonných povinností náročné individuální konzultace s původci. Nejčastějším tématem byl výkon spisové služby v elektronickém systému spisové služby, správa dokumentů v samostatných elektronických evidencích (různé informační systémy, databáze apod.) a skartační řízení z nich, ale objevily se též dotazy na téma zpřístupňování archiválií z mladých fondů ve správě 5. oddělení. Některé se uskutečnily v Národním archivu jiné přímo u původců, ale v roce 2021 měly často on-line podobu. Rozsáhlé konzultace proběhly s Ústředním kontrolním a zkušebním ústavem zemědělským ohledně předání dat z databáze Registr vinic, s *Ministerstvem zdravotnictví* ohledně napojení databáze Inspektorátu omamných a psychotropních látek na eSSL a jednání o převzetí Registru rozhodnutí hlavního hygienika); další konzultace proběhly k metodice podepisování dokumentů, nadměrných velikostí příloh v eSSL a úpravě spisových znaků ve spisovém plánu. *Národní divadlo* se radilo ke spisovému plánu, *Národní informační a poradenské středisko pro kulturu* (NIPOS) k migraci dat a přechodu na novou eSSL včetně aktualizace spisového plánu a spisového řádu. Česká filharmonie se připravovala na skartačního řízení po několika letech včetně podoby skartačního návrhu a na předání rozsáhlé sbírky plakátů z koncertů. *Puncovní úřad* konzultoval nový spisový řád, Úřad Národní rozpočtové rady přípravu prvního elektronického skartačního řízení, stav eSSL u původce (představení agendy, spisovny atd.), *Rejstřík trestů* pak ohledně novely spisového plánu, elektronického skartačního řízení, podoby SIP balíčků, trvalého souhlasu, převodu dokumentů do výstupního formátu a ukládání dokumentů a další otázky. S *Generální inspekcí bezpečnostních sborů* probíhaly konzultace k přípravě elektronického skartačního řízení u ředitelství i poboček, u *Probační a mediační služby* ohledně vedení a tvorby spisů v eSSL, spisového plánu, přípravy prvního elektronického skartačního řízení zatím pouze na testovacím portálu, s *Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy* k výběru nového informačního systému a migraci dat, jednání o předání a formě dat z databází z matrik studentů, jednání o budoucím předání a ukládání dat z operačních programů – zasahuje více ministerstev, konzultace ke spisovému plánu. *Ministerstvo financí* se domlouvalo o převzetí databází IS ISAO a CEDR-RKS (vodovody a kanalizace) a o převzetí materiálů do vlády. Nutná byla konzultace s Archivem České národní banky a Státním oblastním archivem v Praze k převzetí materiálů po Investiční bance v rámci skartačního řízení. Úřad průmyslového vlastnictví potřeboval podporu oddělení IT ohledně první e-skartace a převzetí digitálních Věstníků ÚPV a dalších elektronických publikací. Úřad pro zastupování státu ve věcech majetkových podniká rozsáhlé a pravidelné konzultace ohledně výkonu spisové služby, přípravy e-skartace atd., metodiky

skartačního řízení pro pobočky, stejně tak *Rejstřík trestů*, Český úřad zeměměřický a katastrální, Energetický regulační úřad, Český úřad pro *zkoušení zbraní a střeliva*, Úřad vlády ohledně eSSL a e-skartací. S Českou obchodní inspekcí se probíralo vyznačování právní moci na dokumentech, spisový plán ředitelství a poboček, převod dokumentů, s *Ministerstvem vnitra* výkon spisové služby, řešení problémů s e-přejímkami, problematika trvalých skartačních souhlasů udělených ministerstvu, řešení problémů s e-přejímkami. Jednání s *Technologickou agenturou ČR* směřovala k vyřešení otázek nové legislativy a GDPR. Na jednání s Českým statistickým úřadem šlo o předání dat ze Sčítání lidu, domů a bytů 2021 a řešení předání databáze RES.

V roce 2021 proběhly konzultace k převzetí dat z informačních systémů, mimo elektronickou spisovou službu u Českého statistického úřadu (databáze s anonymizovanými daty ze sčítání osob 2021), u Úřadu průmyslového vlastnictví (databáze s věstníky zveřejněnými na webových stránkách původce), dále u Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy (školské rejstříky), Ministerstva financí ČR (informační systém ISAO), Ministerstva zdravotnictví ČR (informační systém IOPL), CENIA (informační systém EIA/SEA) a Ministerstva pro místní rozvoj (informační systém MS 2014+). Přebírání výstupů z informačních systémů mimo eSSL (případně celých databází) je závislé na pokračujícím mapování a posuzování trvalé hodnoty těchto systémů ve veřejné správě. V uplynulých letech vyvinuté dotazníky (přehledový pro všechny IS původce, detailní pro konkrétní IS) jsou obsahově srovnatelné se zahraniční praxí. Vzhledem k enormní personální náročnosti provádění exportu (posouzení datového modelu, příprava exportu, validace, posouzení typických databázových dotazů pro zpřístupnění aj.) bude nutné do budoucna výrazně posílit personální zdroje pro tuto oblast.

Na základě členství a spolupráce v rámci skupiny DLM Forum byly získány k testování nástroje na stahování dat ze sociální sítě Twitter pro potřeby trvalého uložení, vše v podobě návrhu prototypu. Nástroje byly otestovány, nedostatky odstraněny, resp. doplněny jiným nástrojem, který jsme dovyvinuli vlastními silami a v roce 2022 budou nasazeny do produkce k pravidelné sklizni vybraných twitterových účtů.

Samostatnou agendu představovaly průběžné konzultace s dodavateli eSSL, zejména na téma příprava elektronických skartačních řízení, tvorba a nastavení struktury SIP balíčků podle národního standardu pro elektronické systémy spisové služby (mj. M.I.T., Gordic, ICZ, Allium, Geovap, Asec-co, BBM Písek, T-SOFT atd.). Náročnou kapitolu představovalo zejména poskytování podpory při testování SIP balíčků, konzultace k workflow elektronických skartačních řízení či použití datových formátů pro ukládání v eSSL a předávání do archivu jak pro původce v předarchivní péči Národního archivu, veřejné archivy i jednotlivé dodavatelské firmy.

Nedílnou součástí této činnosti je poskytování, podpora a kontinuální vývoj validátoru SIP balíčků, který je využíván jak v rámci Národního archivního portálu, tak ve formě veřejně on-line přístupného nástroje umožňujícího původcům a dodavatelům provedení strojové kontroly souborů. V rámci transparentnosti provozu validátoru SIP byla od verze 40 zveřejněna i tzv. Formátová pravidla, což přineslo zvýšenou potřebu konzultací speciálně na toto téma.

Pokračovala i spolupráce s Národním archivem Velké Británie na rozšiřování formátového registru PRONOM, např. dne 16. 12. 2021 byly z podnětu Národního archivu České republiky přidány do seznamu formáty ISDCOC, ISDOCX a AsiC-E, ASiC-S

https://www.nationalarchives.gov.uk/aboutapps/pronom/release_notes.xml,

Národní archiv monitoruje předání případné další agendy z Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy Národní sportovní agentuře. V rámci spisové rozluky agend financování průmyslových zón (na Ministerstvo průmyslu) a dle harmonogramu spisové rozluky nadále probíhá příprava migrace dat ze systému DMS (CzechInvest) do Ginisu (MPO).

Výběr archiválií mimo skartační řízení

V uplynulém roce tuto činnost znovu významně ovlivnila epidemie Covid-19. Vzhledem ke skutečnosti, že jsme pracovali v režimu home office pět měsíců (především po dobu trvání nouzového stavu), většina kontaktů s našimi původci z řad soukromých právnických i fyzických osob se odehrávala distančně. Přesto bylo nutno zajistit řadu urgentních přejímek, které již nesnesly odkladu.

Archivní fondy právnických osob byly v loňském roce obohaceny mj. o archiválie Česko-ruské společnosti, *Rotary International*, *District 2240*, spolku *Exulant a Naděje*.

Ve třech případech se uskutečnila přejímka archiválií již zaniklých subjektů: *Evangelického reformovaného farního úřadu v Boratině Českém na Volyni*, *Ruské historické společnosti* (spolku ruské emigrace, který působil v meziválečném Československu v letech 1925–1944) a *Sudetoněmeckého výboru (Zastoupení demokratických Němců v Československu) v Londýně* z let 1944–1945.

V uplynulém roce se uskutečnilo rovněž jednání o převzetí písemností *Jógové komise*, která působila v 70. a 80. letech 20. století v rámci Ústředního ústavu tělesné kultury, organizace, jež byla součástí Československého svazu tělesné výchovy (ČSTV). Po r. 1989 byla organizovaná jóga přetvářena a rozvíjela dále svou činnost. Jednání proběhla také s šéfredaktorem *deníku Právo Zdeňkem Porybným* a směřují (stejně jako studium pramenů) k zmapování osudů redakčního archivu Rudého práva.

K cenným akvizicím uplynulého roku bezesporu patří přejímka *digitálních archiválií spolku Úsvit-Národní Koalice* a předchůdců tohoto spolku: *politické strany Úsvit přímé demokracie a politické strany Úsvit-Národní Koalice*. Nově jsme v uplynulém roce navázali kontakt se *Společností pro queer paměť*.

Ve spolupráci jsme pokračovali také se *Společností Vlastimila Kybala*, na rok 2022 je naplánována přejímka archiválií vzniklých z činnosti tohoto subjektu.

Pokračovali jsme rovněž v jednáních o převzetí další části *archivu Mezinárodní organizace novinářů*, které postupně přebíráme od roku 2018 od bývalého předsedy organizace, profesora Kaarle Nordenstrenga a PhDr. Markéty Ševčíkové. Protože písemnosti jsou uloženy ve Finsku, nepříznivá epidemická situace neumožnila převoz archiválií z Finska do Prahy. Poslední část přejímky je tak naplánována na rok 2022.

Intenzivní jednání probíhala v souvislosti s převzetím písemností *Mezinárodního vydavatelství „Mír a socialismus“*. Dokumenty této organizace, které uchovává její poslední šéfredaktor, Ing. Lubomír Molnár, převezmeme na počátku roku 2022.

V loňském roce jsme se připravovali také na převzetí další části dokumentů z *norského Fondu na podporu Charty 77 (Støttefondet for Charta 77) a dánského Dialogu s Chartou 77 (Dialog med Charta 77)*. Obě organizace se před rokem 1989 podílely na shromažďování finančních prostředků na podporu československého disentu, informovaly o represích ze strany tehdejšího československého režimu a působily na západoevropské politiky a veřejně činné osobnosti.

V roce 2021 se nám dařilo rozvíjet kontakty alespoň s některými politickými stranami a hnutími. Pokračovala mimo jiné dosavadní spolupráce s Českou pirátskou stranou, s níž jsme v kontaktu od roku 2019. Naše fondy v loňském roce obohatila přejímka další části archivu tohoto politického subjektu. Pozornost jsme v loňském roce zaměřili také na spolupráci s politickými subjekty, které na českou politickou scénu vstoupily v posledních dvou letech. Nově jsme navázali kontakty s představiteli hnutí *Přísaha-občanské hnutí Roberta Šlachty* (hnutí vzniklo v dubnu 2021) a politické strany *Levice* (založena byla v únoru 2020). Spolupráci jsme v uplynulém roce zahájili rovněž s *Korunou Českou* (monarchistickou stranou Čech, Moravy a Slezska). Úspěšně jsme v uplynulém roce rozvíjeli vztahy s další významnou politickou stranou, *ODS*. V roce 2021 se u ODS uskutečnilo skartační řízení, další skartační řízení je naplánováno na rok 2022. S panem Radkem Urbanem, který je zodpovědný

za archiv ODS, jednáme také o možnosti převzetí digitálních archiválií vzešlých z činnosti ODS do péče Národního archivu. Konzultaci jsme původci v uplynulém roce poskytovali také k problematice ukládání archiválií v digitální podobě.

Epidemická situace nám nedovolila, abychom prohloubili a zintenzivnili naši dosavadní spolupráci s představiteli hnutí *ANO 2011* a *KDU-ČSL*. Pokud se týká ČSSD, tomuto politickému subjektu jsme v loňském roce poskytovali konzultace a metodickou pomoc při přípravě nové spisové normy a konzultace při přípravě Výroční zprávy Archivu ČSSD za rok 2020. Skartační řízení u ČSSD, která se měla uskutečnit v roce 2021, bylo však nutné přesunout na rok 2022.

Nadále se v loňském roce rozvíjela spolupráce s profesními komorami zřízenými zákonem. Skartační řízení se uskutečnilo u jedné profesní komory: České stomatologické komory. Pracovníkům Hospodářské komory jsme poskytovali konzultace při přípravě skartačního řízení, které se uskuteční na počátku roku 2022. Zástupcům Agrární komory, České komory autorizovaných inženýrů a techniků činných ve výstavbě (ČKAIT) a Hospodářské komory jsme poskytovali metodickou pomoc při tvorbě spisových norem.

Během uplynulého roku jsme pokračovali v rozvíjení spolupráce s krajanskými organizacemi po celém světě a v naplňování dlouhodobé strategie ochrany a uchování archivního dědictví vytvářeného Čechy v zahraničí. Můžeme se při tom opřít o naši dosavadní velmi úspěšnou spolupráci s krajanskými organizacemi, jako jsou Beseda Slovan Ženeva, Česká beseda Záhřeb, Sokol New York, Sokol Paříž, Sokolská župa Švýcarská, Společnost pro vědy a umění New York, Svaz Čechů v Chorvatsku, Svaz spolků Čechů a Slováků ve Švýcarsku, Školský spolek Komenský Vídeň, Zahraniční obec sokolská a řadou dalších. Také spolupráce s krajanskými spolky se bude odvíjet od aktuální epidemické situace (Covid-19). Jak cenná jsou právě osobní setkávání a jakou nenahraditelnou úlohu mají v rozvíjení naší spolupráce s krajany, jsme se znovu přesvědčili na konferenci, která se konala ve dnech 7. – 8. října 2021 v Senátu Parlamentu ČR a nesla název „Úloha a místo zahraničních Čechů v bilaterálních vztazích a aktuální potřeby české diaspory“. Na tomto fóru jsme navázali kontakty s významnými představiteli Čechů žijícími v zahraničí - mj. s čestnou předsedkyní Mezinárodního koordinačního výboru zahraničních Čechů Eliškou Haškovou – Coolidge, s novinářem a spisovatelem, který od roku 1968 žil ve Velké Británii a pracoval pro BBC Milanem Kocourkem či zakladatelkou spolku Češi jižního Banátu Vlastenkou Křišan.

Od svého vzniku v roce 1996 se oddělení fondů nestátní provenience a archivních sbírek systematicky zaměřuje na získávání osobních fondů významných představitelů politického a společenského života. Tento úkol se nám daří naplňovat i díky trpělivě budovaným vztahům s původci a držiteli archiválií osobní a rodinné provenience založených na vzájemné důvěře a spolupráci. Můžeme tak Národní archivní dědictví obohacovat o stále rozmanitější kolekci osobních fondů. K cenným akvizicím uplynulého roku bezesporu patří rozsáhlý osobní archiv *Karla Kryla*, skladatele, textaře, básníka a hlavního představitele československého protestsongu v letech 1963–1989, který jsme převzali na začátku srpna 2021. Rozsáhlý soubor zahrnuje rukopisy písní, audiozáznamy, koncepty pořadů Rádia Svobodná Evropa, kde umělec působil, osobní korespondenci, zápisníky či výtvarná díla. Národní archiv plánuje zpřístupnit unikátní dokumenty veřejnosti prostřednictvím souborné biografické výstavy, kterou připravujeme ve spolupráci s Národním muzeem a která se bude konat u příležitosti 80. výročí Krylova narození v roce 2024.

K významným přírůstkům loňského roku patří také další část osobního archivu *Jana Jelínka*. Součástí přejímky byly i medaile Virtus et Fraternitas, jimiž polský prezident Andrzej Duda dne 2. června 2021 vyznamenal in memoriam manžele Annu a Jana Jelínkovy za jejich činy v době druhé světové války. Jan Jelínek, zelovský rodák, evangelický kazatel, příslušník československého zahraničního protinacistického odboje, v padesátých letech politický vězeň, jehož osobní archiv je od roku 2010 uložený v Národním archivu, nikoliv náhodou získal přídomek „český Oskar Schindler“. V době

druhé světové války, kdy působil jako evangelický kazatel v české obci Kupičov na Volyni, na své faře poskytl spolu se svou manželkou Annou úkryt a pomoc pronásledovaným lidem bez rozdílu vyznání či národnosti a díky své šlechetnosti a odvaze zachránili život desítkám lidí.

Naše fondy v roce 2021 výrazně obohatily rovněž osobní archivy české herečky, konferenciérky, redaktorky, spisovatelky a překladatelky *Sylvy Daničkové* či političky národně socialistické strany, poslankyně československého parlamentu v letech 1918–1939 a 1945–1948 a představitelky ženského emancipačního hnutí *Fráni Zemínové*, která byla v roce 1949 v procesu s dr. Miladou Horákovou odsouzena ke dvaceti letům vězení.

Z nových přírůstků uplynulého roku je možno také upozornit na archiv *prof. PhDr. Karla Máchy, DrSc., českého filozofa, sociologa a antropologa* žijícího v Německu, zakladatele integrální antropologie, profesora dějin filozofie na FF Univerzity Karlovy a rovněž na další část osobního archivu *prof. Milana Knížáka*, významného českého výtvarníka, autora odborných publikací o architektuře, loutkách, designu, módě a hudbě, někdejšího rektora Akademie výtvarných umění a ředitele Národní galerie v Praze.

Z archivů významných osobností, které byly získány v uplynulém roce, představují cenné přírůstky rovněž dodatky k osobním archivům *prof. JUDr. Zdeňka Jičínského, DrSc.* a *Petra Uhla*.

K cenným akvizicím loňského roku bezesporu patří osobní archiv bývalého politika, který byl během sametové revoluce organizátorem stávkového hnutí mezi dělníky ČKD a později se stal ministrem práce a sociálních věcí Československa, *Petra Millera*, dále osobní archiv dlouholetého místopředsedy Konfederace politických vězňů ČR *Ladislava Vavroucha* či archiv *Mgr. Anastázie Kopřivové*, významné české slavistky, pedagožky, historičky a překladatelky, který jsme v uplynulém roce začali přebírat.

Naše archivní fondy obohatily, díky laskavosti *Mgr. Anastasie Kopřivové*, také přejímky osobních archivů představitelů ruské a ukrajinské emigrace žijících a působících v meziválečném Československu. Převzali jsme písemnosti jejích významných představitelů: ruské političky, spoluzakladatelky strany socialistů-revolucionářů (eserů) *Jekatěrinu Nikolajevnu Breško-Breškovské* (dodatek k existujícímu archivnímu fondu), nově pak písemnosti strojního inženýra *Ing. Nikolaje Gorbatova*, báňského inženýra *JUDr. Ing. Borise Semizorova*, zemědělského úředníka *Ivana Fedoroviče Kondratjeva* a děkana Ruské právnické fakulty v Praze, právníka *Aleksandra Aleksandroviče Vilkova*.

Z nových přírůstků, které byly získány v loňském roce, je možno konkrétně upozornit rovněž na osobní archiv politika *KSČ*, bývalého vedoucího branněbezpečnostního oddělení *ÚV KSČ* *Miroslava Mamuly* či novináře a politika, bývalého šéfredaktora *Rudého práva* a československého velvyslance ve Švýcarsku *Miroslava Moce*, na osobní archiv bývalého československého diplomata *Stanislava Myslíla* či na osobní archiv *Lubomíra Sazečka*, jednoho z unesených československých občanů v Angole v březnu 1983 protivládní organizací *UNITA*, autora řady vzpomínek na tyto události.

Cennou akvizici představují rovněž písemnosti *Zdeňky Varhulíkové*, odborné učitelky pražských měšťanských škol, členky *Učitelské unie, KSČ*, která se v době nacistické okupace zapojila do odbojové protinacistické činnosti. V roce 1944 byla nacisty v Drážďanech popravena. Na nákup výše zmíněných archiválií jsme v uplynulém roce mohli využít prostředky z peněžního daru *Antonína Švehly*, vnuka bývalého předsedy vlády.

Koordinace činnosti s jinými pracovišti, zabývajícími se shromažďováním archiválií soukromoprávní proveniencí, pokračovala úspěšně i v loňském roce. Poděkování za spolupráci patří též jednotlivcům, nejen z řad archivářů a historiků.

Spolupráce s akreditovanými archivy a péče o archiválie uložené mimo archiv

V těsné spolupráci jsme v roce 2021 pokračovali s Archivem České strany sociálně demokratické (AČSSD). Spolupráce se vztahovala zejména ke konzultacím v přípravě skartačního řízení

a k metodické pomoci původci při aktualizaci dosud rozpracované spisové normy ČSSD a také v oblasti evidence a zpracování archiválií. Naplánovaná skartační řízení u této politické strany bohužel nemohla být realizována, protože původce dvakrát zrušil již naplánovanou prohlídku dokumentů navržených do skartačního řízení uložených v dislokovaném depozitáři v Hradci Králové. Do skartačního řízení jsou navrženy písemnosti krajských a okresních předsednictev ČSSD (dříve krajských a okresních výborů ČSSD). Při přípravě skartačních návrhů jsme byli kolegům z AČSSD metodicky nápomocni. Skartační řízení bylo nutné odložit na rok 2022.

Dne 10. 12. 2021 bylo zvoleno nové vedení ČSSD, lze předpokládat, že změna ve vedení ČSSD bude mít vliv také na další činnost ČSSD.

Pokud se týká zrušeného Všeodborového archivu (VOA ČMKOS), jehož rozsáhlé fondy a sbírky převezme do své péče příslušné oddělení v průběhu příštího roku, byli jsme kolegům v uplynulém roce nápomocni při všech záležitostech spojených s ukončením činnosti VOA ČMKOS a s předáním archivních fondů a sbírek do Národního archivu. Iniciovali jsme mj. pracovní schůzky, na nichž jsme s kolegy řešili aktuální problémy spojené s přípravou na stěhování archivních fondů a sbírek do Národního archivu, poskytovali jsme konzultace při koncipování darovací smlouvy mezi ČMKOS a Národním archivem, zajišťovali jsme provedení mikrobiologických zkoušek (stěrů z kontaminovaných archiválií), vypracovali jsme harmonogram postupu prací (označení archivních fondů, stěhování jednotlivých archivních fondů do NA), poskytovali jsme pracovníkům zrušeného VOA ČMKOS metodické konzultace, zprostředkovali zajištění obalového materiálu ad.

Rozsah archiválií, které budeme přebírat do péče, činí 1800 bm. Darovací smlouva stanovila původně termín zahájení stěhování na říjen 2021, druhou fází pak na květen 2022. Transportní práce se smluvně zavázala uhradit ČMKOS. Termín stěhování byl však následně přesunut na rok 2022. Příčina spočívá zejména v tom, že archiváři VOA ČMKOS poněkud podcenili dobu nezbytnou na přípravu archivních fondů ke stěhování a v podmínkách nepříznivé epidemické situace se ocitli v časovém skluzu. Zároveň provedení celé akce organizačně zkomplikovala a finančně prodražila skutečnost, že v srpnu 2021 byla v depozitářích, kde jsou archiválie uloženy, naměřena zvýšená vlhkost a nově nařízené opakování mikrobiologických zkoušek následně prokázalo nutnost cca 1400 bm archiválií před převzetím do péče Národního archivu dezinfikovat. Národní archiv pro tento účel vyčlenil zvláštní karanténní depozitář (0150), kam budou kontaminované archiválie v roce 2022 dočasně přemístěny. V průběhu roku 2023 budou tyto písemnosti ošetřeny v dezinfekční lince ethylenoxidem. ČMKOS v současnosti pracuje na přípravě smlouvy se stěhovací firmou, která archiválie podle metodických pokynů pracovníků 6. oddělení nejprve mechanicky očistí a následně odborně přepraví do Národního archivu. ČMKOS za tímto účelem již vybralo firmu s dostatečně dlouhými zkušenostmi s převozem archiválií. Stěhování je v současné době naplánováno na první polovinu roku 2022. Na straně Národního archivu je vše na převzetí archiválií připraveno. Kapacita stěhovací firmy podle předběžných jednání umožní přestěhování cca 300 bm týdně. Bezpečnost a přesnou evidenci stěhovaných archiválií budou zajišťovat týmy pracovníků VOA ČMKOS a 6. oddělení Národního archivu. Po převzetí archiválií bude kontaminovaná část fondů pro veřejnost uzavřena, veřejnosti budou písemnosti zpřístupněny po dezinfekci.

Začátkem roku 2020 začalo probíhat jednání o změně depozitní smlouvy s Královskou kolegiátní kapitulou vyšehradskou. Dne 28. července 2021 byla uzavřena nová smlouva o úschově s Královskou kolegiátní kapitulou vyšehradskou.

Oddělení fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí provádí předarchivní péči v akreditovaném Archivu Židovského muzea v Praze. Výběr archiválií ve skartačním řízení probíhá každoročně, vždy na přímou žádost Židovského muzea. V roce 2021 však bylo kvůli pandemické situaci realizováno skartační řízení za dva roky 2020 a 2021 najednou. V oblasti akvizice archiválií probíhala pravidelná zasedání Nákupní komise Národního archivu. Nákupy proběhly dva.

Zpracování archiválií a anotace nových archivních pomůcek

Přehled zpracování viz tabulka č. III/2 v závěru této Zprávy o činnosti

Mezi jednotlivými zpracovatelskými odděleními existují rozdíly dané podstatou spravovaného Národního archivního dědictví. Sjednocení se děje na metodické bázi spočívající na základních principech a metodách historických věd. Kvantitativní ukazatel zpracovanosti fondů dle oddělení vystihuje následující tabulka, byť do jisté míry zkreslená přísnými kritérii posledních let pro zpřístupnění fondů. Svou úlohu hraje i odlišný přístup ke zpracování „klasických“ fondů úřadů velkého rozsahu, drobných osobních fondů a sbírek foto-, fono – a kinodokumentů. V souladu s tabulkou se pak jeví volba priorit a zaměření úkolů napříč celým archivem. Zpřístupňování pokulhává za obrovskou požadavkou po nejnovějších retrospektivních informacích. Vždyť permanentně čtyřicet šest (ba téměř čtyřicet sedm) procent našich fondů není zpracováno ani základním způsobem, a jde právě o fondy z období po roce 1945.

Mimořádná epidemiologická situace v dalším roce nás nijak nezaskočila, počítali jsme s ní. Protože v řadě měsíců opět nebyla přítomnost archivářů na pracovišti žádoucí, nebylo možné se plně věnovat zpracování v pořádacích místnostech. Ovšem u pokročilých projektů se dala inventarizace dokončit i z domácího prostředí. Pověštinou pracovníci ovšem vykonávali jiné úkoly, z nichž většina souvisela s pokračujícím řízeným přechodem Národního archivu na nový databázový systém ProArchiv. Pozornost byla tedy prioritně věnována nikoli zpracování archivních fondů dle nových základních pravidel, ale přepisu a validaci stávajících archivních pomůcek, harmonizaci přístupových bodů a vývoji informačního systému ProArchiv a jeho implementaci v Národním archivu. V Národním archivu pracuje pod vedením Zdeňky Kokoškové metodická skupina pro zpracování archiválií v ProArchivu, která se na pravidelných setkáních tomuto věnuje.

Na těchto úkolech se nadále podíleli nejenom kmenoví archiváři, ale i jiné profese (restaurátoři, sekretářka, digitalizátoři aj.), kteří vykonávali smysluplnou a měřitelnou práci doma. Zásadní fundament k takovým aktivitám byla fixace metodiky v předešlém roce. V roce 2021 byly řešeny kromě drobnějších metodických problémů zejména tiskové sestavy, propojení Sw ProArchiv se zpřístupňovací platformou Vademecum a validace archivních pomůcek.

Zároveň s touto činností fungovala pracovní skupina pro práci s přístupovými body (dokončený konsorciální projekt CAM financovaný Technologickou agenturou), jejíž výsledky se vnoří do interních pravidel a po nezbytném přechodném období se vše zúročí ve stabilizovaném služebním předpisu. V Národním archivu pracuje od počátku roku 2020 pracovní skupina pro přístupové body. V současné době očekáváme propojení aplikací PEVA II, CAM a ProArchiv, jež by mělo usnadnit práci při vlastním pořádání archiválií. Vybraní kolegové z jednotlivých archivních oddělení se mezitím učili validovat přístupové body (a původce) podle vytvořené metodiky a budou postupně připravováni na atestační zkoušku.

Výsledky letošní práce v této oblasti jsou opět více než slušné. Paradoxně se archiváři mohli věnovat své nejvlastnější činnosti, a dokonce se zabývat úkoly, na které by při běžném provozu nezbýval čas. Do evidence archivních pomůcek bylo v roce 2021 zapsáno 9 nových archivních pomůcek.

Rok 2021 (PEvA, stav vykazovaný k 31.12.2021)

oddělení	celkem bm	nezpracováno bm v %	počet archivních souborů
1.	13019,73	8,12%	207
2.	15156,05	3,00%	119
3.	25981,59	13,27%	163
4.	51079,47	72,89%	372
5.	9145,16	97,72%	216
6.	16084,39	59,24%	994
8.	1021,94	89,77%	75
NA	131488,33	46,83%	2146

V oddělení fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí byly pořádací a inventarizační práce prováděny v plánovaném rozsahu, protože v plánu na rok 2021 bylo s přechody na práci z domova počítáno. Pracovníci tedy kombinovali pořádací a inventarizační práce vykonávané na pracovišti se zapisováním do databáze ProArchiv, které prováděli v rámci home office. Pracovalo se na prepisech analogových pomůcek do systému ProArchiv podle nových nebo starých pravidel; některé fondy byly během práce na inventářích dle potřeby reinventarizovány a byly do nich zapracovány dodatky. Byly prováděny kontroly převedených pomůcek z databáze JANUS do ProArchivu a koncem roku byly některé přepsané pomůcky zvalidovány a autorizovány. Část hotových pomůcek bude kvůli různým potřebným úpravám zvalidována a autorizována začátkem roku 2022.

Byla věnována pozornost pokračování zpracování fondů církevní provenience. V rámci možností pokračovaly práce na pořádání dodatků fondu *Archiv pražského arcibiskupství – Ordinariát*, v jejichž rámci se pořádaly archiválie arcibiskupského semináře (uspořádáno 135 knih, 3 podací protokoly a 43 kart, tj. 6 bm). Pokračovalo zpracovávání dodatků fondu *Archiv pražského arcibiskupství I*, a to části tvořící uměle vytvořenou „sbírku“ dokumentů, které kdysi z původního celku vyčlenil Antonín Podlaha. Část těchto spisů (s jednoznačnými signaturami) byla zařazena na svá místa do fondu a bylo započato s vlastním pořádáním (nově uspořádáno 30 kart., 3,8 bm). Do částí fondu *Archiv pražského arcibiskupství I, II a III* byly zaříděny další dodatky spisů (roztříděno cca 12 kart.). V rámci home office se pracovalo na reinventarizacích a prepisech fondů *Archiv pražského arcibiskupství – ordinariát* a *Archiv pražského arcibiskupství – správa statků* a *Archiv pražského arcibiskupství I*. do excelových tabulek a do ProArchivu. V roce 2021 proběhla reinventarizace fondu *Benediktini – klášter Emauzy, Praha* a byla vytvořena nová upravená pomůcka v ProArchivu, která byla zvalidována a autorizována. Začaly pořádací práce na dodatcích archivního fondu *Benediktini – klášter Břevnov, Praha* a na prepisech do ProArchivu (rozpracováno; dodatky pomohl zpracovávat kolega z 2. oddělení v rámci adaptačního procesu). Byly zapracovány dodatky do fondu *Maltézští rytíři – české velkopřevorství a konvent Praha* (86 kn., 114 kart., 18,3 bm). V příštím roce budou spolu s celým fondem zapsány do ProArchivu. Byly zpracovány také dodatky k fondu *Kapucíni – provincialát a konvent, Praha* (5 kn., 9 kart., 1,25 bm), pracuje se na převodu celého fondu do ProArchivu (chybí validace).

Schvalovacím procesem a autorizací v ProArchivu prošla nová pomůcka k fondu *Českobratrská církev evangelická – Farní sbor Smíchov*. Inventarizování fondu *Ústřední archiv Českobratrské církve evangelické* (část *Německá evangelická církev v Čechách, na Moravě a ve Slezsku*) bylo v roce 2021 zcela zastaveno, protože vlastník fondu vyžaduje při pořádání a inventarizaci přítomnost archivářky Českobratrské církve evangelické, což nebylo vzhledem k opatřením proti koronaviru z větší části roku možné. Výsledný inventář bude vytvořen v ProArchivu podle nových základních pravidel.

Během roku 2021 byl dokončen a schválen inventář k fondu Židovské kontrolní matriky ve starém systému Janusu, který byl předán ke schválení již koncem roku 2020, vyžadoval však ještě některé úpravy. V příštím roce bude nutné přejmenovat skeny a přečíslovat matriční knihy v depozitáři podle aktuálního stavu. V roce 2021 byl v databázi ProArchiv vytvořen nový inventář fondu *Akta Jednoty bratrské*; bude společně se skeny zpřístupněn v digitálním archivu Vademecum.

V ProArchivu vznikla také nová pomůcka k fondu *Sbírka dokumentů Vojenského historického ústavu* do ProArchivu (5 kart., 5 knih, 12 pečeti, tj. 1,1 bm), u které zbývá dokončit zadání přístupových bodů, aby mohla být autorizovaná. Po ukončení průzkumu fondu a soupisu signatur v rámci revize dřívějšího uspořádání fondu *Valdštejniana, Jičín* začala katalogizace fondu (Alena Pazderová, 3 kart., 279 katalogových hesel).

Práce na inventáři k fondu *Nová manipulace* v ProArchivu byly dokončeny (282 kart., 96 kn; 43,65 bm), a to včetně úvodu. Validace a autorizace pomůcky bude provedena po autorizaci přístupových bodů koordinátory pro zpracování systému CAM. V roce 2021 pokračovaly práce na *Katalogu nobilitačních spisů fondu České dvorské kanceláře*, který bude rozšířením Evidence dochovaných vyobrazení šlechtických erbů v nobilitačních spisech České dvorské kanceláře. Byly zpracovány všechny spisy z let 1657–1705 a ty, které k nim náleží věcně, celkem cca 54 kantonů. Byla zhotovena přehledová tabulka a textový soubor, který bude v dalším roce vkládán do ProArchivu.

Byla dokončena archivní pomůcka k fondu *Archiv českých stavů – Reversy k zemi* v databázi JANUS, začátkem dalšího roku bude připravena její tisková podoba a bude předána ke schválení. Mělo by také dojít k převedení do ProArchivu a zveřejnění na portálu Vademecum společně se skeny listin (1253 ev. j., 12,18 bm). V ProArchivu byl dokončen a autorizován inventář ke *Sbírce genealogické Dobřenský*, jehož první část – rodokmeny – převedená z Janusu byla překontrolována a druhá část – výpisy z matrik – byla zapsána již přímo do ProArchivu (2208 ev. j., 22 kart., 6 kn., 5,7 bm).

Také v roce 2021 bylo pokračováno v převodech starších analogových archivních pomůcek do databáze ProArchiv. U některých z nich byla dokončena validace a autorizace, ve složitějších případech, ve kterých je nutná spolupráce s kolegy z jiných oddělení, bude schvalovací proces dokončen v příštím roce. Konkrétně se to týká pomůcek k těmto fondům:

České gubernium – Exjesuitica – nová základní pravidla (dále NZP), zpracovaná, autorizovaná

Kapucíni – provincialát a konvent – Kapucíni Opočno – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Alžbětinky – konvent, Praha – NZP, zpracovaná, autorizovaná

Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Velkostatek Stránka – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Dolní Ročov – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Domažlice – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Česká Lípa – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Vrchlabí – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Dominikáni – provincialát a konvent, Praha – NZP, zpracovaná, autorizovaná

Piaristé – provincialát a koleje, Praha – NZP, zpracovaná, autorizovaná

Milosrdní bratři – provincialát a konvent, Praha – NZP, rozepsaná – hotová, chybí validace

Minorité – provincialát a konvent, Praha – NZP, zpracovaná, autorizovaná

Redemptoristé – provincialát a koleje, Praha – NZP, rozepsaná

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Libějovice – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé České Budějovice – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Karlovy Vary – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Červenka u Litovle – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Severomoravský kraj – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Filipov – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Čtyřicet Lánů – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Králíky – NZP, rozeepsaná – hotová, chybí validace

Těšitelé – generalát a dům, Praha – NZP, zpracovaná, autorizovaná

Voršilky – konvent, Praha – NZP, zpracovaná, chybí validace

Voršilky – konvent, Liberec – NZP, zpracovaná, chybí validace

Voršilky – Klášter voršilek Kutná Hora – NZP, zpracovaná, chybí validace

Voršilky – Dívčí klášterní školy Kutná Hora – NZP, rozeepsaná

Voršilky – Ženský učitelský ústav Kutná Hora – NZP, rozeepsaná

Berní rula – Stará pravidla, hotová, chybí validace

Sbírka grafických listů, kreseb a maleb Praha – NZP, zpracovaná, chybí validace

Knihy svobodnické – NZP, zpracovaná, chybí validace

Stará manipulace – Stará pravidla, kontrola převodu z Janusu, hotová, chybí validace

Registra, Praha – NZP, rozeepsaná

Stará manipulace – urbáře, odhady, inventáře, Praha – NZP, rozeepsaná

Jesuitica – NZP, zpracovaná, autorizovaná

Školští bratři – provincialát – NZP, zpracovaná, autorizovaná

České gubernium – publicum, Praha – Stará pravidla, rozeepsaná

České gubernium – pomocné knihy, Praha – NZP, rozeepsaná

České gubernium – camerale, Praha – NZP, rozeepsaná

Českokobratrská církev evangelická – farní sbor Velká Lhota – Stará pravidla, kontrola převodu z Janusu provedena, autorizovaná

Práce na zpřístupňování *Soupisu pečeti Archivu České koruny* na webové stránce virtuálního archivu Monasterium byly v roce 2021 zastaveny. Technická stránka zpřístupnění se sice řešit začala, jednání probíhala prostřednictvím e-mailů a přes aplikaci zoom, ale úkol byl nakonec pozastaven kvůli zaneprázdnění kontaktu v ICARu, ale také nemožnosti se sejít osobně kvůli pandemické situaci. Místo toho se intenzivně pracovalo na soupisu pečeti fondu *Křižovníci – generalát a konvent, Praha*. V rámci soupisu bylo zpracováno 615 záznamů (ŘKř, inv. č. 1-551). Zpracovány byly pečeti na listinách do roku 1526. Databáze byla zatím vytvořena v prostředí excelu, v příštím roce bude třeba v metodické komisi dohodnout postupy ve zpřístupňování pečeti, zda záznamy vytvářet zvlášť nebo v rámci příslušných listin, jejichž záznamy byly do ProArchivu převedeny z Janusu. I v tomto případě je jednou z možností zpřístupnění dat na Monasteriu.

V rámci revitalizace mapového depozitáře byla koncem roku 2021 dokončena výměna mapových skříní. Ze starých mapových skříní musely být vyjmuty, provizorně uloženy v rámci depozitáře a následně nastěhovány do nových mapových skříní *Staré katastrální mapy A, B, C*.

Pokračovalo se v revizi *Sbírky přepisů* z italských archivů, konkrétně byla zrevidována Ferrara, Florencie, Mantova a Janov. V roce 2020 byla dokončena revize *Sbírky typářů*. V průběhu roku 2021 došlo k nové adjustaci do kartonových obalů (2476 ks). Dále byly zapracovány dodatky k hlavní části fondu a začala být pořádána část fondu obsahující otisky typářů a razítka různých úřadů, která nebyla dosud zpracována a není součástí starší analogové pomůcky. Zároveň začaly práce na převodu fondu do ProArchivu podle nových základních pravidel (693 ev.j.). Zpracování archiválií tvořilo stejně jako v minulých letech páteř činnosti *oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1848–1918*. V systému ProArchiv pracovali všichni pracovníci oddělení, kteří se věnovali přepisu a následné validaci archivních pomůcek. K 31. 12. 2021 má oddělení celkem 64 archivních pomůcek ve stavu „autorizováno“, tedy připraveno ke zveřejnění. Dalších 16 pomůcek čeká na závěrečnou kontrolu a autorizaci, pět pomůcek je aktuálně přepisováno, u 17 pomůcek je třeba zkontrolovat import ze starého SW Janus, 20 pomůcek na import čeká a u 13 pomůcek zatím nebyl přepis zahájen. Uvedená čísla nejsou zcela směrodatná, protože nezohledňují fyzický rozsah jednotlivých archivních pomůcek. V roce 2020 byly např. převedeny do nového pořadacího systému dva rozpracované obří archivní soubory (České místodržitelství, Staré montanum), import byl následně podrobně zkontrolován. Ukončení tohoto typu prací v roce 2023 se zdá být v tuto chvíli reálné. V odborné skupině pro přístupové body pracovali tři pracovníci oddělení, kteří provedli kompletní průzkum importovaných přístupových bodů třídy Pojem, kde označili chybně importované hodnoty, které budou přeraženy v roce 2022 do jiných tříd. Harmonizovali přístupové body třídy Události a validovali přístupové body třídy Korporace a Osoby. Po celý rok probíhala rovněž harmonizace (vyhledávání duplicit a opravy) databáze Policejní ředitelství I – konskripce, na této činnosti se podílejí 4 pracovníci oddělení. Denní norma byla nastavena na 80–100 duplicit, v současné době bylo dosaženo písmen E/F abecedy. Zároveň probíhají intenzivní konzultace s externím programátorem, některé duplicity půjdou pravděpodobně sloučit automaticky.

Oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1918–1945 do ProArchivu přepsalo, naimportovalo z Janus 46 archivních pomůcek, zkontrolovalo jich 115 a autorizovalo 27. Navíc byly přepsány a zkontrolovány téměř všechny staré úvody k původním pomůckám. Pracovníci si v průběhu minulých dvou let postupně osvojili nová základní pravidla pro zpracování archiválií, na konci roku dostali k dispozici i jejich poslední, tj. 3. verzi, nicméně naprostá většina dosud neměla možnost více nová pravidla při pořádání vyzkoušet.

Již koncem roku 2020 dokončený prohloubený inventář 1. manipulačního období (1918–1924), fondu *Prezidium ministerstva vnitra, Praha* (dř. fond SÚ MV ČR č. 225) tj. karton 1–299, byl úspěšně převeden z aplikace Janus do ProArchivu definitivně až v prosinci 2021 a nyní se celý převod kontroluje. Kolegové inventarizovali 2. manipulační období (1925–1930), čímž přibýlo dalších 33 kartonů archivního materiálu (přes 4,1 bm). V současné době je tedy zpracována asi polovina – 191 kartonů uvedeného období.

Pokračováno bylo v inventarizaci a bylo zpracováno dalších 14 kartonů fondu Úřad říšského protektora v Čechách a na Moravě (dř. fond SÚ MV ČR č. 114). Vedle toho bylo třeba revidovat importovanou starou pomůcku k tomuto rozsáhlému fondu.

V průběhu roku se dokončilo štítkování dílčího fondu *Okupační vězeňské spisy*, jehož mnoholetá reinventarizace skončila v prosinci 2020 a jenž byl z technických důvodů schválen v létě roku 2021. Následovala kontrola pomůcky importované z aplikace Janus do ProArchivu.

Pořádaly se též dosud rozdělené a částečně neuspořádané úřední knihy a registraturní pomůcky fondu *Ministerstvo zemědělství I, Praha*. Vytvářejí jednu kompletní řadu a nepatřící svazky se

vyčleňují do adekvátních dílčích částí, případně k uložení do příbuzných fondů, tj. Státní pozemkový úřad – spisy všeobecné, Ministerstvo zemědělství I – IX. Odbor a Ministerstvo zemědělství II, Praha, který spravuje následné archivní oddělení. Zároveň byl proveden soupis prvních cca 800 knih z tohoto fondu, při němž byl zachycen jejich obsah, datace, případně staré číslování, rozsah (čísla jednací, abecední rozsah) a odbor (oddělení), který danou knihu vedl. Kromě toho pokračovalo pořádání spisové skupiny T uvedeného fondu (zpracováno 5 kartonů, tj. 0,6 bm).

Vysokoškolští studenti, praktikanti a brigádníci pomáhali v minulém roce díky pandemii jen v omezeném množství. Kromě výpomoci při přípravě k digitalizaci fondu *Prezidium ministerstva vnitra, Praha* a zmíněné adjustace fondu *Okupační vězeňské spisy* pomáhali s ukládáním fondu *Šitání obyvatelstva RČS 1930* do nových archivních krabic a s revizí fondu *Policejní ředitelství, Praha – evidence obyvatelstva*, část *domovní archy*, jež u abecední řady dle městských čtvrtí již postoupila k písmenu V (Vinohrady), tj. o cca 30 kartonů (3,8 bm); pro příští rok zbývá dokončit cca 120 kartonů.

Oddělení státních fondů z let 1945–1992 přepisovalo v rámci práce domů v době pandemie 112 inventářů, z toho u 85 byl přepis dokončen a prošly kontrolou. Postupně jsou validovány a navrženy k autorizaci a ke zveřejnění na portálu Vademecum. Dosud bylo autorizováno 7 fondů. Vzhledem ke skutečnosti, že přes 37 000 bm archiválií spravovaných tímto oddělením je nezpracovaných, snažili se i za ztížených podmínek pokračovat v jejich zpřístupňování. Zpřístupňovací práce měly různou podobu od jednoduchého třídění, krabicování a tvorbu prozatímních soupisů, které jsou podmínkou alespoň základní orientace ve fondech, po inventarizaci, či tvorbu účelových databází k nejčtenějším správním agendám.

Ve fondu *Ministerstvo financí II* po překlopení pořádané části (prezidium, kolegium a sekretariát) do programu ProArchiv probíhá postupná kontrola jednotlivých záznamů spojená s kontrolou fyzického uložení v kartonech – je hotovo 61 kartonů, 7,5 bm. Nadále se inventarizoval fond *Státní úřad plánovací II* (dosud nepřeklopen do programu ProArchiv – je hotovo 1257 inv.j., 1191 kartonů, 170,1 bm). Ve fondu *Ministerstvo vnitra II* se opět vyhotovovaly *jmenné rejstříky ke státoobčanským spisům* (nově 2 497 záznamů). Pokračovaly práce ve fondu *Ministerstvo zemědělství II – 9. odbor*. V části *konfiskace* po utřídění v předminulém roce bylo v roce 2020 převedeno 10 kartoték konfiskátů do soupisu v elektronické podobě – celkem 10 262 karet. Nyní probíhá kontrola záznamů a fyzického uložení. Ve stadiu třídění a adjustování se nadále nachází fondy *Ministerstvo zdravotnictví ČSR* (150 kartonů, 18 bm), *Artia, organizace zahraničního obchodu* (4 kartony, 0,48 bm), *Čechofracht, organizace zahraničního obchodu* (8 kartonů, 1 bm) *Ústav sociálního lékařství a organizace zdravotnictví, Praha* (45 kartonů, 5,5 bm), *Výzkumný ústav stomatologický, Praha* (5 kartonů, 0,6 bm).

Dále se zpracovávaly *dílčí fondy KSČ – Ústřední výbor z období 1945–1989: pro část Gustáv Husák* probíhala nadále tvorba rejstříkových hesel a finalizace pomůcky (872 inv. j., 485 kartonů, 58,2 bm), v části *oddělení – branné a bezpečnostní* probíhalo třídění, pořádání, vypracování soupisu – 76 kartonů, 10,8 bm). Třídění, pořádání, vyhotovení soupisu se dále týkalo částí *Lidové milice* (10 kartonů, 1,4 bm), *Vojenská komise obrany* (2 kartony, 0,2 bm), *Vasil Bilák* (3 kartony, 0,4 bm).

K inventarizaci se pokročilo v částech *oddělení – evidenční – Karel Šváb* (13 kartonů, 1,5 bm) a *Rudolf Slánský* (7 kartonů, 0,9 bm). *Ekonomické oddělení* bylo podrobena třídění a adjustaci (63 kartonů, 7,5 bm). V částech *politický sekretariát* a *předsednictvo* se připravovaly archiválie k digitalizaci a kontrolovaly digitalizáty (77 kartonů, 10 bm; 17 kartonů, 2 bm). V části *Oldřich Černík* se pracovalo na přístupových bodech (hotovo 5 kartonů, 0,6 bm). Byla prováděna revize rozdělení tohoto složitého fondu KSČ-ÚV 1945–1989, Praha na dílčí fondy a následná aktualizace dílčích evidenčních listů NAD. Nové rozdělení tohoto fondu přispělo k jeho zpřehlednění, a tudíž snazší orientaci pro badatele a také k lepšímu propojení s aplikacemi ProArchiv a Vademecum.

Ve fondu *Státní soud Praha* nadále probíhala příprava k digitalizaci, tvorba soupisu. Soupis obsahuje podrobné údaje o odsouzených včetně délky trestu, složení senátu, souvisejících prokurátorech.

Zpracovány pouze 4 kartony – digitalizace však byla přerušena z důvodu poruchy velkoformátového skeneru.

Oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů jsou původci vedeni k tomu, aby předávali vybrané archiválie s patřičnými seznamy, přitom je dbáno na podrobnost předávacích seznamů, korespondenci mezi seznamy a fyzicky předanými dokumenty, která je namátkově ověřována. Rovněž u přejímek kde je potřeba delimitovat mezi fondy, není již potřeba materiál hrubě pořádat, tyto činnosti provádějí původci před předáním vybraných dokumentů archivu. U významnějších fondů je prováděna revize a adjustace.

V oddělení fondů nestátní provenience a archivních sbírek také využili home office zaměstnanců k přepisování starších analogových pomůcek do programu ProArchiv. V roce 2021 bylo celkem otevřeno k přepisu 128 fondů, z nichž 99 fondů je ve stavu zpracovávání a 29 autorizovaných. Během roku bylo též přepsáno 111 úvodů archivních pomůcek. V roce 2021 pokračovala definitivní inventarizace a třídění dodatků u některých částí fondu Rodinný archiv toskánských Habsburků (Leopold II. /1, Leopold II. /2, Leopold II. – dodatky a Fotografie). Práce tak navazovaly na výsledky z předchozího roku, kdy byl v případě fondové části RAT – Leopold II. vyhotoven základní inventární soupis podle různých podkladů, především italského inventáře z roku 1999. Závěrem roku 2021 byly zahájeny importy některých částí tohoto fondu z programu Janus do programu ProArchiv, v roce 2022 tak bude možné pokračovat v práci již v tomto prostředí dle nových základních pravidel pro zpracování archiválií. K úspěchům ještě roku 2020 lze připočítat nové inventáře schválené na začátku roku 2021 – jde o inventáře k fondům (či částem fondů) Národní fronta – ústřední výbor 1948–1968, Provazníková Marie a Stavební družstvo zaměstnanců Státních lesů a statků. V roce 2021 se pracovníci oddělení věnovali hrubému třídění některých souborů, zejména nových přírůstků. Jedná se o soubory: Ilja Bart, Česko-Ruská společnost, ČSVÚ-Dílo, Sylva Daníčková, spolek Exulant, Nikolaj Gorbátov, Jaroslav Chudoba, Jan Jelínek, Karel Kaplan, Marie Kaplanová, Milan Klusák, Milan Knížák, Ivan Fedorovič Kondratjev, Anastasie Kopřivová, Tomáš Lukavský, Rudolf Málek, Ctibor Melč, Mezinárodní vydavatelství Mír a socialismus, Miroslav Moc, Bohumír Molnár, Lubomír Molnár, Stanislav Myslíl, Naděje, Vilém Prečan (příprava k akvizici), Zdeněk Princ, Miloslav Ransdorf, Karel Richter, Rodopisná společnost, Lubomír Sazeček, Boris Semizorov, Ludvík Svoboda, Tiskové podniky KSČ, Otakar Turek, Úsvit – Národní koalice, Zdeňka Varhulíková, Alexandr Vilkov, Nakladatelství Vyšehrad.

Zpracování probíhalo omezeně s ohledem na pandemii i u foto-, fono – a kinodokumentů. Z fotografických archiválií jsou práce ve fondu *Druhá světová válka* zhruba v polovině. Zaevidováno je 5 481 záznamů (4 989 fsn). Již v roce 2019 byl proveden export do databáze ProArchiv. Souběžně probíhající digitalizace byla dokončena v létě roku 2018. Pokračuje hodnocení fyzického stavu fotografií konzervátory. Také práce na zpracování a digitalizaci souboru *Henlein Konrád* jsou dlouhodobé a budou pokračovat i v dalších letech. Pořádací, resp. inventarizační práce na tomto souboru nitrocelulózových kinofilmů s reportážemi z různých akcí SdP a NSDAP v Sudetech o rozsahu více než 48 tisíc polí probíhají nárazově vzhledem k tomu, že jsou zcela závislé na výstupech z digitalizace (náhledy). Pořádání velmi komplikuje skutečnost, že nastříhané pásy kinofilmů zachycující stejnou událost se mnohdy nacházejí na různých místech fondu a v tomto stavu jim byla Archivem Ústavu marxismu-leninismu, odkud byl soubor převzat, přidělena inventární čísla. Část reportáží je podchycena stručnými dobovými německými popiskami (pojmenování akce, datum a místo konání). *Sbírku alb* tvoří 784 alb v rozsahu 46 bm. Větší část alb byla předána začátkem roku 1991 z Archivu Ústavu marxismu-leninismu. Sbírka je tematicky různorodá. Obsahuje reportáže z politického dění, z kultury, vojenství, snímky z pozůstalostí osob i alba věnovaná známým osobnostem. V letech 2015–2020 byl soubor digitalizován a je od října 2020 zpracováván v databázi ProArchiv. Zaevidováno je 759

alb, což představuje 4 817 záznamů. Dokončení včetně připojení/validace přístupových bodů je optimisticky plánováno na rok 2022.

Sbírka *KSC – sbírka negativů 1946–1951* původně zpracovaná v Archivu Ústavu dějin KSČ obsahuje cca 16 173 evidenčních jednotek svitkových filmů 6 × 6 cm, kinofilmů a několik fotografických desek, které zhotovilo fotooddělení Krajského výboru KSČ Praha. Od roku 2020 prochází sbírka digitalizací a od roku 2021 evidencí do aplikace ProArchiv. Způsob uspořádání je ponechán původní především na úrovni popisu složek, ale i jednotlivostí. Probíhá prohlubování a upřesňování mnohdy nedostatečných registů, plynoucí z nemožnosti negativní vyobrazení přečíst.

V roce 2022 bude pokračovat evidence a postupné přiřazování/validace přístupových bodů. Ke konci roku 2021 je zaevidováno 10 912 evidenčních jednotek, 1 231 složek/jednotlivostí, což představuje 2 142 záznamů. Vzhledem k nutné digitalizaci, bez níž není možné negativní vyobrazení zpracovat, se jedná o dlouhodobý projekt.

K fondu *Pluhař Josef* byla vygenerována tisková sestava inventáře vypracovaného v roce 2020, archivní pomůcka popisující 1 165 evidenčních jednotek je schválena (viz anotaci níže).

V roce 2021 pokračovalo hrubé pořádání fotografické pozůstalosti vysokoškolského pedagoga (ČVUT, FAMU) a fotografa *doc. Ing. Jiřího Všeckého* podle kontaktních náhledů fotografií. V současné době je podchyceno 1 618 fsn a 4 lfi v albech, 329 listů kontaktních kopií kin obsahujících 11 596 jednotlivých snímků, dále 164 CD a 64 DVD.

Zpracování *kinematografických filmů* (inventarizace, katalogizace) a jejich následné poskytování badatelům je odvislé od jejich fyzického stavu a od finančních možností archivu. V roce 2021 bylo obsahově zpracováváno 21 fondů (seznam viz příloha).

Při zpracování *zvukových archiválií* je prioritně věnována pozornost především konverzi do digitální podoby, a to především z důvodu nestability původního nosiče. V pořádací aplikaci ProArchiv pokračovalo zpracování dílčího souboru zvukových archiválií pražského *Domu slovenské kultury*. Pro archivní soubor *Sbírka gramofonových desek* byla schválena archivní pomůcka (viz anotaci níže).

Anotace nových archivních pomůcek

Židovské kontrolní matriky – (1776) 1780 –1911 (1945).

Inventář, 2021, 244 s., Jarmila Dubská – Lenka Matušíková, 1498 jednotek popisu [1060 úředních knih, 18 kartonů spisů].

Archivní fond Židovské kontrolní matriky (HBM) obsahuje 1060 úředních knih a 18 kartonů spisů, celkem 1498 inventárních jednotek. Rozsah fondu činí 24,05 bm. Úředními knihami jsou myšleny židovské kontrolní matriky, tj. druhopisy matrik židovských náboženských obcí vedené a ukládané od konce 18. století u římskokatolických farních úřadů v českých zemích. Původní sbírka kontrolních matrik shromážděná v době okupace byla po osvobození uložena v Archivu ministerstva vnitra. Součástí archivního fondu jsou také výpisy z originálů matrik židovských obcí, které byly vyňaty z jednotlivých svazků matrik z důvodu ochrany před ztrátou a uloženy do 8 kartonů pod jedním inventárním číslem spolu s hlášeními o narozeních, sňatcích nebo úmrtích a matričními listinami (tj. žádostmi o vystavení duplikátů matričních dokladů a s tím spojenou korespondencí a dále opisy a fotokopie zápisů o židech uvedené ve farních matrikách (11 kartonů), pořízené duchovními správci a odeslané Rodopisnému úřadu v letech 1943 – 1945. Archivní fond je průběžně doplňován o kontrolní matriky a matriční výpisy, objevené při pořádání písemností okresních a farních úřadů. Úřední knihy i spisy jsou rozděleny podle územního členění na Čechy a Moravu a uvnitř skupin abecedně uspořádány podle sídla farního úřadu. Inventář je doplněn o místní rejstřík, který odkazuje na lokality uvedené jako místa matričních událostí v matrikách, výpisech z matrik i v opisech z farních matrik

z let 1943–1945. Židovské kontrolní matriky a spisy související s matriční agendou jsou využívány především pro genealogická studia zvláště tam, kde poskytují údaje z matrik, jejichž originální svazky se v důsledku ztrát v době okupace nedochovaly.

Akta Jednoty bratrské – Acta Unitatis fratrum (1403) 1437–1589.

Inventář, 2021, 15 s., Denko Čumlivski – Jitka Křečková, 14 jednotek popisu [14 rukopisů].

Archivní fond Akta Jednoty bratrské – Acta Unitatis fratrum (též AUF) tvoří 13 svazků (foliantů) originálních rukopisů pořízených v letech cca 1551–1589, 14. svazek z roku 1868 obsahuje opis originálu původního svazku XIV, uloženého v Knihovně Národního muzea v Praze, sign. II D 8 (stará sign. 2 G 10). Opis pořídil pro Herrnhut Ferdinand Tadra v roce 1868. Folianty obsahují chronologicky řazené opisy archivních dokumentů vzniklých z působnosti Jednoty bratrské. Šest foliantů (I.–VI.) obsahuje opisy důležitých archivních dokumentů k dějinám Jednoty bratrské vzniklých do roku 1547. Tyto opisy jsou tzv. „historickou“ řadou svazků AUF; vznikly z činnosti Jana Blahoslava a jeho spolupracovníků, kteří je vytvořili na základě vyhledávání a opisování původních originálů. Svazky VII., VIII., IX., X., XII., XIII. a XIV obsahují opisy soudobých dokumentů z let 1547–1589, doplněné o záznamy důležitých událostí a komentáře. S oběma částmi opisů, tj. „historické“ i soudobé, úzce souvisí svazek XI., jehož první část obsahuje opisy dokumentů z let 1453–1522 (1524, 1558), a druhá část, nesourodě zařazená za část první, opisy tehdy aktuálních historických záznamů, proložených texty písemností, pořizovaných v letech 1547–1560.

Českobratrská církev evangelická – Farní sbor Praha-Smíchov 1909–1973 (1979).

Inventář, 2021, 19 s., Jitka Křečková – Kateřina Zenklová, 52 jednotek popisu [47 kn., 5 ka.].

Archivní fond Farního sboru v Praze na Smíchově dokumentuje počátky tohoto evangelického sboru, který se vyvinul z původního evangelického reformovaného sboru v Praze u Klimenta a z menší části také z evangelického sboru augsburského vyznání v Praze u Salvátora. Písemnosti fondu dokumentují počátky i vývoj evangelické církve v Praze 5, ale mají i význam pro studium dějin české reformace celkově. Národní archiv převzal archivní fond do své péče na žádost Farního sboru ČCE v Praze na Smíchově v roce 2017. S vlastníkem fondu byla dne 7. února 2017 uzavřena smlouva o úschově archivního fondu v 1. oddělení Národního archivu (č. j. NA 372/12-2017). Rozsah fondu **Českobratrská církev evangelická. Farní sbor Praha – Smíchov** činí 2 bm archivního materiálu z let 1909–1973 (výjimkou je jeden dokument z roku 1979), konkrétně obsahuje 28 úředních knih, 5 podacích protokolů, 5 kartonů aktového materiálu a 14 účetních knih.

Okupační vězeňské spisy (1902) 1939–1955.

Dílčí inventář, 2020, 306 s., David Hubený, 1222 jednotek popisu [726 kartonů, 277 kartoték, 217 úředních knih, 2 fascikly].

Archivní soubor Okupační vězeňské spisy vznikl z neúplných materiálů nejrůznějších nacistických úřadů a zařízení, ale i poválečných československých a spojeneckých orgánů a úřadů místních samospráv na území Německa a Rakouska. Tvoří jej zejména torza původních registratur nacistických soudních a vězeňských správ, které byly doplněny jednak o materiály odnesené repatriovanými vězni, jednak poválečnými pátracími akcemi spojeneckých sil i československých úřadů, zejména pátracím oddělením repatriačního odboru Ministerstva práce a sociální péče a orgány resortů Ministerstva vnitra a Ministerstva spravedlnosti. Ke shromažďování písemného materiálu vzniklého z činnosti úřadů a zařízení vzniklých v období nacistické okupace přikročila československá správa ihned v roce 1945. Sbírka samotná byla zkompleťována na základě akce Archivu Ministerstva vnitra z roku 1949, kdy byly osloveny různé státní úřady ve věci možnosti zaslání dokumentů okupačních úřadů, která byla ukončena na počátku padesátých let 20. století. V průběhu šedesátých let, již během

vlastnictví Státním ústředním archivem, přibýlo ještě několik nových částí. Takto vytvořená sbírka byla v následujících letech obohacena odkupem některých archiválií od soukromých osob, pokud vhodně doplňovaly celek, ale i dary. Při reinventarizaci byla zohledněna historie postupného zpracovávání celého neustále se rozrůstajícího souboru. Již během pořádání první části tohoto nesourodého celku a tvorbě pomůcky nazvané Okupační vězeňské spisy v polovině padesátých let 20. století bylo zvoleno abecední řazení spisů podle lokalit.

Nový dílčí inventář zpřístupňuje tedy část tvořenou bývalými soubory Okupační vězeňské spisy a Koncentrační tábory – Okupační vězeňské spisy, která nahrazuje tři zastaralé (a místy již neplatné) pomůcky. Obsah fondu je velmi různorodý a tvoří jej jednak trosky původního spisového materiálu různých nacistických perzekučních složek (úřední knihy, kartotéky, vězeňské spisy), dále písemnosti poválečného původu v podobě různých seznamů repatriovaných, léčených, zemřelých a pohřbených vypracovaných místními, spojeneckými a československými orgány na území okupovaného Německa, nebo rekonstrukce pochodu smrti, vyšetřování stanic SNB o pobytu válečných zajatců.

Národní fronta – ústřední výbor 1948–1968.

Dílčí inventář, 2020, 129 s., Jan Kahuda, Alena Nosková, Roman Štér, 1221 jednotek popisu [35 registraturních pomůcek, 750 kartonů a 3 fotoalba (193 fotografií)].

Dílčí část fondu Ústředního (akčního) výboru Národní fronty (též NF) představuje velmi významný pramen k poznání vývoje spolkového a politického života československé společnosti v prvních dvaceti letech vlády KSČ. Pro badatele z oblasti historie spolků jsou důležité především písemnosti, které vzešly z oddělení masových organizací, které koordinovalo a monitorovalo činnost dobrovolných organizací. Součástí písemné agendy tohoto oddělení jsou materiály k jednotlivým dobrovolným organizacím. Cenné jsou rovněž materiály z příprav jednotlivých oslav, včetně materiálů k oslavám svátků v lidově demokratických zemích. Důležitým pramenem jsou materiály z příprav voleb. Součástí fondu jsou rovněž kopie zápisů ze zasedání krajských výborů NF a další materiály, které nás informují o jejich činnosti a také osobní spisy krajských tajemníků NF. Při uspořádání fondu byl respektován původní systém manipulace písemností. Uložené dokumenty jsou vyhotoveny v jazyce českém, slovenském a německém. K inventáři byly vyhotoveny rejstříky osob, korporací, věcný a zeměpisný rejstřík.

Provazníková Marie.

Inventář, 2021, 39 s., Zora Machková, 593 jednotek popisu [19 kartonů].

Osobní fond Provazníková Marie (1890–1991) tvoří dokumenty z let 1907–1991 shromážděné samotnou Marií Provazníkovou. Většina dokumentů uložených ve fondu pochází z období emigrace Marie Provazníkové, tj. z let 1948–1991. Jen malá část dokumentů pochází z doby jejího života v Československu před emigrací. Mnoho dochovaných dokumentů je spojeno s její sokolskou činností (činnost pro Československou obec sokolskou, Ústředí Československého Sokola v zahraničí, Svaz československého Sokolstva v Americe, Sokol New York a další). Fond mimo jiné obsahuje i její rozsáhlou korespondenci z let 1948–1990, publikace, odborné stati, texty, články, projevy. K inventáři je připojen rejstřík osob a rejstřík institucí.

Stavební družstvo zaměstnanců Státních lesů a statků, Praha 1925.

Inventář, 2020, 13 s., Renata Kuprová, 181 jednotek popisu [11 úředních knih, 6 kartonů].

Archivní fond Stavební družstvo zaměstnanců Státních lesů a statků, Praha je neúplný a torzovitý. Velká torzovitost postihla především projektovou dokumentaci k výstavbě domů v Dejvicích i Bubeneči. Materiál téměř vůbec nepostihuje běžný chod družstva v období od výstavby domů do doby zániku družstva. Naopak dává nahlédnout do problematiky výstavby bytových domů v meziválečné

době, především dokumentuje postup výstavby bytových domů od založení družstva, přes koupi potřebných pozemků, výběrové řízení na zhotovitele stavby, provádění staveb i následné realizace stavebních úprav. Archiválie jsou řazeny chronologicky ve skupinách: úřední knihy, spisy, korespondence, účetní materiál a projektová dokumentace. Projektová dokumentace různého stupně provádění (studie, prováděcí projekty, projekty skutečného provedení stavby) je tvořena výkresovou částí a stavebními rozpočty, které jsou její nedílnou součástí. Časový rozsah archiválií je datován lety 1925–1940. Písemnosti jsou v jazyce českém. Vzhledem k rozsahu fondu není inventář opatřen rejstříky, ani seznamem zkratk.

Pluhař Josef, PhDr., 1897–1945.

Inventář, 2021, 160 s., Richard Mahel, 1 112 jednotek popisu [183 kartonů].

Jde o soukromý fotoarchiv geologa a geomorfologa Josefa Pluhaře, tajemníka ústředního sekretariátu Republikánské (agrární) strany zemědělského a malorolnického lidu, později propagátora politického katolicismu (pod vlivem 1. celostátního sjezdu římskokatolické církve v ČSR, který pomáhal v roce 1935 zorganizovat). Po přímluvě pražského arcibiskupa kardinála Karla Kašpara v Římě byl Pluhař jmenován magistrálním rytířem Řádu maltézských rytířů a v řádové hierarchii úspěšně postupoval, až se po opuštění původní politické platformy v roce 1938 stal kancléřem velkopřevorství řádu. Na jaře roku 1939 byl jmenován dokonce velvyslancem Řádu maltézských rytířů v ČSR. Na svou předválečnou činnost v řádu se pokusil Pluhař navázat hned po skončení války v roce 1945, avšak již neúspěšně, též s ohledem na změněnou politickou situaci v ČSR. Vzhledem k této okolnosti i k předchozí kariérní vazbě na právě uvězněného politika Rudolfa Berana, se rozhodl v roce 1951 pro emigraci do Chicaga v USA, kde zůstal po zbytek života.

Archivní soubor převážně fotografií a negativů, datovaných do let 1897–1945, dokumentuje několik oblastí jeho života a působení. Velkou část archiválií tvoří rodinné negativy a fotografie, včetně snímků z poznávacích soukromých cest. Další skupinou jsou fotografie a negativy veřejné a politicky angažované, reflektující Pluhařovy politické ambice v agrární straně a následné aktivity v rámci řádu maltézských rytířů. Třetí skupinu tvoří fotografie a negativy související s Pluhařovou prezentační a přednáškovou činností, konečně čtvrtou skupinu archiválií tvoří reprodukce (fotokopie) úředních a osobních dokumentů, jejichž účel není úplně jasný, ale snad souvisel s jeho původní politickou angažovaností.

Část negativů na skleněných podložkách vykazuje značnou míru poškození. V rámci interního projektu NA dochází k postupné nápravě degradačních procesů a současně k odbornému čištění skleněných podložek. Restaurátorský zásah bude pravděpodobně vyžadovat i část fotografií na papírové podložce.

Sbírka gramofonových desek, 1928–1989.

Inventář, 2020, 309 s., Richard Mahel, 1 165 jednotek popisu [272 kartonů].

Jedná se o neuzavřenou přírůstkovou sbírku zvukových archiválií na gramofonových deskách. Soubor byl vytvořen v tehdejší Státní ústřední archiv v Praze (nyní Národní archiv). Jeho podstatnou část tvoří zvukové archiválie převzaté v roce 1990 z bývalého archivu Ústavu marxismu-leninismu ÚV KSČ. Soubor byl doplněn delimitací dalších gramofonových desek např. z Ministerstva kultury ČR v roce 2005. Z hlediska informačního obsahu se jedná: 1. o zvukové záznamy politických projevů a prohlášení (nebo jejich částí) vysokých stranických a státních představitelů, případně řadových poslanců, senátorů nebo zástupců delegací a lidových iniciativ, 2. o zvukové dokumentační a osvětově laděné komponované pořady, s vazbou na popis a interpretaci vybrané historické události 20. století (zejména k dějinám dělnického a revolučního hnutí, k národně osvobozenéckému boji proti fašismu a k nastolení lidově demokratického zřízení v ČSR po roce 1948), 3. o zvukové záznamy

vzdělávacích a osvětových pořadů pro mládež, včetně rytmických pořadů, 4. o zvukové záznamy čtené (recitované) poezie a zvukové záznamy z divadelní produkce a konečně za 5., o zvukové záznamy hudby.

Z hlediska fyzického stavu archiválií je část gramofonových desek lehce poškozena, patrně nevhodným uložením u původce, avšak tato okolnost ve většině případů nebrání percepci jejich informačního obsahu, např. pro účely digitálního přepisu. Řada zvukových záznamů se navíc dochovala v multiplikátech. Část archiválií byla původně neveřejnými či pouze zkušebními gramofonovými deskami, zatímco ostatní byly oficiálně lisované a určené široké veřejnosti. Po uspořádání souboru archivářkou Taťánou Kubištovou v letech 1997–2005 provedl archivář Richard Mahel dílčí úpravy a databázové zpracování archiválií v programu Janus v letech 2012–2015. Následně sestavil v letech 2017–2020 příslušnou archivní pomůcku, která byla schválena v roce 2021.

Využívání archiválií veřejností

Přehled viz též tabulku č. III/3 v závěru zprávy.

Z celkového objemu odpracovaných pracovních dní v odděleních zabírá nahlédací a badatelská agenda všeho druhu více než polovinu, lépe řečeno téměř dvě třetiny. Uplynulý rok však objemy výkonů má zkreslené karanténním fungováním. Badatelská agenda byla vyřizována kontinuálně a se snahou o maximální operativnost vyřízení, a to i ve ztížených podmínkách.

Badatelny

Badatelna oddělení fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí byla od poloviny února až do dubna uzavřena kvůli onemocnění personálu. Poté fungovala, až na krátké uzavření na v týdně od 29. listopadu do 3. prosince 2021 z téhož důvodu, ve zkrácené otevírací době (pondělí – čtvrtek, 9:00 – 16:00 hod.) za dodržování přísných epidemiologických opatření. Byla respektována veškerá provozní a bezpečnostní opatření vyplývající z rozhodnutí vlády ČR a MV ČR. V prostorách badatelny mohlo být současně přítomno šest badatelů s ohledem na rozestupy a plochu badatelny. Byly povinné roušky, rukavice, k dispozici byla dezinfekce u vchodu do budovy i do badatelny, badatelé museli vyplnit prohlášení o bezinfekčnosti. Po každé návštěvě badatele byly dezinfikovány pracovní stoly, provádělo se pravidelné větrání, dbalo se na dodržování rozestupů mezi badateli a personálem studovny. Byl zaveden objednávkový systém, tj. badatelé museli ohlásit svou návštěvu předem a objednat se na konkrétní termín. Pracovníci oddělení vycházeli vstříc badatelům zvýšeným vyhotovováním písemných rešeršů a poskytováním digitálních reprodukcí archiválií, což vedle obsluhy badatelů pracovníci badatelny vyžadovalo také větší nasazení odborných správců fondů.

Centrální badatelna zůstala nedotčena onemocněním Covid 19. Hodiny pro veřejnost byly totožné jako v Dejvicích. S ohledem na výpadky služeb jsme vstřícně opět ponechali otevřeno v obou studovnách v srpnu, kdy běžně čerpají pracovnice a pracovníci dovolené. Zájem veřejnosti však znovu byl minimální.

V uplynulém roce studovalo v badatelně oddělení fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí na Milady Horákové 342 badatelů (v roce 2019 to bylo 482, v roce 2020 367). Cizinců bylo 26 (předloni 28, loni 18). Badatelé vykonali 1046 badatelských návštěv (předloni 2144, loni 1759). Z toho bylo 76 návštěv cizinců. Návštěvnosti odpovídá i pohyb archiválií: 4285 zapůjčených evidenčních jednotek (předloni 6230, loni 4027). V digitální badatelně jsou ve Vademecu zpřístupněny skeny Matrik židovských náboženských obcí, pracuje se na zpřístupnění Židovských

kontrolních matrik, Knih židovských familiantů a knih Desek zemských větších (do čísla 374). Indikační skici jsou nadále přístupné na webu ČÚZK a pergamenové a papírové listiny na webové stránce virtuálního archivu www.monasterium.net.

V roce 2021 bylo zaregistrováno v centrální badatelně NA v Praze na Chodovci celkem 1068 badatelů (v roce 2019 1663, v první pandemické roce 2020 1056). Z celkového počtu badatelů bylo 101 cizinců (předloni 249, loni 94). Badatelé uskutečnili celkem 3563 badatelských návštěv (předloni 5509, loni 3195) z toho 407 zahraničních (předloni 753, loni 269), nejvíce v měsíci červnu a listopadu. Průměrná návštěvnost se pohybovala okolo 21 badatelů denně. Pokles badatelské agendy byl způsoben omezením počtu badatelů z hygienických důvodů (objednávkový systém, max. 10 přítomných osob). Meziarchivní výpůjční služba nebyla se v roce 2021 využívána.

V Informačním systému Badatelna bylo zaevidováno 14908 objednávek (stejně jako v předešlém roce, v roce 2019 26 373). Nejvíce vytěžovaným archivním souborem bylo opět Policejní ředitelství v Praze – 4300 objednávek (v roce 2019 5745, v roce 2020 3500) ze všech částí fondu. Následuje složitý archivní soubor ÚV KSČ, soudní správa a vězeňství. Badatelům bylo předloženo velké množství studijních mikrofilmů a zpřístupněny již digitalizované fondy na PC stanicích v badatelně. Tímto způsobem bylo vyřízeno více než tisíc objednávek (v roce 2019 1800, v roce 2020 500).

V roce 2021 bylo v badatelně pořízeno celkem 11661 (4661 analogových a 7005 digitálních) reprodukcí archiválií pouze pro badatele (v roce 2019 se kopírovalo i pro služební potřebu celkem 14471 reprodukcí, v roce 2020 pouze pro badatele 12351).

V rámci předkládání archiválií prováděla obsluha badatelny kontrolu osobních údajů, které byly anonymizovány. Dále z důvodu ochrany archiválií se prováděla foliace.

V roce 2021 stejně jako roky předchozí připravovalo oddělení fondů státní správy z let 1945–1992 velkou část archiválií pro badatelnu samo, a to z důvodu ochrany osobních údajů a nezpracovanosti. Předkládání archiválií z období po roce 1945 do studovny předcházela dále nezbytná technická úprava dříve utajovaných písemností. Pro badatele bylo připraveno z archivních souborů ve správě tohoto oddělení celkem 5 800 kantonů a jednotlivin. Ze složitého fondu ÚV KSČ bylo připraveno přímo oddělením (nikoliv badatelnou) 3127 archivních jednotek (v roce 2019 1785, v roce 2020 jen 978). Na žádost Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu PČR a rodin vězněných, Ústavu pro studium totalitních režimů, Archivu bezpečnostních složek, Vězeňské služby, Ministerstva obrany a dalších zde vyhledali a připravili ke studiu archiválie z nezpracovaných fondů, které obsahují osobní citlivé údaje a jejichž fyzický stav neumožňuje jejich předložení v badatelně. V rámci badatelské agendy pak trvale spolupracujeme s Ústavem pro soudobé dějiny AV ČR, Ústavem pro studium totalitních režimů, Archivem bezpečnostních složek, Právnickou fakultou Univerzity Karlovy a dalšími. Vysoké školy včetně zahraničních zadávaly i v roce 2020 témata diplomových a dalších vědeckých prací z období totality a studenti přicházeli s požadavky na odbornou pomoc pracovníků zmíněného oddělení.

Správní činnosti – opisy, výpisy a kopie pro občany, veřejnou správu, soudy, řešerše

V elektronickém systému spisové služby GINIS bylo v roce 2021 zaevidováno celkem 6111 jednotlivých žádostí (předloni 4705, loni 5558). Datovou schránkou a e-podatelnou bylo přijato 3 703 (v roce 2019 2149, v roce 2020 2105), poštou bylo doručeno dalších 2 408 žádostí a odesláno všemi kanály 7571 odpovědí. Z celkového počtu 5 266 spisů (v roce 2019 4 554, v roce 2020 4827) bylo 1871 (v roce 2019 2135, v roce 2020 2250) spisů vyřízeno v režimu správní nahlédací agendy: 580 (v roce 2019 675, v roce 2020 688) spisů se týkalo státního občanství a sčítání lidu (pokles); 110 (v roce 2019 288, v roce 2020 138) spisů se týkalo agendy 3. odboje dle zákona č. 262/2012 Sb. (další pokles oproti roku předchozímu), 191 vězněni po roce 1948 z politických důvodů a 599 (v roce 2019 633, v roce 2020 556) spisů majetkových záležitostí (z toho zákon č. 428/2012 Sb. – 3 č. j.);

136 (v roce 2019 261, v roce 2020 403) spisů bylo vyřízeno v rámci agendy badatelské, pouhých 95 (v roce 2019 274, v roce 2020 263) spisů se týkalo poskytnutí souhlasu s jednorázovým užitím reprodukcí archiválií. Dokumenty je vždy nutno nejprve identifikovat a poté zkontrolovat, resp. opravit citaci zdrojů. 262 spisů směřovalo na údaje z členské evidence KSČ. V režimu zákona č. 106/1999 Sb. bylo podáno 8 č.j., ale ve skutečnosti se jednalo z poloviny o žádosti o kopie archiválií v režimu archivního zákona. Skutečná podání v režimu zákona o informacích byla pouze čtyři. Na žádost byla v zákonné lhůtě poskytnuta odpověď. Nebylo vyřizováno žádné odvolání ani stížnost ve smyslu citovaného zákona. Zbývajících 3359 č.j. (v roce 2019 2419, v roce 2020 2577) se týkalo ostatních žádostí veřejnosti nebo šlo o vlastní spisy archivu.

Rešerše a reprodukce archiválií byly zpracovány pro 1122 (v roce 2019 659, v roce 2020 821) domácích a 277 (v roce 2019 272, v roce 2020 248) zahraničních žadatelů. Ve srovnání s minulými lety je patrné kolísání poptávky – v r. 2014 celkem 667, v r. 2015 celkem 1121, v r. 2016 1413, v r. 2017 celkem 1130, v roce 2018 celkem 1053, v roce 2019 celkem 1114 č.j. a v roce 2021 1399).

Správní agendy vyplňují většinu pracovního času ve dvou odděleních Národního archivu – oddělení fondů samosprávy a státní správy z let 1918–1945 (1060 spisů, v roce 2020 to bylo 1003 a 1857 spisů v roce 2019) a oddělení fondů státní správy z let 1945–1992 (1625 č.j. oproti 1309 v předchozím roce a 400 žádostí v dílčích záležitostech komunikace s žadateli). Kromě toho vyhotovují i rešerše pro badatele, tak jako ostatní oddělení. I v obdobích, kdy s ohledem na pandemii koronaviru SARS-CoV-2 pracovala naprostá většina archivářů z domova, docházeli na směny rozdělení pracovníci obou oddělení vyřizovat žádosti zasílané orgány veřejné správy, ale i právníckými a fyzickými osobami.

Největší zátěž nadále znamenaly zejména žádosti týkající se nemovitého majetku, resp. zjištění bývalých majitelů. Dotazují se zejména regionální pobočky Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, Pozemkového úřadu, dále krajské úřady, katastrální pracoviště, notáři, advokátní kanceláře. Zatímco před několika lety byly tyto typy žádostí ojedinělé, po pochopení významu historických sčítacích operátů v jednotlivých institucích, začal jejich počet výrazně narůstat do vyšších stovek. Časově náročné bývají různé žádosti veřejné správy i soukromých osob o zjištění majetkových údajů v oblasti zemědělství a lesnictví. Žadatelé se zajímají o problematiku zpravidla komplexně a jsou jim poskytovány často desítky stran ověřených kopií (jedná se zejména o regionální pobočky Úřadu pro zastupování státu ve věcech majetkových, Pozemkového úřadu apod.).

Žádosti ukrajinských občanů, kteří potřebují doložit československé občanství svých předků, stále klesají na loňských 98 žádostí. Vyřízení čerpají z údajů uvedených ve sčítacích operátech RČS z roku 1930 pro Zemi podkarpatoruskou, které jsme již naštěstí kompletně digitalizovali. Agenda z 201 ks v roce 2014 stoupla na 620 v roce 2015, 842 žádostí v roce 2016 a v roce 2017 činila 547 žádostí, v roce 2018 začala zvolna klesat na 333 žádostí, v roce 2019 232 žádostí, v roce 2020 190 žádostí.

Množství státoobčanských žádostí se zdá být v posledních letech stabilní, s klesající tendencí. V naprosté většině se jedná o žádosti státních úřadů či orgánů samosprávy. Samostatnou skupinu však tvoří dotazy na údaje z pražské pobytové evidence a spisů policejního ředitelství, velkou **většinou rovněž z důvodu zjištění rodinných vazeb. Jednalo se o 325 žádostí (v roce 2020 pouze 95 žádostí).**

Agenda dle zákona č. 262/2011 Sb. klesá, přesto váže poměrně velkou část pracovních sil, mimo jiné i proto, že je nutno jako doklad kopírovat nebo digitalizovat celé trestní spisy účastníků 3. odboje. Vedle toho se vyřizují další specifické žádosti do justičních fondů (251 žádostí, v roce 2020 236 žádostí) zejména od Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu.

V roce 2021 bylo vyřízeno celkem 259 žádostí na *prověření členství v KSČ v dílčím fondu KSČ-ÚV-členská evidence*, v rámci, nichž bylo prověřeno 838 jmen, ponejvíce pro slovenský Ústav paměti národa.

Nahlédací agenda se nevyhýbá ani oddělení s nejnovějšími archiváliemi po roce 1992. Partnerem je mj. *Ministerstvo spravedlnosti*, které v průběhu celého roku požaduje odškodňovací a rehabilitační spisy. Dále přicházejí požadavky jak Vrchního soudu v Praze, tak i dalších subjektů (jiných soudů, policie nebo advokátů) o dohledání rozsudků Vrchního soudu v Praze. *Ministerstvo kultury* požaduje především k prohlášení předmětu za kulturní památku nebo dokumenty k převodu majetku. Úřad vlády v průběhu celého roku potřebuje materiály z jednání vlády. Úřad pro civilní letectví zajímají letecké nehody. Jde o stabilně rozsáhlou agendu, pro kterou jsou naštěstí již podklady digitalizovány. Z *Ministerstva vnitra* si *Správa pro dopravu* půjčuje digitalizované mikrofilmy schvalování silničních vozidel. Docházejí též žádosti občanských sdružení a spolků o dohledání statutu.

Samostatnou skupinu dotazů tvoří žádosti o povolení k publikování reprodukcí dokumentů uložených v jednotlivých fondech archivních oddělení. Dokumenty je vždy nutno nejprve identifikovat v depozitáři a poté zkontrolovat, resp. korigovat odkazy na zdroje.

Kromě zmíněných agend se prováděly různé rešerše ke specifickým politickým, hospodářským, justičním i kulturním problémům z období, k němuž oddělení spravují archivní fondy. V některých případech, i když loni díky omezením ve studovně poměrně zřídka, pracovníci řešili problémy spojené s vyřizováním dotazů formou konzultací s žadateli a předkládáním archivních dokumentů do studovny.

Výstavy

Archiválie Národního archivu jsou velmi často požadovány různými institucemi k zapůjčení na výstavy. Proto je do výstavní činnosti zahrnován nejen výběr archiválií, kontrola fyzického stavu archivních dokumentů a výstavních prostor, ale i příprava návrhů smluv o výpůjčce včetně zajištění záznamů o ocenění, protokolů o stavu archiválií apod. Výstavní činnost byla ovšem i v roce 2021 kvůli pandemii omezena, ale přeci jen výkony se zvýšily. V následující tabulce je shrnuto množství pracovních dnů potřebných pro kontrolu fyzického stavu archiválií a zajištění výstav v roce 2021.

Příprava archiválií pro výstavy a zápůjčky	dny	64
Instalace výstav	dny	26
Měření klimatických a světelných parametrů	dny	1

Vlastní – příprava výstavních exponátů a výstavních panelů a vlastní instalace

Originály dokumentů (pouze připravované výstavy):

Mezinárodní rozměr má připravovaný výstavní počín autorské dvojice Šárka Steinová a Filip Paulus, **výstava České země v srdci Evropy**, která se bude konat v roce 2022 ve výstavním sále na Chodovci v rámci *předsednictví České republiky v Radě EU*. Katalog výstavy byl odevzdán v roce 2021 po zapracování připomínek lektorů ke grafickému zpracování a překladu. Proběhlo posouzení fyzického stavu exponátů, ambulantní i komplexní konzervace a restaurování, příprava k digitalizaci ze Sbírký map a plánů, inv. č. 390, sign. B/II/8; inv. č. 470, sign. A/II/3; inv. č. 2910/a, sign. F/XVI/14/1; nezprac. sign. Pd 81/5; nezprac. sign. P 18; nezprac. sign. Ra 793/1; nezprac. sign. Ra 809/1; nezprac. 5 kusů bez signatury (Kašperské Hory, Zlaté Hory, Bánská Štiavnica, Kutná Hora, Kovářská), nezprac. sign. S 30/1, nezprac. sign. S 40/1; nezprac. sign. S 49; nezprac. sign. S 50;

nezprac. sign. F 9/10; nezprac. sign. F 219 a ze Sbírký montánních map a plánů, inv. č. 480, sign. AF/4/I/1 a nezprac. sign. MM/1 a, b.

Koncem roku začaly přípravy výstavy na rok 2022, ve kterém plánujeme připomenout výročí úmrtí bývalého ředitele Archivu země České dr. Bedřicha Jenšovského, který byl popraven 12. února 1942 v koncentračním táboře Osvětim.

Spolupráce na výstavách a zápůjčky

Originály dokumentů:

Dolnorakouská zemská výstava 2022. Palác Marchegg; 26. března – 13. listopadu 2022. Vypůjčitel Schallaburg Kulturbetriebsges G.m.b.H. Posouzení fyzického stavu vyžádaných exponátů, restaurování, příprava k digitalizaci, zpracování návrhu Dokumentace o stavu archiválií – Sběrka map a plánů, inv. č. 675, sign. E/III/14/1-6.

Kopie dokumentů:

Domáci:

Stálá expozice archivních dokumentů státního významu. V prostorách Poslanecké sněmovny ČR – spolupráce při rekonstrukci výstavy. Pracovníci 1. a 10. oddělení se podílí na instalaci faksimilií dokumentů pro stálou expozici v nově rekonstruovaných prostorech Poslanecké sněmovny Parlamentu ČR. Přípravné a rekonstrukční práce týkající se samotné stavby nebyly v roce 2021 dokončeny a instalace je plánována na 1.čtvrtletí roku 2022.

Proběhla deinstalace původní expozice, čištění a rekonstrukce faksimilií, nový systém adjustace.

*Obě oddělení se také podílela na přípravě dlouhodobé expozice v Národním muzeu (panovnické pečeti). Pro Moravský zemský archiv v Brně byla zhotovena kopie listiny z fondu *Archivy českých klášterů zrušených za Josefa II.**

Historická pečetidla Brněnska. Výstavní prostory Státního okresního archivu Brno-venkov v Rajhradě, 21. – 25. září 2021. Stanovení výstavních podmínek faksimile Zlaté buly sicilské, připomínky k Zápisu o výpůjčce, zpracování Dokumentace o stavu archiválií a příprava pro dodržení klimatických podmínek při převozu.

Stálá expozice projektu pro Collegium Bohemicum v Muzeu města Ústí nad Labem. Stanovení výstavních podmínek faksimile Rudolfova majestátu.

*Pokračovala spolupráce s Muzeem českého a slovenského exilu 20. století v Brně a Vězeňskou službou ČR na projektu *Rytíři nebes*, který mapuje perzekuci příslušníků čs. stíhacích perutí RAF komunistickým režimem po roce 1948, konkrétně jejich věznění a pobyt v táborech nucených prací. Výstupem jsou výstavy věnované jednotlivým perutím. Zatím připraveny výstavy k 310. a 311. a čs. stíhací peruti RAF. Výstava k 312. čs. stíhací peruti RAF se připravuje. Podkladem pro výzkum jsou dokumenty uložené v našich fondech (Státní soud, Státní prokuratura, Správa sboru nápravné výchovy).*

Zahájili jsme spolupráci s Muzeem Police ČR a Vězeňskou službou ČR, jejímž výstupem bude nová expozice v Muzeu Policie ČR k historii vězeňství.

Spolupráce s médii

V roce 2021 spolupracoval Národní archiv s médii v obdobích mezi jednotlivými karanténami a vlnami pandemie. V prostorách oddělení s nejstaršími archiváliemi se 4. 6. 2021 filmovaly archiváře pro dokumentární film pro obec Štětkovice. Josef Kunc, starosta obce Štětkovice a Tomáš Zouzal, režisér. Zveřejněno na youtube. (Petr Mareš, Leoš Zich). Dále se zde uskutečnilo dne 22. 10. 2021 natáčení cyklu České televize *Modrá krev* (3. řada). Alena Činčerová, režisérka (Petr Mareš). Plánované

natáčení dokumentu o věži hradu Tuchoraz v prosinci 2021 se kvůli pandemii neuskutečnilo. Jan Psota, spisovatel a publicista; produkční společnost Cestuj Českem, s. r. o. (Petr Mareš)

Česká televize natáčela dne 2. 7. 2021 s vedoucí 4. oddělení Zorou Machkovou pořad Sokolská Marie (vysíláno v den státního svátku 28. 10. 2021) věnovaný Marii Provazníkové. V listopadu 2021 se uskutečnilo v prostorách badatelny Národního archivu natáčení filmu francouzské produkce zastoupené paní Violette Deffontaines při kterém by byly použity dokumenty z dílčího fondu KSČ-ÚV 1945–1989 – Antonín Novotný. Film je věnován cestě, jakou se dostala do Afriky čepice čs. výroby tzv. zmijovka. Čepice se v západní Africe stala symbolem protikolonialistického boje a je dodnes velmi populární např. v Senegalu. Pro film jsme dále poskytovali odbornou konzultaci, řešerši v našich fondech a předkládali jsme archiválie použité ve filmu.

Mezinárodní rozměr mají audiovizuální příspěvky, na nichž se trvale podílí Lenka Kločková. Dlouhodobě spolupracuje s redaktorem České televize Bohumilem Vostalem (dnes zpravodajem ČT ve Velké Británii) při využívání fondu Otce Jana Langa, zakladatele londýnského Velehradu. Českou televizi zaujalo rovněž udělení polského vyznamenání prezidentem Andrzejem Dudou manželům Jelínkovým in memoriam. Mezinárodní (česko-německý) rozměr má rovněž reportáž ČT o nově získaném osobním archivu zpěváka a básníka Karla Kryla.

Další směr zájmu médií pak směřuje k odborným výzkumům našich pracovníků – mimořádný byl zájem médií o výzkumy Jakuba Šloufa, který publikuje odborné studie k protestům dělnické třídy v éře státního socialismu a k dějinám nižších článků Komunistické strany Československa. Se zájmem se setkala publikace Romana Štéra a Aleny Flimelové o ženách ve východních jednotkách Ve stínu mužů. Reprízy se dočkala úspěšná radiokniha Jiřího Křesťana o Zdeňku Nejedlém. Miroslav Kunt pokračoval v prezentaci filmů z fondu Ústřední dopravní institut v pořadu Pozor vlak!

Exkurzní činnost

V oddělení nejstarších fondů se exkurze z důvodu dvou pandemických vln v průběhu roku skoro nekonaly. Uskutečnilo se jich sedm se 45 návštěvníky celkem. Na Chodovci se neuskutečnily žádné exkurze.

Soupis akcí a využívání přednáškového sálu a kinosálu v roce 2021 se vzhledem k pandemii virového onemocnění nevykazuje.

Knihovna

Knihovna Národního archivu je veřejná knihovna. S více jak půl milionem svazků je největší archivní knihovnou v České republice. Zpřístupňuje domácí a zahraniční knihovní dokumenty, především z oborů archivnictví, dějin správy a práva, historie a pomocných věd historických.

V uplynulém roce došlo vlivem protiepidemických opatření k částečnému omezení kontaktních služeb pro veřejnost. V květnu 2021 byla zprovozněna pro zaměstnance Národního archivu online služba Národní digitální knihovny DNNT (Díla nedostupná na trhu) a knihovna také zřídila eduID potřebné pro spolupráci s portálem Knihovny.cz.

Služby

Statistika čtenářů a výpůjček			Celkem
Počet čtenářů	aktivní čtenáři	204	
Počet výpůjček včetně prolongací	zaměstnanci	29 387	29 816
	odborná veřejnost	58	
	veřejnost	371	
Meziknihovní Výpůjční služby	MVS – uživatelům knihovny	7	20
	MMVS – uživatelům knihovny	1	
	MVS – vyžádané z venku	8	
	elektronické MVS (skeny) – vyžádané z venku	4	

Počty výpůjček zaznamenaly v roce 2021 mírný nárůst z důvodu kratšího uzavírání knihovny kvůli epidemiologické situaci, služby MVS ze stejného důvodu poklesly.

Automatizace

Na podzim proběhl upgrade systému Kramerius na verzi 5.7.2. V prosinci pak celý knihovní systém Verbis přešel na formu hostování, které umožní i snazší převedení do verze 2.2 plánované začátkem roku 2022.

Knihovna pokračovala ve spolupráci se Souborným katalogem ČR, kam pravidelně zasílá záznamy monografií i seriálů. Za rok 2021 bylo zasláno 3 149 záznamů monografií a 266 záznamů periodik (údaje k 31. 12. 2021). Zapojení knihovny do kooperativního vytváření jmenných národních autorit a předávání nových záznamů pokračuje v rutinním provozu v modulu národních autorit.

Digitalizace

Na adrese <https://kramerius.nacr.cz/> zpřístupňuje knihovna především výsledky projektu Digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru v podprogramu VISK7 (Kramerius). Čtvrtá etapa projektu digitalizace rozsáhlých vládních novin *Prager Zeitung* pokračovala částí leden 1847 až prosinec 1856 (celkem 40 svazků, tzn. 32 509 stran včetně metadat). V průběhu listopadu 2021 byla podána žádost o poskytnutí dotace na pokračování projektu digitalizace tohoto titulu v roce 2022.

Přírůstky fondu

V roce 2021 hospodařila knihovna s rozpočtem na nákup knih a časopisů v celkové částce 533000,- Kč. Z toho 283000,- Kč bylo určeno na nákup odborné literatury financované z prostředků institucionální podpory vědy. Další knihovní jednotky byly zakoupeny z grantu 5. oddělení NA (10000,- Kč).

Celkový přírůstek knihovního fondu činil 2 238 knihovních jednotek. Do knihovního systému bylo zaevidováno 1226 knihovních jednotek, další přírůstky zůstávají v pomocných evidencích. Jedná se především o drobné přejímky archivní a historiografické literatury z nabídek odpisů jiných knihoven a institucí a větší celek dokumentů z odpisu archivní knihovny Státního okresního archivu Praha – východ, se sídlem v Přemyslení (1 010 knihovních jednotek).

Formou nákupu bylo získáno celkem 521 svazků a po vazbě bylo zapsáno 123 svazků seriálů (novin a časopisů). Knihovna odebírala 292 titulů časopisů a novin. Velkou část přírůstků, celkem 1 553 svazků, knihovna získala zdarma (dary, výměnou, povinnými výtisky badatelů nebo z produkce NA).

Naopak z knihovního fondu bylo odepsáno celkem 279 knihovních jednotek.

Zpracování knihovních fondů

Kromě zpracování ročních přírůstků se knihovna také věnovala zpětnému zpracování starších fondů. Pozornost byla zaměřena na opravy a doplnění záznamů v obrázkovém katalogu, které bylo

možno provádět přes vzdálený přístup v modulu eVerbis. (Následně jsou tyto záznamy rozšiřovány formou katalogizace s knihou v ruce v době, kdy to epidemiologická situace dovoluje.)

Z rozsáhlých celků byly retrokatalogizovány do elektronického knihovního systému svazky právnické literatury signatury IL a ediční řady signatury IM Knihovny A nebo seriálové signatury VB ze zemědělské Knihovny C. Pokračovala katalogizace fondu Knihovny Zemské vyšší školy hospodářské v Táboře zpracováním části signatury Ad.

Ochrana fondu

Standardní ochrannou vazbu časopisů provedla knihovna v rozsahu 202 svazků odebíraných časopisů z let 2019–2020 a 70 svazků docházejících a starších ročníků novin. Pokračoval průzkum fyzického stavu novodobých fondů v databázi CZBRD provozované Národní knihovnou. Restaurátoři Národního archivu stanovili plán a postup systematického kontrolování fyzického stavu Maltéžské knihovny, která je kulturní památkou.

Revizní činnost knihovny se soustředila na administrativní dokončení revizí a superrevizí z roku 2020. Vzhledem k nepříznivým podmínkám způsobených epidemiologickou situací nebyl plán revize 2020 ani 2021 splněn. Plán revizí do roku 2031 proto bude v příštím roce ještě přepracován.

Bibliografická činnost a hlášení výsledků RIV

V roce sběru 2021 bylo celkem nahlášeno do Rejstříku informací o výsledcích (RIV) 27 výsledků vědy a výzkumu NA, z toho bylo předáno poskytovatelům:

Ministerstvo vnitra – 23 výsledků

Grantová agentura ČR – 1 výsledek

Ministerstvo kultury – 3 výsledky

Za Národní archiv bylo do aplikace SKV – Systém Kvalitních Výsledků nahlášeny 2 excelentní výsledky.

Publikační činnost pracovníků, kterou zpracovává knihovna v rámci bibliografických činností, je uvedena v závěru výroční zprávy.

Bibliografie českého archivnictví

Knihovna dlouhodobě spolupracuje s Historickým ústavem AV ČR na vytváření mezinárodního projektu Souborného katalogu Bibliografie české a slovenské historiografie.

Katalog vznikl jako výstup projektu velkých infrastruktur pro VaVaI Bibliografie dějin Českých zemí a zpřístupňuje databáze: Bibliografie dějin Českých zemí, Bibliografie dějin Slovenska, Bibliografie českého archivnictví, Akademická encyklopedie českých dějin a Databáze dějin všedního dne (<https://hucentral.kpsys.cz/#!/>).

Knihovna pomocí externistů zpracovává Bibliografii českého archivnictví (<https://nacr.kpsys.cz/#!/>), která zaznamenává českou vědeckou a odbornou knižní produkci v oblasti archivnictví a příbuzných oborů.

Vědecký výzkum

Národní archiv, v souladu s předmětem činnosti stanoveným zákonem o archivnictví, dlouhodobou koncepcí rozvoje výzkumu a v neposlední řadě i historickou tradicí starou více než sto padesát let, pokračoval i v roce 2021 ve svých výzkumných aktivitách, samozřejmě s modifikacemi danými celosvětovou pandemickou situací. Archiv provádí vědeckou a **výzkumnou činnost v oblasti historie, archivnictví, pomocných věd historických** a v příbuzných vědních oborech; plní úkoly ústředního

vědecko-výzkumného pracoviště na úseku preventivní péče o archiválie, konzervace a restaurování archiválií, uchovávání a zpřístupňování nových forem nosičů informací, včetně dokumentů v digitální podobě; v této oblasti vykonává funkci odborného, metodického a školicího centra. Základním posláním archivů bylo a je uchovat a zpřístupnit informace pro současné a budoucí potřeby společnosti. Vědecké, výzkumné a inovační aktivity tedy oscilují kolem tohoto fundamentu a spolu s vývojem společnosti se proměňují reagující na informační poptávku a na vnější rámec existence a fungování archivů, přesněji na potenciální rizika, znemožňující plnit základní poslání. Národní archiv se stal i na tomto poli uznávanou výzkumnou kapacitou, potvrzenou výsledky, nabídkami na spolupráci od domácích a zahraničních partnerů a poměrně úspěšným získáváním dotací z nejrůznějších zdrojů na vědu a výzkum. Základní směr výzkumu je definován v dlouhodobé koncepci Národního archivu, nicméně tato koncepce podléhá operativní každoroční vnitřní evaluaci formou aktualizace pracovního plánu na příslušný rok a reaguje tak na aktuální stav oboru, rozvoj spolupráce s partnerskými institucemi v ČR i v zahraničí a v neposlední řadě rovněž na aktuální potřeby státní politiky a administrativy a její informační poptávku. Potvrzením správnosti našeho usilování bylo přiznání institucionální podpory vědy pro rok 2012, na základě výsledků vědecké činnosti, ve výši 5 501 tis. Kč, další podpora na rok 2013 činila 5 456 tis. Kč, 6 100 tis. Kč na rok 2014, 5 508 tis. Kč pro rok 2015, 5 745 tis. Kč na rok 2016, tatáž částka na rok 2017 i rok 2018. K velkému skoku došlo pro rok 2019 na 8 084 536 Kč a tato situace se opakovala pro rok 2020 – 8 483 815 Kč a pro rok 2021 – 8 943 798 Kč. Stejný obnos je pro Národní archiv garantován i na rok 2022.

Rok 2021 byl s ohledem na zahraniční výzkumné aktivity a prezentaci výsledků výzkumu na mezinárodních konferencích a workshopech poznamenán pandemií. Zahraniční cesty byly minimalizovány. Nicméně v rámci adaptace na pandemickou situaci se aktivity rámcově stabilizovaly a většinou proběhly v on-line režimu nebo hybridní formou (dovolovaly-li to protipandemická opatření v jednotlivých státech), včetně zahraničních konferencí a workshopů.

a) Základní výzkum

Historiografie, sociologie, statistika, dějin správy a pomocných věd historických

Projekty podpořené dotací na vědu a výzkum – hlavní řešitelé

Na základě rozhodnutí Grantové agentury ČR ze dne 29. 2. 2016 se stal Národní archiv příjemcem účelové podpory pro řešení grantového projektu *Ludvík Salvátor Toskánský (1847–1915). Život a dílo vědce a cestovatele (řešitelka Eva Gregorovičová, reg. č. 1625192S, trvání projektu 2016–2018)*. Kniha byla vydána, výzkumný úkol byl splněn a je oceňován odbornou veřejností. Bohatá informační báze s mezinárodním akčním radiem se v závěru projektu začala rozvíjet mimo jeho finanční podporu a jednou z větví těchto aktivit je *Soupis dokumentace pozůstalosti Ludvíka Salvátora, uložené v Österreichisches Staatsarchiv, oddělení Haus-, Hof- und Staatsarchiv ve Vídni ve španělštině* pro využití při inventarizaci Archivu Ludvíka Salvátora zpracovávaného pro badatelské účely španělských vědců ve spolupráci s archivem Arxiu general v Palmě de Mallorca a s knihovnou Biblioteca de Fundación Bartolomé March v Palmě de Mallorca, Španělsko.

V letech 2017–2019 se realizoval projekt Evy Drašarové Česko-německé vztahy v předvečer I. světové války. Edice dokumentů ze smluvních jednání v Čechách v letech 1913 a 1914 (GA ČR č. 17–02120 S). V souladu s pravidly GA ČR byla závěrečná zpráva projektu odložena na rok 2021. Jednalo se o společný projekt s Masarykovým ústavem a Archivem AV ČR. V Národním archivu byl spolupracovníkem Martin Klečacký. Projekt byl ukončen vydáním ediční monografie *Nedostatek odvahy ke smíru*, kterou společně vydaly Národní archiv a Masarykův ústav a Archiv AV ČR v roce 2021. Edice byla hodnocena orgány Grantové agentury jako vynikající výsledek. Zbývá ještě odpovídající prezentace.

Grantový projekt GA ČR, reg. č. 1701279S: Okresní hejtman jako představitel státní správy v regionu. Proměny výkonu státní moci v letech 1868–1945, řešitel Martin Klečacký. Projekt byl ovšem systemizován v Masarykově ústavu a archivu AV ČR, v. v. i., autor je zaměstnancem i Národního archivu, jehož informační potenciál je pro výzkum zásadní. Projekt sleduje činnost a působení šéfa okresního úřadu od znovuzavedení struktury okresních hejtmanských úřadů v roce 1868 do jejich zrušení v roce 1945, vliv modernizačních procesů (nacionalizace, industrializace, sociální hnutí) na chod státní správy a možnosti okresních hejtmánů ovlivnit veřejný život v daném okrese. Cílem projektu je zhodnotit význam okresního hejtmána jako základního článku státní správy v regionu v kontaktu s občanem, politickou stranou, samosprávou i dalšími administrativními složkami. V roce 2019 byl projekt ukončen, ale bylo požádáno o odklad předložení výsledku. Projekt byl ukončen vydáním monografie Martina Klečackého *Poslušný vládce okresu. Okresní hejtman a proměny státní moci v Čechách v letech 1868–1938* v Nakladatelství Lidové noviny v roce 2021.

Projekty nepodpořené dotací (spolupráce na projektech jiných příjemců)

Jan Vojtíšek spolupracoval s Centrem mediivistických studií na digitální edici listin z období let 1419–1437 *Regesta Bohemiae et Moraviae aetatis Hussiticae*.

Projekt NAKI, DG18P020VV025: Vývoj moderní parlamentní kultury v českých zemích a Československu (Národní muzeum, Masarykův ústav a archiv AV ČR, Ústav pro studium totalitních režimů), dr. Klečacký se podílel na řešení projektu jako koordinátor řešeršné činnosti k jednotlivým poslaneckým biogramům.

*Projekt NAKI, DG18P020VV026: Mezinárodní korespondenční síť T. G. Masaryka a vznik ČSR v roce 1918 (Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Středisko společných činností AV ČR), Jan Kahuda se podílel na části projektu, projekt byl ukončen v roce 2021 odevzdáním edice *Korespondence T. G. Masaryk – zahraniční Němci (1877–1918)*.*

Projekt GA ČR, EXPRO projekty, č. 2019463X: Sociální mobilita elit ve středoevropských regionech (1861–1926) a tranzice imperiálních zkušeností a struktur v národních státech (Nositelé Masarykův ústav a Archiv AV ČR, Přírodovědecká fakulta UK, společně s rumunskou stranou), na projektu se podílel dr. Klečacký. Krize a stát. Na příkladu Československa v meziválečném období. Mezinárodní konference Historického ústavu AV ČR, v.v.i. (Emil Voráček) připravovaná v hybridní formě ve spolupráci s Národním archivem (David Hubený) a Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (Miloslav Šepták) za finanční podpory Strategie AV 21 se konala 23. a 24. září 2021 v kinosále Národního archivu dle přísných hygienických pravidel a dálkovým způsobem pro zahraniční účastníky. Obsahem byla připravenost Československa zvládat krize nejrůznějšího charakteru a vyrovnávat se s nimi v různých oborech lidské činnosti (politika, ekonomika a finančnínictví, věda, duchovno). Zvláštní pozornost byla věnována státní správě, zejména zdravotnictví a sociální péči, bezpečnostním složkám, protilichevní agendě, živelním pohromám atd., jakož i budování správy na nově připojených územích a legislativnímu zakotvení příprav státu na krize vůbec. Vedle českých a slovenských badatelů vystoupili i mezinárodně uznávaní odborníci z Rakouska, Ruska a Ukrajiny – ať již fyzicky, nebo on-line.

Radikální levice ve střední Evropě a její vývoj od konce první světové války do roku 1933. Mezinárodní konference Historického ústavu AV ČR, v.v.i. (Emil Voráček) připravovaná v hybridní formě ve spolupráci s Národním archivem (David Hubený) a Filozofickou fakultou Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích (Miloslav Šepták) za finanční podpory Strategie AV 21 se konala 14. a 15. října 2021 v kinosále Národního archivu dle přísných hygienických pravidel a dálkovým způsobem

pro zahraniční účastníky. Obsahem byly mezinárodní i československé aspekty aktivit radikální levice ve středoevropském kontextu od konce první světové války do nástupu nacistů k moci v Německu. Zkoumány byly mezinárodní aspekty vývoje radikálně levicových myšlenek s detailnějším pohledem na střední Evropu, konkrétně Československo, Maďarsko, Polsko a Rakousko. Vedle běžných politických témat, jako jsou např. stávky a demonstrace, byl sledován i vztah radikální levice k církvi, kultuře, německé menšině v českých zemích, jednotlivým osobnostem radikálně levicového proudu a zejména pak Podkarpatské Rusi. Vedle českých a slovenských badatelů vystoupili i mezinárodně uznávaní odborníci z Maďarska, Polska, Ruska a Ukrajiny – ať již fyzicky, nebo on-line.

Jakub Šlouf je hlavním řešitelem grantového projektu GA ČR 1906467S *Vývoj kultury protestu průmyslového dělnictva v českých zemích v letech 1945–1969* (nositel: Ústav pro studium totalitních režimů). Pro potřeby projektu zpracoval odbornou monografii Praha v červnu 1953: Dělnická revolta proti měnové reformě, vyjednávání v továrnách a strukturální proměna dělnické třídy.

Jiří Křest'an se zapojil do řešení grantového projektu GA ČR 1814478S *Literatura za Protektorátu Čechy a Morava (1939–1945)* (nositel: Ústav pro českou literaturu AV ČR). Pro potřeby projektu zpracoval studii a kapitolu v knize o cestě kulturních pracovníků a novinářů do Německa a do Holandska v září roku 1940. Studie pro časopis Soudobé dějiny prošla konečnou redakční úpravou a byla vydána v roce 2021 v tematickém dvoučísle, věnovaném cestám intelektuálů do nacistického Německa a stalinského Sovětského svazu. Kapitola v knize vyjde v roce 2022.

Lenka Kločková, Jiří Křest'an a Roman Štěr se zapojili do projektu Židovského muzea v Praze *Yerusha CZ 2 – Dějiny Židů v českých zemích*, mající za cíl poskytnout komplexní přehled o judaikách z let 1848–1939 uložených v českých a moravských archivech. Poskytli jsme popisy celkem 16 archivních souborů, které budou dostupné na portálu projektu. Projekt podporuje The Rotschild Foundation (Hanadiv) Europe.

Ondřej Valtus se podílel na projektu Národního muzea a Československého dokumentačního střediska Československý dissent a exil (1968–1989). Úsilí o otevřenou společnost – Sbírkový fond Československé dokumentační středisko. Podílel se na pořádání, inventarizaci a digitalizaci archiválií uvedeného souboru.

Stejně tak Národní archiv má jistý podíl na projektech a grantech vědeckých ústavů ve fázi heuristiky, a to díky rešerším ze zpracovaných i nezpracovaných fondů z let 1945–1992. Tematicky se jedná o třetí odboj, třídní justici, vězeňství. Již tradiční byla spolupráce na *mezinárodním projektu proti totalitě Mene Tekel*, na kterém se kromě Národního archivu podílí i Univerzita Karlova, Ústav pro studium totalitních režimů, Ministerstvo kultury, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy a řada dalších českých i zahraničních subjektů. Z důvodu pandemie se XV. ročník festivalu uskutečnil v netradičním termínu 11. – 17. října 2021 a v komornější sestavě. Navzdory překážkám, souvisejícím s vážnou epidemiologickou situací, se podařilo realizovat pestrý programovou skladbu, mimo jiné konferenci v Senátu ČR *Právo na právo*, interaktivní program pro školy *Historická laboratoř*, řadu filmových projekcí, dokumentárních pásem, výstav a koncertů.

Obdobně tomu je se spoluprací na projektech i s dalšími institucemi např. s Československým dokumentačním střediskem a s Centrem pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí 2. sv. války.

Projekty podpořené jinou tematickou dotací, IP nebo vlastní výzkum

V případě edic jde o dlouhodobé úkoly instituce, často započaté před mnoha desetiletími. Jsou dluhem vůči odborné veřejnosti a výsledky jsou velmi očekávané a oceňované. Část z nich využívá širší publikum – profesionální a hobby genealogové. Ostatně se jedná o jedinečný historiografický produkt

spjatý s archivy tradičně a z podstaty výjimečného přístupu k pramenům. Všechny níže popsané aktivity jeví značný potenciál pro úspěšný přenos vědeckých výsledků poučené veřejnosti.

V roce 2021 pokračovaly ediční práce na textových svazcích VI/1, 2 a VII/1, 2 edice *Archiv České koruny* pro léta 1419–1526. Konkrétně se pracovalo na dokončení svazku VI/2 a na společném rejstříku pro svazky VI/1 (listiny z let 1419–1458, tj. listiny AČK inv. č. 1476–1613) a VI/2 (listiny z let 1459–1468, tj. listiny AČK inv. č. 1614–1735). Byly dokončeny **závěrečné revize textu svazku VI/2, který zaznamenal některé změny, což bude vyžadovat i korektury a úpravy překladů** do německého a latinského jazyka. Práce proto budou pokračovat i v roce 2022, ve kterém se počítá také s dokončením společného rejstříku. Pokračovaly práce na posledním dílu faksimilové edice AČK VII/1 a VII/2 (AČK VII/1 – listiny z let 1471–1506, tj. listiny AČK inv. č. 1736–1850; AČK VII/2 – listiny z let 1507–1526, tj. listiny AČK inv. č. 1581–1971). Na přípravě textových svazků pracoval autorský kolektiv ve složení Denko Čumlivski (VII/1), Alena Pazderová, Jan Vojtišek, Lucie Vojtíšková (VI/2 a rejstříky k VI/1, 2) a Leoš Zich (VII/2). Společný úvod k poslednímu plánovanému dílu AČK VII/1, 2 zpracovává Denko Čumlivski.

Alena Pazderová v návaznosti na grant úspěšně ukončený před několika lety pokračuje v ediční práci na *Korespondenci papežského nuncia na císařském dvoře v Praze Cesare Speciana 1592–98*. Edice je výsledkem studia rukopisů ve Vatikánském archivu, Vatikánské knihovně a v Ambrosiánské knihovně v Miláně. V roce 2021 pokračovaly ediční práce na svazcích IV–VII dílu I. *Korespondence papežského nuncia na císařském dvoře v Praze Cesare Speciana 1592–1598 (Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperatorem, Tom. I., Epistulae et acta Cesaris Speciani 1592–1598)* pro léta 1595–1596. Část *Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperatorem 1592–1628, Tom. I., Epistulae et acta Cesaris Speciani 1592–1598, Pars IV. Januar 1595 – Juni 1595, Pars V. Juli 1595 – Dezember 1595* byla v roce 2021 připravena a odevzdána do tisku, který bude uskutečněn v roce 2022. Ediční práce pokračují také na části *Epistulae et acta nuntiorum apostolicorum apud imperatorem 1592–1628, Tom. I., Epistulae et acta Cesaris Speciani 1592–1598, Pars VI. Januar 1596 – Juni 1596, Pars VII. Juli 1596 – Dezember 1596*.

Pokračovala příprava dalších svazků edice *Berní rula 16, 17, Kraj Chrudimský sv. I., II.* (Iva Čadková, Magda Zahradníková). Z důvodu pandemie se však autorky nesešly k závěrečným revizím textu, dokončení je proto plánováno na příští rok.

Vytvoření databáze Rodinný archiv toskánských Habsburků – fotografie, Eva Gregorovičová. Projekt byl zahájen v r. 2014. Cílem je zpracování vědeckého katalogu fotografií z fondu RAT s identifikacemi reálií, osob i fotografických technik. Formou vědecké studie bude dále podrobně zpracován historický a obsahový rozbor fotoarchivu. V návaznosti na tuto fázi bude následovat kompletní digitalizace celku. V letech 2020–2021 byla vypracována část rejstříků, ovšem s ohledem na covidovou pandemii pouze v omezeném rozsahu.

Také mezinárodní projekt edice archivních materiálů k československo-polským vztahům z fondů komunistických stran v letech 1945–1989 stagnuje z epidemiologických příčin. Předpokládáme pokračování prací na projektu v příštím roce včetně širšího zapojení polské strany.

Cílevědomé zkoumání historie vlastního oboru bylo ovlivněno též zdravotní situací doma i v Evropě. Nerealizovalo se opět spolupořádání a aktivní účast na vědecké konferenci k 100. výročí pražské archivní úmluvy ve Vídni. Naopak se urychlilo zpracování publikací již nepotřebujících bádání v často uzavíraných paměťových institucích. Byly ukončeny práce na výboru z díla archiváře a agrárního historika *Miloslava Košťála* (edd. Jiřina Juněcová, Otto Chmelík, ve spolupráci se Státním oblastním archivem v Litoměřicích) rukopis byl odevzdán do tisku. Ve spolupráci s odborem archivní správy a spisové služby MV budou v roce 2022 zahájeny práce na projektu *Dějiny českého a československého archivnictví* (vypracování koncepce, stanovení autorského kolektivu a jednotných edičních zásad). V roce 2021 proběhlo konzultování s budoucím autory a propagace záměru v archivní obci.

Vydávání tzv. *ego dokumentů* si našlo své autory a čtenáře i z řad širší veřejnosti. Vzhledem k neutuchajícímu zájmu archivářů produkovat takovéto výstupy je vítána pomoc plně etablované a odborně respektované ediční rady Národního archivu pro nastavení vyšší laťky kvality pro všechny editory. Z prostředků institucionální podpory byly financováno vydání práce *František Bláha: Stopami paměti. Torzo vzpomínek* (editor Martin Kučera). Edice byla v roce 2020 odevzdána po zapracování připomínek lektorů a byla vydána v roce 2021. Pavel Koblasa nadále pracoval na edici *vzpomínek archiváře P. Ondřeje Franty na období první světové války*. Vydání se plánuje na rok 2022.

V různé míře byly realizovány práce na dalších publikačních titulech, které by měly být finalizovány v příštích letech, zejména *Miroslav Šepták: Novinářská organizace ve stínu obrodného procesu a normalizace*; *Dušan Tomášek: Zpověď reportéra* (editorky: Lenka Kločková – Maria Chaloupková) a *Věra Tichá: Veteránka* (editoři: Alena Flimelová a Roman Štěr).

Cílem projektu *Státní správa na Podkarpatské Rusi*, jehož řešitelem je David Hubený, je přiblížit budování a fungování československé státní správy na Podkarpatské Rusi v meziválečném období, včetně její zamýšlené obnovy v letech druhé světové války a praktického pokusu z let 1944 a 1945, jakož i otázka náhrad za odstoupení Podkarpatské Rusi. Hygienické podmínky roku 2021 sice umožnily v rámci řešení účast na větším počtu odborných setkání, z nichž část byla stejně přesunuta z loňského roku a zabraly tak více než obvyklé množství času, ale opět se nemohla uskutečnit plánovaná služební cesta na Ukrajinu. Pokud by tento stav trval, bude možné pokračovat pouze ve výzkumu dějin podkarpatoruského kraje KSČ, k němuž se nachází dostatečné množství archiválií v centrálních fondech Národního archivu, a to díky důkladné pozornosti ústředních orgánů meziválečné správy této politické straně. Pro rok 2022 je nicméně počítáno s pokračováním rozdělaných prací spojených s četnickou a justiční správou a průběžné studování krajské organizace KSČ.

Plánuje se i dokončení rukopisu monografie k budování československého četnictva na Podkarpatské Rusi v letech 1919–1924 a vydání kolektivní monografie Čtvrtstoletí spolu. Československo a Podkarpatská Rus ze stejnojmenné konference konané v Národním archivu v předjaří 2018.

V rámci projektu Českého centra v Kyjevu České stopy v Užhorodě byly užhorodským kolegům průběžně zaslány získané fotografie z fondů Národního archivu a Archivu Národního muzea. Projekt již skončil a nyní jeho autoři usilují o získání dalších prostředků pro jeho rozšíření na České stopy na Podkarpatské Rusi. Již avizovali zájem o pokračování spolupráce.

Projekt *Vývoj stavebnictví v padesátých letech 20. století* se věnuje období, kdy došlo k důsledné ideologizaci umění a architektury a k zestátnění stavebního průmyslu a vzniku Stavoprojektů. Konkrétně se jednalo o velké podniky, řízené bývalými levicovými avantgardisty Karlem Janů (Stavební závody) a Jiřím Voženílkem (Stavoprojekt), mající charakter průmyslových závodů, v nichž tvorba a kvalita rychle ustoupila ekonomické výhodnosti a kvantitě postavených domů a bytů. Zároveň vznikl Studijní a typizační ústav, který v roce 1951 vydal závazný typizační sborník, jenž zásadně podvázal svobodu a rozmanitost tvorby. Projekt mapuje následující okruhy: začlenění předchůdců (soukromých projektantů, projekčních oddělení jednotlivých firem) do Stavoprojektu; znárodnění projekčních prací ve stavebnictví; architektonické ateliéry pro úsek pozemních staveb; inženýrské kanceláře; typizační ústavy; normování plánování; výzkum ve stavebnictví.

Plánovanými výstupy budou monografie *Vývoj stavebnictví v Československu v padesátých letech 20. století*, článek v recenzovaném časopise a metodika pro zpracování projektové dokumentace pro paměťové instituce. Řešitelé se v roce 2021 soustředili na studium odborné literatury a pramenů a na organizaci práce spolupracovníků Jitky Voců a Ing. Magdalény Štěchovské. Do řešení projektu byli postupně zapojeni externí pracovníci (Nmap – tvorba specializované mapy s odborným obsahem – vodní stavby 1948–1951, průzkum stavební dokumentace).

Na konci roku 2021 byl zahájen průzkum korespondence. V roce 2022 se bude pokračovat v průzkumu korespondence v komparaci s dalšími prameny pro tvorbu Nmap – specializované mapy

s odborným obsahem – znárodnění soukromých inženýrských kanceláří a podniků začleněných do Československých stavebních závodů. Odborní garanti jsou Šárka Steinová a Filip Paulus.

Hlavním cílem projektu *Výstavnictví (1947–1990)* je zmapovat a vyhodnotit vývoj národního podniku Výstavnictví (1947–1990), který měl zásadní vliv na vývoj muzeologie a příbuzných oborů. Plánovaný základní výstup – studie v časopise *Paginae historiae* – bude analyzovat zejména vývoj podniku po organizační stránce, jeho postavení ve strukturách řízení, statutární otázky a změny v pracovní náplni podniku. Vedle vlastní výrobní činnosti budou analyzovány různé akce, jichž se podnik účastnil, od akcí typu komerčních veletrhů až po muzejní expozice a výstavy, včetně těch vyhraněně ideologických. Druhý plánovaný výstup (s pracovním názvem *Dějiny (nejen) muzejních expozic a výstav jako součást kulturních dějin*), který by mohl být nabídnut Sborníku archivních prací, by se zaměřil na typologii pramenů, zhodnocení jejich výpovědní hodnoty, možností a limitů jejich využití. Šířeji pojatá studie se zaměřením na vlastní materiál vybraných institucí (především Národního muzea) a materiál n. p. Výstavnictví jakožto hlavního realizátora, bude analyzovat typologii výstavních a propagačních akcí v širším kulturně-historickém kontextu, jejich roli ve veřejném prostoru, a to i v kontextu praxe spisové služby u podnikového archivu n. p. Výstavnictví. V průběhu řešení projektu dochází k identifikaci archiválií ve fondu Výstavnictví, včetně zmapování začlenění archiválií předchůdců. V roce 2021 byl dokončen průzkum celkem 200. Základní práce vykonává odborník s praxí v Národním muzeu v Praze. Odborným garantem je *Renata Kuprová*.

Z prostředků institucionální podpory vědy byly podpořeny také neprojektové práce, vyžadující v některých případech odbornou účast externích specialistů. V první řadě šlo o práce související s identifikací, popisem a vhodným uložením archiválií a trojrozměrných předmětů umělecké povahy z nově převzatých fondů. Týkalo se to zejména archivních fondů FÚV SČSP, Alexej Kusák a Václav Smetáček. Tyto práce vykonávaly pracovnice Národního památkového ústavu a doktorandka Fakulty sociálních věd UK. Podobným způsobem byl financován také popis, analýza a zajištění vhodného uložení dokumentů ve fondu Archiv Syndikátu novinářů ČR. Zde šlo především o podporu budování obsáhlé databáze redaktorů.

Pracovníci a pracovnice se zabývají i vědeckou a publikační činností podle své užší specializace na pracovišti. Pracovníci se dle možností daných zdravotní situací účastní vědeckých konferencí v souladu se svou individuálním zařazením. U mladých pracovníků je též žádoucí respektovat jejich dosavadní výzkumné aktivity z prostředí vysoké školy. Přináší zajímavé časopisecké či dokonce monografické výstupy, jež jsou dobrou vizitkou i Národního archivu. Neméně důležitý je v tomto ohledu i prvek personálně stabilizační. Z on-line konferencí je možné uvést:

Leoš Zich: Křty muslimů v pražské arcidiecézi v době velké turecké války (1683–1699). In: *Věk konverzí*, 20. – 21. 5. 2021 Katedra historie FF Univerzity Palackého v Olomouci.

Jitka Křečková: Pečeti ve fondech Národního archivu v Praze, metodologie a současný stav jejich zpracování. In: *Archiwalne zbiory pieczeci. Charakterystyka zbiorów, metody opracowania, konserwacja* 25. 10. 2021 Instytut Historii i Archiwistyki Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Toruniu pod patronatem Naczelnego Dyrektora Archiwów Państwowych

Naděžda Kruglová: Reakce židovské umělecké scény na antisemitskou náladu v Ruském impériu na přelomu 19. a 20. století. In: interdisciplinární konference studentů doktorských programů „Bolest“ 6. 1. 2021 Ústav dějin umění FF UK

David Hubený: Generální stávka z prosince 1920 na Podkarpatské Rusi. In: *Nové pohledy na dějiny dělnického hnutí v letech 1848–1948*. 19. a 20. 4. 2021 Historický ústav AV ČR a Ústav hospodářských a sociálních dějin FF UK

Týž: Vývoj a činnost KSČ na Podkarpatské Rusi v meziválečném období. In: mezinárodní konference k 100. výročí založení KSČ. 19. – 21. 5. 2021 Ústav pro soudobé dějiny AV ČR, v. v. i. a Ústav pro studium totalitních režimů.

Z fyzicky konaných akcí připomínáme výběrově:

Pavel Dufek: Po zabavení majetku přichází někdy jeho navrácení: působení institucí a osob při restitucích majetkových práv a majetků klášterů mezi lety 1945 a 1948/1949 (Nach der Beschlagnahme des Eigentums pflegt es mitunter zu seiner Rückgabe zu kommen: Die Wirkung von Institutionen und Personen bei der Restitution der Eigentumsrechte und der Besitztümer der Klöster zwischen den Jahren 1945 und 1948/49. In: mezinárodní konference Monasteria abolita. Osudy klášterních statků od 2. poloviny 18. do 2. poloviny 20. století, Želiv 5.–7.10. 2021 [Klášter Želiv](#), [Diecézní archiv v St. Pölten](#) a [Klášter Göttweig](#)

Šepták, Miroslav: Česká republika před parlamentními volbami. In: XXIX. Letní škola slovanských studií, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity v Českých Budějovicích, 1. 9. 2021.

Týž: Československo a krize rakouské demokracie (1932–1934). In: Krize a stát na příkladu meziválečného Československa, Historický ústav Akademie věd České republiky, Národní archiv, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, 23. – 24. 9. 2021.

Týž: Srovnání postavení sociální demokracie a komunistů v rakouském politickém systému (1918–1934). In: Radikální levice a její vývoj ve střední Evropě od konce první světové války do roku 1933, Historický ústav Akademie věd České republiky, Národní archiv, Filozofická fakulta Jihočeské univerzity, 14. – 15. 10. 2021.

Týž: Proměny právního postavení ženy v Rakousku ve 20. století. In: Proměny právního postavení ženy v průběhu historie, Právnická fakulta Univerzity Karlovy, 1. – 2. 12. 2021.

Šlouf, Jakub: Kultura protestu průmyslového dělnictva v letech 1945–1953. In: Workshop Nové pohledy na dějiny dělnického hnutí v letech 1848–1948. Historický ústav AV ČR a ÚHSD FF UK, Praha, 19. 4. 2021.

Týž: Kultura protestu průmyslového dělnictva v Československu v letech 1953–1968. In: 100 let od založení KSČ. ÚSTR a ÚSD AV ČR, Praha, 13. –21. 5. 2021.

Týž: The Elements of Self-governing Socialism in the Czechoslovak Industry (1968–1969). In: Communist Parties in the Soviet Bloc in 1956–1968: From Destalinization to Economic Reforms. Pořadatel: Ústav paměti národa, Bratislava, 29. – 30. 9. 2021.

Steinová, Šárka – Paulus, Filip: Krkonoše ve vybraných archivních fondech Národního archivu. In: Krkonoše v proměnách 20. století. Pořadatel: Historický ústav Akademie věd České republiky, v. v. i. a Univerzita Karlova, Matematicko-fyzikální fakulta s podporou hlavního partnera Správy Krkonošského národního parku, Vrchlabí, 15. – 16. 9. 2021.

Nadále vydáváme dva recenzované časopisy *Paginae historiae* a *Historická fotografie* (ve spolupráci s Technickým muzeem v Brně).

b) Aplikovaný výzkum

Archivnictví, pomocné vědy historické, dějiny správy, historie

Projekty podpořené dotací na vědu a výzkum – spoluřešitelé

Projekt Programu bezpečnostního výzkumu Ministerstva vnitra ČR *Analýza zpracování osobních údajů v archiváliích, identifikační kód VI20192022125, hlavní řešitel Státní oblastní archiv v Praze*. Projekt byl zahájen v červenci 2019 a bude ukončen v prosinci 2022. Garant za Národní archiv je Karolína Šimůnková, dále spolupracují Zbyšek Stodůlka, Pavlína Nimrichtrová, Milan Vojáček, Dorothea Müllerová, Jana Nováková, Jana Šedivá, Ivan Semerák. Projekt řeší osobní údaje v archiváliích v českých veřejných archivech v obecné působnosti Ministerstva vnitra, jejich ochranu, bezpečné uložení, nakládání s nimi a možnosti zpřístupňování archiválií obsahujících takové údaje v měnícím se legislativním prostředí.

Na podkladě průzkumu archivní praxe a analýzy archivních fondů a příslušných legislativních úprav včetně analýzy procesních postupů archivů u nás i v zahraničí bude realizováno více výstupů v oblasti metodiky a legislativy. Národní archiv spolupřádal spolu se Státním oblastním archivem v Praze on-line formou – mezinárodní konferenci *Osobní údaje v archivech: soukromí a otevřenost v informačním věku* (9. 11. 2021). Příspěvek *Ochrana osobních údajů a osobnostních práv v archivech v mezinárodní a české perspektivě (česká perspektiva 1. část) Sběr dat ve veřejných archivech ČR v roce 2020 ve vytipovaných archivních souborech a jejich analýza* přednesla Karolína Šimůnková, připravila též příspěvek *Metodika zpřístupňování archiválií s osobními údaji*. Moderace konference se ujal Zbyšek Stodůlka.

Dále Národní archiv spolupřádal on-line workshop (pořadatelé Národní archiv, Masarykova Univerzita Brno, Státní oblastní archiv v Praze) *Prameny mlčí naší vinou? Perspektivy výzkumu seriálních pramenů v kontextu ochrany osobních údajů*, 15. 6. 2021. S příspěvkem *Výběr archiválií u (elektronické) zdravotnické dokumentace: efektivita, společenská akceptace a hodnota biomedicínských informací v domácí i mezinárodní perspektivě* vystoupil Zbyšek Stodůlka.

Evropské projekty

Oddělení, které spravuje nejstarší archivní fondy, je mezinárodně uznávaným pracovištěm, na němž je prováděna vědecko-výzkumná činnost v oblasti Digital Humanities. Oddělení se pravidelně účastnilo zahraničních odborných projektů v této oblasti již od roku 2005 a díky svému získanému renomé je zahraničními i domácími partnery často vyzýváno ke spolupráci na dalších nově vznikajících odborných projektech. Významnou platformou pro možnosti zahraniční spolupráce je *Mezinárodní centrum pro archivní výzkum (ICARUS)*, vzniklé v roce 2008. Národní archiv je spoluzakládajícím členem centra ICARUS, které v současné době sdružuje odborníky z více než 180 archivů a vědeckých institucí z 34 evropských zemí, Kanady i USA. Vedoucí oddělení Jitka Křečková je členkou představenstva centra. Na jeho činnosti se za Národní archiv aktivně odborně podílí také Kateřina Zenklová a dle potřeby další odborní pracovníci 1. oddělení, ale také dalších oddělení, především 5. oddělení v oblasti digitálních technologií, uchovávání a virtuálního zpřístupňování archiválií a 10. oddělení v oblasti preventivní péče o archiválie. V roce 2021 musela bohužel komunikace mezi členy centra ICARUS probíhat kvůli stále trvající pandemické situaci online. Průběžná schůze se konala 25. – 26. května 2021 a generální zasedání 18. – 19. října 2021.

Pro Národní archiv je nadále mimořádně důležitým projektem virtuální archiv středověkých a raně novověkých listin *Monasterium* (www.monasterium.net), založený v letech 2004 a 2005 v dolnorakouském diecézním archivu v St. Pölten. Postupně se z něj vyvinul evropský virtuální archiv, který dnes zpřístupňuje více než 500.000 středověkých a raně novověkých listin z 60 institucí z 10 evropských zemí. Součástí portálu jsou i listiny z 1., 2. a 6. oddělení Národního archivu. V současné době se pracuje na postupném zpřístupňování metadat a snímků pečetí a jejich přiřazování k již zpřístupněným metadatům a snímkům listin.

V letech 2018–2021 pracovníci 1. oddělení pracovali na plnění grantového projektu *HOME – History of Medieval Europe*, identifikační kód 8F18002, hlavní řešitelka za Národní archiv Jitka Křečková. Projekt začal ze strany Národního archivu probíhat 1. září 2018 a byl ukončen k 31. prosinci 2021 (na základě souhlasu MŠMT s prodloužením projektu). Probíhal na základě výzvy s názvem „Digitální dědictví“ (Digital Heritage) v rámci iniciativy společného programování „Kulturní dědictví“ (JPICH, Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy). Hlavním partnerem projektu byl francouzský institut v Paříži – Institut de Recherche et d'Histoire des Textes (IRHT), což je francouzská výzkumná instituce pod Národním výzkumným centrem (CNRS – Centre national de la recherche scientifique). CNRS je největší evropskou výzkumnou a vývojovou organizací se sídlem ve Francii. Projekt byl zaměřen na automatické rozpoznávání a indexování textů naskenovaných dokumentů středověkých

kanceláři v rámci eHumanities. Pracovníci 1. oddělení Národního archivu připravili korpus listin z fondů 1. oddělení v německém, latinském a českém jazyce, na nichž bylo automatické rozpoznávání zkoušeno, včetně geografických a jmenných rejstříků. Pro účely projektu byly také zdigitalizovány kopie k listinám Archivu České koruny (Národní archiv, Lobkowicz Collections o. p. s., Oddělení rukopisů a starých tisků NK). Zahraniční partneři pracovali na technické stránce projektu, tj. na automatickém rozpoznávání středověkých a raně novověkých textů listin, které jsou součástí portálu projektu Monasterium. Na projektu pracovaly J. Křečková, K. Zenklová a M. Hrdličková, digitalizaci listin a rukopisů a úpravu digitalizovaných dat prováděl externí pracovník Zdeněk Rerych.

Zkušenosti z řešení projektu HOME mohly být částečně využity při řešení dalšího vědeckého projektu, ke kterému bylo 1. oddělení přizváno, který však bohužel nebyl v průběhu roku 2021 přijat. Jednalo se o projekt *Řeholníci minulosti v digitálním prostředí současnosti. Shromažďování, propojování a využívání biografických dat*, podaný koncem roku 2020 v rámci 5. veřejné soutěže Programu na podporu aplikovaného společenskovědního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ÉTA (Identifikační kód projektu: TL05000361), hlavní uchazeč: Historický ústav AV ČR, další účastníci: Národní archiv, Knihovna AV ČR, Univerzita Karlova, Masarykův ústav a Archiv AV ČR. V dalších letech bude Národní archiv s Historickým ústavem Akademie věd ČR nadále spolupracovat, pracuje se na přípravě nových projektů v rámci NAKI nebo ÉTA. Projekty by se opět měly týkat digitálních databází řeholníků a nově misijní činnosti řeholních řádů v raném novověku.

Koncem roku 2021 byli pracovníci 1. oddělení Národního archivu vyzváni ke spolupráci na společném projektu prof. Michaela Gerversa z Univerzity v Torontu. Prof. Gervers založil v roce 1975 projekt *DEEDS (Document of Early England Data Set)* a nyní plánuje svůj projekt rozšířit, vyvinout mezinárodní platformu, která umožní propojit všechny současné virtuální archivy listin (DEEDS, Monasterium, Diplomata Belgica, CEMA) a vytvořit pro badatele mezinárodní digitální výzkumné prostředí. V plánu je podat návrh projektu k financování v rámci „the Social Sciences and Humanities Research Council of Canada’s Partnership Program“ v únoru 2022, a pokud postoupí do druhé fáze, v červenci 2022. V případě přijetí začne být projekt realizován od roku 2023 (trvání projektu 4–7 let).

Pracovníci 1. oddělení nadále sledovali aktivity mezinárodní organizace *Time Machine Organisation (TMO)*, jejímž je Národní archiv asociovaným partnerem. Cílem této profesní organizace je především nacházet potřebné zdroje pro mezinárodní spolupráci v oblastech technologie, vědy, kulturního dědictví a poskytnutí technické podpory a vytvoření zázemí pro vznik a další rozvoj lokálních projektů Time Machine. TMO je propojena s centrem ICARUS a představenstva obou těchto mezinárodních institucí pracují na strategii a vymezení spolupráce v rámci evropských fondů. Online schůze ambasadorů organizace Time Machine se konaly 30. března, 4. května a 22. listopadu 2021 (Jitka Křečková, Kateřina Zenklová). Kateřina Zenklová se zúčastnila online akademie Time Machine Academy ‚dhSegment: A generic deep-learning approach for document segmentation‘ na téma využití technologie dhSegment při zpracování digitalizovaných archivních dokumentů a tvorbě metadat ve dnech 20. a 27. května a 3. června 2021.

1. oddělení nadále vykonávalo garanta platformy pro veřejnost *Topotéka*, která umožňuje ukládání místních historicky relevantních materiálů pocházejících často ze soukromých rukou, které je možno zpřístupňovat veřejnosti. Do projektu byly zařazeny 2 odborně vedené topotéky pro fotografické sbírky Strahovského kláštera a Břevnovského kláštera (J. Křečková, K. Zenklová, ve spolupráci s H. Kuchařovou, PhD. ze Strahovské knihovny a s PhDr. Zdeňkem Lochovským z Břevnovského kláštera).

Národní archiv byl již v roce 2020 přizván českým konsorciem European Holocaust Research Infrastructure (EHRI) do příprav mezinárodní sítě v rámci nadcházející evaluace velkých výzkumných infrastruktur v České republice společně s konsorciem LINDAT/CLARIAH-CZ, které nabízí

data a služby v oblasti humanitních věd. Prof. Jan Hajič z Matematicko-fyzikální fakulty UK a vedení Národního archivu mají nadále velký zájem na zapojení Národního archivu i nad rámec aktivit EHRI-CZ a na propojení v evropský cluster. Nositeli spolupráce jsou kolegové spravující okupační fondy a IT úsek.

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně z institucionální podpory vědy

Politické procesy. Projekt kompletního zpřístupnění materiálů z politických procesů formou internetového portálu (Národní archiv, Ústav pro studium totalitních režimů, vedoucí projektu Marek Janáč). Projekt byl v roce 2018 dotován Ministerstvem vnitra ČR a v dalších letech z institucionální podpory vědy Národního archivu a též z rozpočtu Ústavu pro studium totalitních režimů. V roce 2021 pokračovala tvorba interaktivního webu, na kterém budou (mimo jiné) prezentovány digitalizované filmové a zvukové záznamy z politických procesů nalezené v Panenských Břežanech. Během roku 2021 byla vypracována řada multidisciplinárních výzkumných prací z oblasti historie, komunikačních věd, sociologie a psychologie atd., které budou postupně na webu publikovány. Jejich cílem je rozšířit výklad politických procesů 50. let a ukázat tento fenomén v novém světle. V rámci webu je také vytvářena e-badatelná, jež bude umožňovat porovnání jednotlivých záznamů procesů s R. Slánským, M. Horákovou a dalšími. Jedná se o záznam z Hnědé knihy, stenozáznam procesu, zvukový záznam, rozhlasový přenos, odposlech z RFE v Mnichově. Kromě toho byla v roce 2021 vytvářena datová reportáž, která přehledným způsobem uvede návštěvníka webu do dobových reálií. Při její tvorbě byly použity ověřené metody datové žurnalistiky s využitím dostupných i projektem získaných datových zdrojů (datové analýzy přepsaného textu, četnosti slov, vyjadřovací prostředky soudců a jednotlivých obžalovaných, ekonomické úrovně obyvatelstva a jeho ekonomické prosperity, koupěschopnosti atd.).

Navazujeme na starší tradici zpracování slovníků k dějinám správy. Jde o užitečné pomůcky nejen pro historiky. Dosud vydané publikace k dějinám politické, církevní či soudní správy do roku 1918 jsou beznadějně rozebrané a některé z nich vyžadují rozšíření a doplnění. K takovým činnostem mají archivy nejlepší, ba téměř monopolní podmínky. Již v roce 2020, v rekordním čase jednoho roku, byla připravena do tisku *reprezentativní publikace o dějinách ministerstva vnitra od roku 1918 do současnosti* s bohatým obrazovým aparátem. Autory z Národního archivu jsou Soňa Ambrožová David Hubený, Tomáš Kalina, Zdenka Kokošková, Helena Nováčková, Adam Zítek, Zora Machková, František Štverák. Na straně ministerstva však v době pandemie nebyl patrný další progres.

V roce 2020 byl zahájen nový dlouhodobější projekt, jehož výsledkem bude *biografický slovník okresních starostů v Čechách v období 19. století* (garant Martin Klečacký, propojení částečně na ukončený grant k okresním hejtmanům a k slovníku politické správy, spolupráce Vojtěch Hrdlička). Heuristika v Národním archivu a v elektronických zdrojích byla ukončena, při vhodných podmínkách budou realizovány rešerše v jiných archivech. Projekt zaměřený na představitele prvorepublikové československé justice byl postižen pandemií – onemocněním, zúžením týmu (Jan Kouřimský, Alena Skipalová), uzavřením institucí. Podařilo se dohledat podklady pouze k několika soudním úředníkům Nejvyššího správního soudu a krajských soudů.

Projekt *Nacistická okupační správa v Protektorátu Čechy a Morava a její představitelé* je řešen v Národním archivu od roku 2013, podíleli se na něm dosud pracovnice 3. oddělení Národního archivu Zdenka Kokošková a Monika Sedláková a donedávna externě Jaroslav Pažout z Technické univerzity v Liberci. Výsledkem projektu bude slovník představitelů německé okupační správy, a to vedoucích úředníků nejvyšších okupačních úřadů, tedy Úřadu říšského protektora v Čechách a na Moravě, od srpna 1943 Německého státního ministerstva pro Čechy a Moravu včetně všech úředníků stojících v čele oberlandrátů. V březnu roku 2020 vydalo Skriptorium, spolek pro nekomerční vydávání odborné literatury, první publikaci vycházející z projektu Úřady oberlandrátů v systému

okupační správy Protektorátu Čechy a Morava a jejich představitelé. V roce 2021 byla vedena úspěšná jednání s německým ústavem pro výzkum dějin střední a východní Evropy v Marburku – Herder-Institut, na jejichž základě se připravuje německé vydání zmíněné publikace, které získalo finanční podporu Česko-německého fondu budoucnosti. Do sborníku Národního archivu *Paginae Historie* 29/2021 (č. 2) byla odevzdána studie s názvem *Sudetští Němci jako oberlandráti v Protektorátu Čechy a Morava*. V návaznosti na tuto studii se průzkum soustředí na ostatní nejvyšší úředníky tohoto původu, k nimž se dohledávají informace zejména ve fondech Národního archivu. Materiály k těmto osobám se doplňují i v databázi.

Z původně plánovaných studijních cest se následkem pandemie uskutečnila v roce 2021 jediná, a to v září do Spolkového archivu v Berlíně v rámci vzájemné výměny českých a německých archivářů. Byla velmi přínosná, protože výkumnice navštívily nové oddělení archivu – oddělení PA (Personenbezogene Auskünfte zum Ersten und Zweiten Weltkrieg) v Berlíně-Reinickendorfu a seznámily se s jeho zajímavými materiály personálního charakteru, které hojně využijí.

V delším časovém horizontu lze uvažovat o rozšíření těchto lexik o naprosto konkrétní základní výzkum v Rakouském státním archivu pro budoucí *Slovník úředníků finanční správy pro Čechy*. Konkrétnější obrysy má výzkum personálního aparátu císařských panství v Čechách v 19. století (Pavel Koblasa, rakouské a maďarské archivy). Publikace *Císařské statky v rakousko-uherské monarchii za vlády Františka Josefa I.* byla vydána i v německé verzi pod názvem *K. u. k. Privat- und Familiengüter unter der Regierung von Kaiser Franz Joseph I.*

Pokračovaly též práce na *biografickém slovníku železničářů* (pracovní název) zahrnující období 19. a 20. století (Miroslav Kunt).

Informatika, dlouhodobé ukládání, zpracování a využívání dokumentů v digitální podobě

V této oblasti docílil Národní archiv v posledních letech výborných výsledků. Nejen, že byl koncem roku 2020 dokončen evropský projekt Národní digitální archiv II, ale stali jsme se rovnocenným partnerem v evropské rodině digitálních lídrů a pronikli jsme i na mezinárodní úroveň. Kolegové vyučují digitální archivaci na domácích vysokých školách a jsme zváni do řady domácích i mezinárodních projektů. Jistou satisfakcí může být i nabídka ucházet se o pořadatelsví prestižní mezinárodní konference International Conference on Digital Preservation – iPRES v roce 2025 v Praze.

Evropské projekty

V rámci Strategického rámce rozvoje veřejné správy České republiky pro období 2014–2020, strategický cíl 3 – Zvýšení dostupnosti a transparentnosti veřejné správy prostřednictvím nástrojů eGovernmentu se od listopadu 2016 do 31. prosince 2020 realizoval projekt *Národní digitální archiv II* (NDA II). Národní archiv získal i příslib resortních zdrojů na udržitelnost projektu prozatím na tři roky. Nyní se již připravujeme na třetí etapu z evropských zdrojů. Nakonec jsme nebyli zařazeni do *Plánu obnovy* komunikovaného s Evropskou unií jako komponenta 4.3 Digitální přístup veřejnosti k uloženým archiváliím v oblasti politiky veřejná správa na úseku archivnictví, digitalizace. Ochotně jsme byli zařazeni do projektů pro strukturální fondy v dalším období, se kterými již umíme pracovat. Aktivita jsou ukotveny v *Koncepci rozvoje archivnictví v České republice na léta 2018 až 2025 s výhledem do roku 2035* schválené vládou ČR, která deklaruje potřebu dalšího rozvoje IS NDA a zajištění trvalého a bezpečného uložení digitálních archiválií a digitálních kopií tradičních archiválií. K problematice digitální archivace a portálů vystoupili kolegové z 5. odd. na těchto mezinárodních konferencích a setkáních:

Das nationale Archivportal: der standardisierte Weg zur digitalen Archivierung strukturierter und unstrukturierter Daten v rámci on-line workshopu *XArchiv? Automatisierung und Standardisierung*

bei der Digitalen Archivierung. Zbyšek Stodůlka, 27. 1. 2021, organizováno Generálním ředitelstvím Bavorských státních archivů <https://www.gda.bayern.de/fachinformationen/digitale-unterlagen/>

Moderace panelu *Datenbereitstellung und –nutzung*, Zbyšek Stodůlka, 23. 3. 2021 v rámci *on-line konference AUdS 2021 – Archivierung von Unterlagen aus digitalen Systemen*, organizováno Der Landschaftsverband Rheinland

On-line keynote One size fits all? Current experience and strategies in digital preservation by National Archives of the Czech Republic, Zbyšek Stodůlka, 16. 6. 2021, organizováno WG4 MOBILISE COST Action/ Natural History Museum of Crete – University of Crete <https://www.mobilise-action.eu/2021/06/10/3rd-mobilise-all-hands-meeting-virtually-hosted-by-the-natural-history-museum-of-crete/>

On-line konference CNZ 2021 Digitalizace není náhrada papíru elektronickým dokumentem 12.–14.10. 2021, moderace panelu, K čemu mi jako občanu je, že budu eObčan, <https://www.youtube.com/watch?v=r6DyTWZzYyY>, Miroslav Kunt

On-line seminář CNZ na téma Archivace digitálních dokumentů na fotosenzitivním médiu, 29. 4. 2021, organizace a moderace Miroslav Kunt; <http://www.cnz.cz/2021/05/26/piql-ohlednuti-za-seminarem-cnz/>

Projekty podpořené tematickou dotací – spoluřešitelé

Rozhodnutím z 2. 6. 2020 (TA ČR, program ÉTA, číslo projektu: 2020TL03000364) se Národní archiv stal spoluřešitelem projektu *Geografické informační systémy a plnění legislativních povinností v oblasti archivnictví*, jehož hlavním řešitelem je Výzkumný ústav meliorací a ochrany půdy, v.v.i. (VÚMOP). Garantem za archiv je Martin Rechtorik, dále se podílí Jiří Bernas, Miroslav Kunt, Pavlína Nimrichtrová a Milan Vojáček. Projekt se věnuje archivaci prostorových dat jako komplexu datových objektů a zabývá se vhodnou strukturou datového balíčku, formáty pro dlouhodobou archivaci. Cílem projektu ze strany archivu byla metodika, která původcům pomůže s migrací dat do přijímané podoby, povede a vysvětlí původcům důležitost a výhody této činnosti. Metodika je sepsána, připomínky oponentů řádně vypořádány a čeká se na certifikaci ze strany Archivní správy Ministerstva vnitra České republiky. Metodika bude publikována v podobě elektronické knihy po úspěšné certifikaci.

V rámci projektu se počítá s odbornými workshopy, a to jak na úrovni ČR, tak na mezinárodní úrovni:

Príspevek GIS and meeting the requirements of the archival legislation, geodata preservation project, Martin Rechtorik, v rámci on-line webináře Geoforum Meeting“ (4. 2. 2021), DLM Forum – Spring 2021 Webinars <https://www.dlmforum.eu/index.php/all-events/117-spring-2021-webinars-webinar2>

Príspevek Meeting Building Information Modeling in Archives v rámci online konference eArchiving Archiving Geospatial Digital Records Preservation Conference, 1. 6. 2021, Pavlína Nimrichtrová <https://ec.europa.eu/cefdigital/wiki/display/CEFDIGITAL/eArchiving+Geospatial+Digital+Records+Preservation+Conference>, <https://www.youtube.com/watch?v=X7fuvwYfuJM&list=PLPMb0ots-CuFKi1SibP2GccNcYIDtP-eOs&index=2>

Príspevek *DB archiving and use at Czech authorities* v rámci workshopu *Databases for 2080 – Preserving database content for the long* <https://www.landesarchiv-bw.de/de/aktuelles/termine/72973>; <https://www.youtube.com/watch?v=b6M71fExRs4>, Martin Rechtorik 6. 10. 2021.

Príspevek *Možnosti archivace prostorových dat a GIS v ČR* na online workshopu *Ukládání geodat v Národním digitálním archivu*, Martin Rechtorik 15. 6. 2021, organizováno VÚMOP

Průběžné výsledky řešení projektu byly prezentovány v rámci prvního dne konference ISSS v roce 2021 *Archivace Geodat a GIS v České republice*, Martin Rechtorik 20. 9. 2021 <https://m.issc.cz/Program>.

Členové týmu za Národní archiv byli v roce 2021 vyškoleni:

Obecné předpoklady k archivaci prostorových dat ze strany spol. GeoArh od Gregora Završnika práce s open source software QGIS 3.16 Hannover od skupiny GIS Mentors <https://gismentors.cz>. školení na prostorová metadata, metadata standardu INSPIRE a jeho implementaci v ČR ze strany RNDr. Štěpána Kafky fungování a možnosti Mapového portálu jako řešení pro zpřístupnění uložených datových balíčků s prostorovými daty od GIS Mentors

Členové týmu mají doporučené sledovat zajímavé příspěvky na youtube kanále ke QGIS: <https://www.youtube.com/channel/UCGS162t4hkOA0b35ucf1yng/videos>

Kurz Python akademie <https://www.root.cz/skoleni/online-python-akademie-1/> byl uhrazen Mgr. Pavlíně Nimrichtrové s ohledem na fakt, že Python je nejpoužívanější programovací platforma. Lepší znalost tohoto programovacího jazyka a open source dostupných nástrojů umožní jejich zapojení do workflow Národního archivu – digitálního archivu.

Pro potřeby prohlížení datových setů s prostorovými daty, datových migrací objektů a jejich validace byl zakoupen software FME, 2 licence desktop. Tento software je nejlepší na trhu, umožňuje nejširší možné datové migrace, a to včetně kontroly převodu všech elementů. Software byl využit již pro potřeby metodiky. Na základě podnětů ze strany dotčených původců byla oslovena právnická firma Štaidl Leška Advokáti s.r.o. s ohledem na jejich odbornost v oblasti autorského práva a ve spolupráci s ní byly pro metodiku připraveny vzorové dokumenty nezbytné pro uložení datasetů s prostorovými daty do digitálního archivu s ohledem na vysokou finanční hodnotu těchto dat a různá smluvní omezení původců.

Dohoda o podmínkách převzetí archiválií

Zápis k úřednímu záznamu o předání archiválií

Kromě vlastní prezentační činnosti byly plány a dotazy zmíněny na webináři *eArchiving Webinar #17: eArchiving geospatial records: Approaches and benefits* dostupné

z: <https://www.youtube.com/watch?v=GKjTy1oxT0c>, neboť jsme se zapojili do spolupráce na Evropské úrovni a rádi bychom využili vyvíjený validátor na datové balíčky s prostorovými daty. Výzkumný projekt bude nutné po jeho ukončení transformovat do podoby dlouhodobého programu, který bude založen na úzké spolupráci původců a archivů v této oblasti, protože se jedná i složitý multioborový fenomén současnosti.

V rámci vzdělávacích aktivit se hodláme dále zaměřit na zejména na tvorbu materiálů, návodů, jak tvořit datové balíčky pro předání do digitálního archivu, jak migrovat formáty. Plánujeme na Archiving Geospatial Digital Records Preservation Conference prezentovat další postup na příkladu spolupráce s našimi původci, abychom co nejvíce zohlednili reálný stav a aby obecná schémata navržená v metodice byla vysvětlena s ohledem na plánované strukturální a datové validace. Vzdělávací činnost plánujeme zaměřit také do archivní komunity v ČR, kolegyně a kolegové z oblastních, a i jiných archivů, kdy je hodláme blíže seznámit s postupy a plánovanými automatizacemi v prostředí Národního archivního portálu, tak, aby i oni v případě potřeby byli schopni přebírat nebo i vybírat prostorová data.

V rámci projektu chceme oslovit dodavatele informačního systému Národní archivní portál s požadavkem na rozvoj automatických procesů v podobě vytěžování metadat dodaných původcem a omezit tak manuální vyplňování popisných informací nejen ze strany původce. Rádi bychom, aby zmíněný

system byl schopen vytěžovat základní metadata ze schématu Dublin Core a případně i ze standardizovaného evropského schématu pro prostorová data INSPIRE. Dalším oslovenými společnostmi budou vývojáři pořádacího software pro archivy se stejnou poptávkou, aby i pořádací software, který archivy využívají pro tvorbu archivních pomůcek, byl schopen automaticky vytěžovat standardizovaná prostorová metadata (např. INSPIRE) tak, aby byla vytěžená metadata v souladu s [Metodickým pokynem č. 2/2020](#) pro evidenci a zpřístupňování map v archivech České republiky

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně z institucionální podpory vědy

Odborem archivní správy a spisové služby jsme byli požádáni v roce 2017 o převzetí členství v organizaci *DLM Forum*. Na jaře vystoupil s příspěvkem *GIS and meeting the requirements of the archival legislation, geodata preservation project* Martin Rehtorik, a to v rámci on-line webináře *Geoforum Meeting* 4. 2. 2021, DLM Forum – Spring 2021 Webinars.

Na zasedání 12. – 13. 10. 2021 v estonském Tallinnu přednášeli na téma *Spreading the digital archiving across the country* Zbyšek Stodůlka a Pavlína Nimrichtrová. Připravujeme zasedání v rámci českého předsednictví v Evropské unii na podzim roku 2022.

Členem mezinárodní pracovní podskupiny *Archiving by design* při *European Archives Group* (EAG) se stal Zbyšek Stodůlka (https://ec.europa.eu/info/about-european-commission/service-standards-and-principles/transparency/freedom-information/access-documents/information-and-document-management/archival-policy/european-archives-group_en) (Zbyšek Stodůlka) Jednání v r. 2021: 14. 10. Tallinn a 15. 11. (on-line), příprava katalogu požadavků (vše on-line) 29. 10., 16. 11., 2. 12. a 14. 12. (prezentace úprav metodiky DUTO Národním archivem Nizozemska).

Výzkum možností implementace formátu SIARD a využití SW SiardSuite pro ukládání databází.

Testování formátu SIARD pokračovalo i v roce 2021, formát je neustále vyvíjen a upravován dle návrhů a požadavků archivů zapojených v rámci DLM Fóra. Došlo k založení úzké skupiny osob, které archivují relační databáze a sdílejí své zkušenosti. Do formátu SIARD jsme již nyní schopni uložit prakticky jakoukoliv databázi, ale není zatím vyřešeno, jakým způsobem řešit budoucí zpřístupnění dat u opravdu velkých databází. Dále zůstává otázkou formátová migrace objektů, které jsou uloženy přímo v databázích ve formátech nevhodných pro trvalé uložení.

Pracovní fórum Metodické platformy elektronický dokument (Moped) k problematice elektronických dokumentů a digitálních archiválií, jehož se účastní archiváři z Národního archivu, Státních oblastních archivů, specializovaných archivů a archivů samosprávy vyvíjelo nadále činnost. V roce 2021 se podařilo zorganizovat dvě setkání. Ve dnech 8. 6. 2021 – 9. 6. 2021 v Českých Budějovicích (s tématy aktuální stav Portálu, specializované archivy a archivy územně samosprávných celků a jejich využití Portálu, formulářová podání podle 12/2020 Sb., zdravotnická vyhláška, elektronizace, stav textu – změna adresátů povinností, MSMT – 2014+/Monit + další operační programy/dokumentace, dlouhodobě problémové původci.

Ve dnech 23.–24. 11. 2021 se uskutečnilo setkání v Krnově s tématy (Portál – feedback; rozvoj – info o nové připravované verzi portálu, eBadatelna – „celostátní“ ARON, celostátní průzkum archiválií v digitální podobě uložených na nosičích, atestace eSSL, novelizace vyhlášky a NSESSS, návrh vyhlášky o dlouhodobém řízení informačních systémů veřejné správy a posouzení systému již při jeho vzniku, prostorová data, metodiky k GDPR/informace, transakční protokoly). Účelem setkání byla tradičně výměna zkušeností a řešení aktuálních témat.

Péče o fyzický stav archiválií

Kontinuálně je věnována pozornost výzkumným úkolům vyplývajícím z potřeby restaurátorské praxe. Také tato oblast je upravena zákonem o archivnictví a v politikách platí obdobné zásady jako v ostatních výzkumných oblastech – přiměřené množství grantů a rozvoj infrastruktury za pomoci institucionální podpory vědy. Podobně jako informatice se i v tomto oboru znatelně rýsuje expertní role kolektivu. Vzhledem k menší velikosti výzkumného pracoviště bude možné obnovit ve větší míře mezinárodní dimenzi nyní, po dokončení velkých projektů a samozřejmě po zmenšení rizika nákazy koronavirem. Prozatím bylo cíleno více na domácí scénu, včetně sdělování výsledků veřejnosti. Předchozí etapa velmi silné mezinárodní spolupráce se nesmí promarnit a pro předsednictví České republiky v Evropské unii je třeba ji opět využít, třeba v podobě setkání představených restaurátorských pracovišť v Evropě. Patentem chráněné výsledky jednoho z projektů bezpečnostního výzkumu se k to stále nabízí.

Projekty nepodpořené tematickou dotací – vlastní, částečně z institucionální podpory vědy

Dlouhodobě se řeší na výzkumném pracovišti péče o fyzický stav archiválií i další výzkumné úkoly vyplývající z potřeby restaurátorské praxe. Stabilně jde cca o čtyři oblasti zájmu, uvedené ve výzkumném programu Národního archivu: preventivní ochrana archiválií, studium degradace materiálů archiválií, charakterizace materiálů určených k ochraně archiválií, vývoj konzervátorských a restaurátorských postupů.

V roce 2012 byla zprovozněna *technologie hromadné odkyselování BCP C500 (Bückerburgský konzervační proces)* za pomoci institucionální podpory vědy. I v roce 2021 pokračovala konzervace archiválií Národního archivu hromadným odkyselováním za využití technologie Bückerburg Conservation Process díky získané institucionální podpoře. Konzervované archiválie jsou následně digitalizovány a zpřístupňovány. Pokračoval i *projekt Optimalizace procesu odkyselování pomocí prostředku Bookkeeper*. Odkyselování je jedním ze základních konzervátorských postupů, kterými lze prodloužit životnost archivních materiálů. Jedním z nejběžněji používaných nevodných odkyselovacích prostředků je systém Bookkeeper, který by měl zajistit dostatečné odkyselení bez narušení mechanické stability odkyselovaných předmětů a negativních vlivů na použité záznamové prostředky. V Národním archivu byl tento prostředek používán na lince hromadného odkyselování, a to v případech, kdy kvůli přítomnosti ve vodě rozpustných záznamových prostředků nebylo možné použít technologii C500 firmy Hostert. V poslední době byly nicméně vysloveny pochybnosti o reálné účinnosti tohoto prostředku, které byly zčásti potvrzeny v předchozí části tohoto výzkumného úkolu. Základními problémy jsou nedostatečná penetrace prostředku do hmoty papíru a malá reaktivita vůči kyselinám v prostředí o běžné (depozitární) relativní vlhkosti vzduchu.

Experiment

V roce 2021 byl proto výzkum zaměřen na efektivitu depozice prostředku Bookkeeper jako takzvané alkalické rezervy a na podmínky nutné k tomu, aby plnila efektivně svou funkci. Nejprve byl sledován vliv relativní vlhkosti okolí a reakční doby na průběh modelové reakce sráženého uhličitane vápenatého s parami kyseliny octové. Bylo potvrzeno, že stupeň konverze uhličitane vápenatého vzrůstá s oběma parametry, tedy s rostoucí relativní vlhkostí a reakční dobou. Za experimentálních podmínek bylo pro úspěšný průběh reakce nutné alespoň minimální množství vlhkosti a 24 hodin reakční doby.

Navazující pokus měl spočívat v jednodenní expozici modelových vzorků s deponovaným uhličitane vápenatým prostředím o konstantní relativní vlhkosti s definovaným obsahem par kyseliny octové. Ukázalo se však, že zajištění uvedených podmínek v uzavřeném systému není dostupnými prostředky možné zajistit. Návrh experimentu byl proto upraven v tom smyslu, že umělé stárnutí vlhkých vzorků bude probíhat v otevřeném systému v klimatizační komoře. Listy s deponovanou alkalickou

rezervou budou uloženy v blocích střídavě s listy napuštěnými kyselinou octovou. Pro umělé stárnutí při zvýšené teplotě byly hledány takové podmínky relativní vlhkosti prostředí, při kterých modelový papír (Whatman 1) obsahuje shodné množství vody jako při standardních laboratorních podmínkách (tj. při 23 °C a 50 % RV). Pomocí série měření bylo zjištěno, že tomuto požadavku vyhovují podmínky 80 °C a 70 % RV, při kterých uvedený papír obsahuje 5 % vody. Dále bylo potřeba zabránit korozi klimatizační komory uvolněnou kyselinou octovou. Bylo uvěřeno, že je toho možné dosáhnout obalením bloků adsorpční tkaninou tvořenou aktivním uhlím (Activated carbon cloth), a to bez ovlivnění relativní vlhkosti vzorků.

Výhled

Po této důkladné, ale nezbytné přípravě experimentu bude v roce 2022 možné provést celou sérii měření, které umožní nejen vyhodnotit potenciál prostředku Bookkeeper jako alkalické rezervy, ale také porovnat účinnost ostatních používaných metod z tohoto hlediska. Kromě papíru Whatman se počítá i s testováním dalších typů papíru.

Problém „přesychání“ voskových pečeti.

Mnohé historické včelí vosky se vyznačují neprůsvitností, bělavým nebo šedavým zabarvením, extrémní pórovitostí a tendencí k vrstevnatému štěpení. Jedná se o materiály velmi křehké a náchylné k mechanickému poškození. Příčina neobvyklých vlastností těchto vosků dosud nebyla uspokojivě vysvětlena, a proto se pracovně označují jako „bílé“, „přeschlé“, „křehké“, nebo prostě „nemocné“. Pro jejich konzervaci se tradičně doporučuje napouštění 2% roztokem propolisu v ethanolu. Cílem projektu je určení příčin tohoto jevu, vyhodnocení možné progresu v budoucnosti, ověření účinnosti uvedeného konzervačního postupu a případně navržení vhodných alternativ.

Experiment

Na základě rozsáhlé rešerše a množství dílčích experimentálních dat získaných v předchozích letech byla formulována domněnka, že primární příčinou popsáného jevu je nevhodný způsob zpracování pečetního vosku. Důsledkem je vysoká pórovitost a degradace vosku v celém objemu. Mezi experimenty, které byly pro podpoření této hypotézy zahájeny v uplynulém roce, patří:

Porovnání rychlosti oxidace tenkých a hmotných vzorků včelího vosku. Simulace oxidace je prováděna v xenonové komoře, předpokládá se významnější oxidace tenkých vzorků, reprezentujících stěny pórů materiálu. Porovnání relativního úbytku nenasycených sloučenin v tenkých a hmotných vzorcích při vystavení nízkým teplotám. Úbytek nenasycených sloučenin má za následek zkřehnutí materiálu, efekt bude zřejmě významnější v případě tenkých vrstev.

Testování paropropustnosti a plynopropustnosti tenkých vrstev vosku. Tyto vlastnosti jsou testovány nepřímo jak bariérové schopnosti vrstev vosku při oxidaci lněného oleje. Předpokládána je významná propustnost tenkých stěn pórů pro kyslík, což by umožnilo oxidaci vosku v celém objemu.

Tyto experimenty mají dlouhodobou povahu a budou moci být plně vyhodnoceny až v následujícím roce.

Podmínkou úspěšného řešení úkolů uvedených v úvodu je dále možnost detailního studia porézní struktury degradovaného vosku a pronikání konsolidantu do vytvořených pórů. Pro tento účel byla v rámci spolupráce s Ústavem technické a experimentální fyziky ČVUT v Praze testována možnost využití techniky rentgenové mikroradiografie. Bylo zjištěno, že se jedná o techniku velmi vhodnou a názornou. Předběžné výsledky jsou jednak v souladu s teorií, že primární příčinou jevu je nevhodný způsob zpracování pečetního vosku, jednak potvrzení obavy, že zpevnění pečete s využitím roztoku propolisu nemusí být vždy v praxi dostatečné. Roztok má totiž pouze minimální tmelící efekt, a to i v případě opakované aplikace.

Vyhodnocení účinnosti zpevnění konzervačními roztoky bude testováno standardními postupy (trojbodový ohyb) na speciálních zkušebních tělesech. Jedná se o pórovité voskové trámečky

připravené odléváním do silikonové formy. Forma byla po mnoha optimalizačních krocích připravena podle vysoce pórovitého modelu připraveného v programu Tikercad a vyrobeného metodou 3D tisku.

Výhled

Vzhledem k významu problému i zásadnímu pokroku v metodice jeho řešení je počítáno s podáním grantové přihlášky zaměřené na tuto problematiku v rámci soutěže NAKI III v roce 2022. Jako další řešitel projektu bude uveden ÚTEF ČVUT v Praze.

Možnosti 3D digitalizace a tisku pečeti

Z hlediska preventivní péče o pečetě má potenciální využití 3D reprodukčních technologií značný význam. Umožňuje totiž pořízení trojrozměrné kopie pečetě ať už pro studijní nebo výstavní účely bez toho, aby bylo nutné z pečetě snímat silikonovou formu. Snímání silikonové formy je vždy úkon riskantní a v řadě případů prakticky neproveditelný bez poškození originálu. Za posledních 5 let bylo přitom k odlévání pečetí přistoupeno v 52 případech, pro další desítky případů bylo využito již existujících forem.

Před započítáním experimentální práce byla provedena literární rešerše na téma použitelných technik a jejich srovnání. Co se týká zobrazovacích technik, přichází v úvahu v zásadě tři možnosti:

3 D laserové skenování

Obraz v tomto případě vzniká z mráčka bodů, získaných odrazem laserového paprsku od skenovaného objektu. Údaje o barvě jsou získány při skenování při vlnových délkách odpovídajících parametřům RGB. Pro muzeální objekty přichází v úvahu triangulační metoda zpracování dat, jejíž dosah je typicky 0,1–1,0 m a přesnost 50 μm . Laserové skenování není tak nákladné jako CT skenování, ale stále podstatně náročnější než techniky PTM (viz dále).

Metody PTM

PTM (polynomial texture mapping) je typ zobrazovací techniky RTI (reflectance transformation imaging), používané pro vytvoření texturové mapy objektů. Trojrozměrný obraz se skládá z množství digitálních snímků pořízených pod různým úhlem osvětlení (PTM kopule nebo „dóm“). Pozice kamery a objektu se v tomto případě nemění (to je rozdíl oproti příbuzné technice fotogrammetrie, při které se za stálého osvětlení mění vzájemná pozice kamery a objektu).

Výhodou oproti 3 D laserovému skenování je lepší podání kvality povrchu, a také nižší finanční náklady. V literatuře jsou popsány úspěšné aplikace metody PTM při vytváření 3D modelů mincí, klínopisných destiček, krakelování barevné vrstvy a podobně. Nevýhodou je vznik artefaktů u lesklých nebo průhledných předmětů, problémy s reprodukcí úzkých štěrbin a nižší rozlišení modelu. Rovněž příprava 3D modelu pro 3D tiskárny není přímočarým procesem.

CT skenování

Principiálně je možné využít i rentgenové počítačové tomografie. K výhodám techniky patří dostatečné rozlišení (běžně 50 μm , v případě mikrotomografie až 3 μm) a možnost studia vnitřní struktury objektu. Popsány byly aplikace metody pro studium svinutých papyrových svitků, archeologických objektů obalených hlinou. Zřejmou nevýhodou je náročnost vybavení a bezpečnostních opatření, dále pak obtížná příprava 3D modelů pro tisk.

Použití všech uvedených metod a jejich kombinací (například foto-laser skeneru) v oblasti péče o předměty kulturního dědictví má v současné době spíše experimentální charakter. Obecnými riziky při 3D skenování pečetí je nutnost manipulace s listinami, někdy dokonce jejich transportu. Ve všech případech dochází také k intenzivnímu ozáření pečetí, ať už se jedná o záření viditelné, laserové nebo rentgenové. Komplikací jsou i enormní nároky na výpočetní kapacitu počítačů, odbornost obsluhy a velikost vytvářených datových souborů.

Na druhou stranu tyto techniky kromě vyloučení odlévání pečeti mohou napomoci i při prezentaci pečeti veřejnosti, výrobě podpůrných lůžek, výrobě forem nebo tzv. digitálním restaurování.

Organizace CHI (Cultural Heritage Imaging California) propaguje v USA pro zpřístupnění sbírkových předmětů kulturního dědictví především metody PTM. Ve stejném smyslu vyznívá i závěr projektu European Union's Horizon 2020 No. 715626, zaměřeného na 3D skenování pečeti.

Možností 3D tisku vytvořených 3D modelů je v současné době několik:

Termoplastické vytlačování (FFF – Fused filament fabrication)

Tiskovým materiálem je plastová struna, také označována jako filament, která je natavena v trysce a následně nanášena na tiskovou plochu. Výhodou tohoto způsobu tisku jsou nízké náklady a jednoduchá obsluha, základní nevýhodou ovšem nižší rozlišení.

Stereolitografie (SLA)

Podstatou stereolitografie je vytvrzování tekutého fotopolymeru pomocí laserového záření různých vlnových délek. Tato metoda je přesnější, rozlišení v osách XY se pohybuje

v jednotkách μm . Ve směru osy Z se pohybuje v závislosti na tloušťce vrstvy v rozmezí 15–100 μm . Nevýhodou této technologie jsou vyšší počáteční i provozní náklady.

Digital light processing (DLP)

Metoda DLP pracuje na podobném principu jako metoda SLA. Místo laseru je však využíván osvit UV zářením procházejícím přes masku. Tato metoda vyniká svou přesností.

Selektivní laserové spékání (SLS)

Technologie SLS označuje spékání (sintrování) práškových materiálů, nejčastěji kovových, keramických nebo plastových. Tisk probíhá nanesením vrstvy prášku, která se v požadovaných bodech speče pomocí laserového záření. Po tomto kroku je tisková plocha posunuta níže. Výhodou této metody tisku je absence opěrného systému tisknutých objektů, což je možné díky obklopení vznikajícího výtisku zbytkovým nespečeným materiálem během celého tiskového procesu.

Výhled

V roce 2021 bylo domluveno několik návštěv odborných pracovišť (například VŠCHT Praha, Univerzita Pardubice, Národní muzeum nebo firma Keyence, která mají s různými technikami 3D skenování a tisku zkušenosti, z důvodu nepříznivé epidemiologické situace však musely být všechny zrušeny a přesunuty na rok následující. Cílem těchto návštěv bude jednak posouzení kvality výstupů různých metod, ale také časové a finanční náročnosti procesů a možnosti využití komerčně dostupných služeb.

Příčiny degradace záznamů provedených technikou diazotypie.

V roce 2019 byl při práci s fondy, které obsahují diazotypie záznamy, zaznamenán jejich neuspokojivý stav. Jedná se především o vyblednutí záznamu a zásadní zhoršení jeho čitelnosti. V roce 2020 byla proto provedena rešerše odborné literatury zaměřená na příčiny degradace diazotypových záznamů. V uplynulém roce pokračoval ve spolupráci s VŠCHT Praha výzkum zaměřený na interakce diazotypů a materiálů archiválií.

Experiment

Studován byl podrobněji vliv různých typů lignocelulosových obalových materiálů na degradaci záznamu diazotypu i samotného papírového nosiče diazotypu. Také byl studován možný vliv produktů rozpadu diazotypu na archivní dokumenty uložené v jeho těsné blízkosti.

Pro tuto studii byl vybrán diazotyp purpurové barvy, který obsahoval architektonický plán a byl zhotoven v roce 1988. Vzorky papíru Whatman 1, dřevitého papíru a papíru dle normy ČSN ISO 9706 byly prokládány listy studovaného diazotypu. Připravené bloky papírového materiálu byly uloženy mezi skly a zatíženy přibližně 800 Pa (cca přibližně 4,8 kg na danou plochu, což odpovídá tlaku v typické archivní krabici). Stárnutí probíhalo 14 dní při teplotě 90 °C a 50 % RV v klimatizační

komoře (Sanyo Gallenkamp PLC, Velká Británie). Před uložením do komory v bloku byly vzorky kondicionovány 24 hodin při 20 °C a 50 % RV, pro dosažení rovnovážné vlhkosti.

Vliv diazotypu na obalové materiály byl hodnocen na základě změn fyzikálně-chemických vlastností nestárnutých a uměle stárnutých vzorků. Byly hodnoceny mechanické vlastnosti (tržné zatížení a odolnost v přehýbání dle Schoppera), optické vlastnosti (celková barevná difference ΔE^*) a chemické vlastnosti (pH studeného výluhu). Stabilita záznamu diazotypu byla sledována na základě změn celkové barevné difference ΔE^* a UV/VIS reflexních spekter.

Dále byly sledovány diazotypem a jednotlivými papíry uvolněné těkavé organické látky (VOCs) v průběhu stárnutí. Vzorky byly vloženy do speciálních ampulek a po vložení vzorků byla ampulka zatavena. Ampule se vzorky byly umístěny do klimatizační komory (Memmert UF 55, Thermo Fisher Scientific, USA) po dobu 5 dnů při 80 °C. Po umělém stárnutí bylo do ampule přes speciální boční kapiláru vsunuto sorpční vlákno Carboxene®/ Polydimethylsiloxane a sorpce uvolněných VOC probíhala za laboratorních teplotních podmínek po dobu 120 minut. Sorpční vlákna s absorbovanými VOC byla následně analyzována pomocí plynové chromatografie v kombinaci s hmotnostní spektroskopií (GC/MS instrumentace: Trace GC Ultra (GC)/ DSQ (MS), Thermo Scientific, použita kolona: DB-5MSUI, 60 m x 0,32 mm x 1,0 μ m, JW-Agilent).

Výsledky

Bylo zjištěno, že důsledky interakce diazotypů a ostatních materiálů archiválií jsou v některých případech velmi významné. Při stárnutí diazotypu v kontaktu s papírem Whatman 1 (100% buničina) dochází k minimální barevné změně ΔE^* podložky, ale zároveň k významné změně (blednutí) barevnosti záznamové vrstvy. Obdobně tak papír Whatman 1 minimálně ovlivňuje pH studeného výluhu samotného diazotypu v průběhu stárnutí. Celková barevná difference samotného papíru Whatman 1 ovšem po umělém stárnutí v kontaktu s diazotypem dosáhla hodnoty ΔE^* 12,79 a pH vzorků kleslo z hodnoty 6,4 na hodnotu 4,7. To se přirozeně projevilo i na poklesu jeho mechanických vlastností.

Umělé stárnutí diazotypu v kontaktu s dřevitým papírem (obsah 45 % dřevoviny) způsobilo výrazný pokles pH studeného výluhu, mechanických vlastností a hodnota celkové barevné difference ΔE^* dosáhla hodnoty 24,76. Použití alkalického papíru dle ČSN ISO 9706 jako ochranné bariéry diazotypu před působením nekvalitního obalu (v tomto experimentu dřevitého papíru) bylo rozporuplné. Na jedné straně došlo k významné změně barevnosti podložky diazotypu (blednutí). Naopak pozitivní vliv alkalické rezervy papíru ČSN ISO 9706 se projevil menším poklesem pH diazotypu po umělém stárnutí a jeho mechanických vlastností ve srovnání s experimentem, kdy diazotyp byl v kontaktu s papírem Whatman 1.

Analýza těkavých organických sloučenin vzniklých degradací studovaného diazotypu v průběhu umělého stárnutí potvrdila přítomnost furanu, furfuralu a kyseliny octové. Tyto sloučeniny jsou významné markery signalizující rozpad celulóзовé makromolekuly, ale také mohou způsobovat (především kyselina octová) pozvolnou degradaci v blízkém okolí uložených archiválií.

Výhled

V následujícím roce bude vhodné výzkum rozšířit o další materiály, ať už se jedná o diazotypy odlišného složení (barev) nebo prokládové papíry různé kvality (vlákninové složení, pH výluhu, alkalická rezerva). Cílem je formulace obecných doporučení preventivní konzervace.

Objektivizace výsledků mikrobiologických kontrol povrchu archiválií pomocí stěrů a určení limitu pro dezinfekci napadeného materiálu

Výsledky mikrobiologických kontrol jsou rozhodující pro rozhodování o potřebě dezinfekce archiválií, případně o účinnosti takového zásahu. V Národním archivu se testování provádí rutinně mimo jiné v rámci výstupní kontroly archiválií ošetřených v plynových sterilizačních komorách. Po nedávné sérii pozitivních výsledků u archiválií, které sterilizačním procesem prošly, bylo nutné

znovu otevřít diskuzi o způsobu vyhodnocení jejich mikrobiologické čistoty. Vyhodnocení těchto výsledků je totiž do jisté míry subjektivní a závislé na zkušenosti mikrobiologa. V praxi je tedy potřeba stanovit orientační smluvní hranici, při jejímž překročení bude již materiál považován za napadený mikroorganismy a bude doporučena dezinfekce. Cílem tohoto dlouhodobého výzkumného úkolu je upřesnění této hranice.

Experiment a výsledky

V roce 2021 byl proveden průzkum a) v čistém depozitáři (knihovna Všeodborového archivu), b) v depozitáři, který je z hlediska podmínek prostředí rizikový pro vznik plísní (SOA Třeboň), c) v depozitáři, u nějž bylo hlášeno zatečení srážkové vody (depozitář č. 20, Všeodborový archiv).

Stěry sterilní odběrovou tyčinkou probíhaly z různých objektů v depozitářích, jako jsou povrchy regálů, stolů, podlah, stěn, parapetů, kartonů či samotných deponovaných artefaktů. Při každém výjezdu bylo odebráno cca 25 vzorků pevných částic, které byly následně v laboratoři přeneseny na povrch živné půdy MEA a kultivovány při teplotě 24 °C za relativní vlhkosti 50 %, a to po dobu 14 dnů, nedošlo-li dříve k ukončení experimentu v důsledku vyplnění Petriho misky myceliem.

Následně proběhlo kvantitativní a kvalitativní vyhodnocení výsledků. V čistém prostředí bez rostoucích plísní byla průměrná hodnota KTJ 2,5× nižší, než je hodnota, při níž se v současnosti doporučuje dezinfekce. Zjištěná průměrná hodnota v prostředí se zvýšeným rizikem vzniku plísní byla sice poloviční, než je limit pro dezinfekci, ovšem u 2 vzorků byl záchyt plísní již relativně vysoký. U vzorků z depozitáře, ve kterém došlo k zatékání srážkové vody a následnému růstu plísní, byla hodnota limitu pro dezinfekci překročena v průměru 3×.

Přestože je soubor testovaných depozitářů stále velmi malý, lze usuzovat, že jistá míra životaschopných zárodků plísní se může na materiálech uložených za optimálních podmínek nacházet, aniž by působila degradaci materiálu zaregistrovatelnou personálem.

Na opačném konci rozmezí je průměrná hodnota 33 KTJ již problematická.

Výhled

V těchto průzkumech bude vhodné pokračovat i v následujícím roce, protože s růstem statistického souboru dat roste i spolehlivost stanovených mezních hodnot pro doporučení dezinfekce. Výsledky budou moci být také použity pro otevřenější definování úspěšnosti dezinfekce ve smlouvách o provedení dezinfekce archiválií, které Národní archiv uzavírá s ostatními institucemi (objednateli služby).

Vliv biocidního prostředku ACTICIDE MV na vlastnosti papíru

Cílem tohoto výzkumného úkolu je ověření biocidní účinnosti přípravku ACTICIDE MV (směs chlor-methyl-isothiazolinonu a methyl-isothiazolinonu) a jeho vlivu na vlastnosti papíru. Přípravek by mohl být vhodnou náhradou za již nedostupný produkt MITON, který byl jednou z látek vhodných pro ošetřování archiválií. Studie zhodnotí nejen účinnost produktu, ale i bezpečnost jeho aplikace vzhledem k materiálům archiválií. První část úkolu, tedy potvrzení biocidní účinnosti přípravku ACTICIDE MV, již byla provedena v předchozích letech.

Pro zjištění vlivu přípravku Acticide MV na ošetřený celulóзовý a lignocelulóзовý materiál z krátkodobého i dlouhodobého hlediska byly vybrány a získány vzorky filtračního, novinového, dřevitého a potištěného dřevitého papíru. V množství odpovídajícím naplánovaným zkouškám a analýzám byly připraveny vzorky těchto papírů ošetřené dvěma různými koncentracemi vodného roztoku přípravku Acticide MV a vzorky srovnávací (neošetřené a ošetřené destilovanou vodou). Provedena byla příprava k umělému stárnutí o dvou různých podmínkách expozice. Při karanténních opatřeních byly distančně naprogramovány veškeré výpočty, statistická vyhodnocení a grafická znázornění výsledků se zástupnými daty. Započata byla měření na nestárnutých vzorcích papíru. Vzhledem k nutnosti

kontrol a obsluhy klimatických komor bylo umělé stárnutí odloženo na pozdější dobu s předpokladem nižší četnosti nařízených karantén na pracovišti.

Testování vlivu dezinfekce na vlastnosti albuminových fotografií

Albuminové fotografie patří mezi citlivé archiválie a použitelnost obvyklých konzervátorských metod v jejich případě není samozřejmá. Protože k významnému poškození dochází v důsledku napadení mikroorganismy, bylo považováno za vhodné vyhodnotit možný negativní vliv běžně používaných dezinfekčních přípravků na tyto materiály. Testovanými dezinfekčními prostředky jsou ethanol, páry butanolu, Etoxen (10 % ethylenoxid, 90 % CO₂), Ajatin (kvarterní amoniová sůl), případně formaldehyd. V první etapě jsou na modelových vzorcích prováděny předběžné testy, na jejichž základě budou vybrány tři metody dezinfekce k důkladnějšímu ověření. Vlastnosti ošetřených a neošetřených vzorků jsou porovnávány před a po umělém stárnutí (60 °C, 70 % relativní vlhkosti, 28 dní).

Sledovanými vlastnostmi jsou:

Optické změny (změny barevnosti, blednutí či tmavnutí obrazu, ostrost obrazu (spektrofotometr Konica-Minolta CM-2600 d, skener Epson Perfection V700 Photo)

Migrace stříbrných solí v emulzní vrstvě (mikroskop DINO Premier)

Změny tloušťky fotografií (mikrometr).

Nadále probíhá vyhodnocování výsledků po umělém stárnutí, dokončení tohoto výzkumu v uplynulém roce nebylo z důvodu omezených časových možností a posunu priorit možné. Konečné vyhodnocení výsledků je možné očekávat v příštím roce.

Studium stárnutí polymerních materiálů a produktů jejich degradace

V roce 2021 pokračoval přerušený výzkum „Studium stability Plastazote LD 45 a vliv na papírovou podložku“. V této práci byly studovány 3 typy pěnového polyetyleny Plastazote LD 45 lišícího se barvou (bílá, šedá, černá) o tloušťce desek 12 mm. Tento materiál se běžně používá jako podkladový materiál v restaurátorské praxi. Proto cílem bylo studium jednak samotné stability pěnového polyetyleny, vliv přímého kontaktu Plastazote LD45s papírem Whatman 1 a dřevitým papírem na jejich fyzikálně-chemické vlastnosti, a dále byla studována tzv. křížová infekce (cross infection).

Experiment

Pro určení vlivu Plastazote LD 45 na fyzikálně-chemické vlastnosti papírové podložky byly připraveny dvě desky Plastazote o velikosti A4, mezi které byl vložen list papíru Whatman Grade 1 nebo list dřevitého papíru o stejné velikosti. Vznikly tak sendviče, které byly stárnuty v klimakomoře Memmert HCP 108 při teplotě 80 °C a 65 % RV po dobu 28 dnů. Zároveň byly stárnuty samostatné listy papíru Whatman 1 a dřevitého papíru za stejných podmínek jako sendviče. Vlastnosti obou papírových podložek jsou v současné době zpracovávány.

Dále byly vzorky Plastazote LD 45 ze sendvičů analyzovány pomocí rentgenové difrakce (PANalytical X'Pert PRO) a rentgenové fluorescence (PANalytical Axios). Dále byla změřena infračervená spektra vzorků před a po stárnutí (ATR-FTIR Nicolet iZ10, diamantový krystal, rozlišení 4 cm⁻¹, počet skenů 64). Pro zjištění změny kompresibility Plastazote LD 45 po stárnutí byly provedeny testy podle normy DIN ISO 815. Výsledky jsou v současné době zpracovávány a vyhodnocovány.

Vzorky Plastazote LD 45 po testech křížové infekce byly uzavřeny do vialek opatřených septem (PTFE/silikon) a ponechány 14 dnů při pokojové teplotě. Pro studium organických těkavých látek (VOCs) uvolněných ze vzorků Plastazotu bylo použito SPME vlákno (DVB/CAR/PDMS), které bylo skrze septum umístěno do prostoru vialky. Sorpce probíhala 60 min při teplotě 23 °C. Následně proběhla desorpce vlákna a určení VOCs pomocí GC/MS.

U vzorku Plastazote LD 45 (černý) byly po umělém stárnutí detekovány zejména uhlovodíky jako dekan, undekan a dodekan. V malé míře byla přítomna kyselina octová a isovalerová.

U vzorku Plastazote LD 45 (šedý) byly výsledky obdobné. Velký rozdíl ve spektru MS však byl zjištěn vzorku bílý Plastazote LD 45, kde byla detekována kyselina octová, propanová, máselná a valerová ve větší míře. U tohoto vzorku však nebyly detekovány žádné uhlovodíky, pouze příslušné ketony.

Pro zjištění tzv. křížové infekce byly jednotlivé vzorky Plastazote LD 45 testovány podle postupu uvedeného v literatuře [1], kdy byly vzorky Plastazote a papíru Whatman 1 vložený do uzavřené skleněné nádoby a zahříván na 80 °C po dobu 14 dnů. Následně byl viskozimetricky stanoven průměrný polymerační stupeň „infikovaného papíru Whatman 1“ (DP) a také průměrný polymerační stupeň původního, tj. nestárnutého papíru Whatman 1 (DP_{kont.}). Následně byl vypočten poměr DP/DP_{kont.} a vliv Plastazote LD 45 byl vyhodnocen v pěti stupních dle literatury [1]:

1. Ochranný efekt: $DP/DP_{kont.} > 105\%$
2. Neutrální: $DP/DP_{kont.} = 95-105\%$
3. Mírná křížová infekce: $DP/DP_{kont.} = 75-95\%$
4. Významná křížová infekce: $DP/DP_{kont.} = 55-75\%$
5. Závažná křížová infekce: $DP/DP_{kont.} < 55\%$.

Výsledky měření ukázaly, že Plastazote LD 45 (bílý) způsobuje závažnou křížovou infekci, tj. zásadně poškozuje sousední papírový vzorek, zatímco Plastazote LD 45 (šedý) nijak negativně nepůsobí (neutrální) a Plastazote LD 45 (černý) způsobuje mírnou křížovou infekci.

[1] Curran K, Mozir A, Underhill M, Gibson L, Fearn T, Strlic M. Cross-infection effect of polymers of historic and heritage significance on the degradation of a cellulose reference test material. *Polymer Degradation and Stability* 2014; 107:294-306.

Výhled

V příštím roce budou vyhodnocena data získaná v průběhu letošního roku a formulovány konečné zěry a doporučení, co se týká aplikace materiálu Plastazote LD 45 pro účely ukládání archiválií.

Použití vosku Permulgin 3274 pro restaurování voskových pečeti

Použití vosku cerezínového typu Permulgin 3274 (Koster-Keunen) pro restaurování voskových pečeti bylo navrženo v certifikované metodice č. 3, jež byla výstupem projektu NAKI II č. DG16P02R040. V tomto roce byl výzkum doplněn a rozšířen o detailní měření těchto vlastností Permulginu 3274 a jeho hydrogenované, laboratorně připravené modifikace:

Teplota skápnutí

Viskozita taveniny, její teplotní závislost a vliv na sedimentaci pigmentů

Objemová změna při odlévání (70–25 °C)

Tvrdost, pevnost v ohybu

Inkrustace nečistot do povrchu

Barevná světlostalost a chemická stabilita při světelném stárnutí

Výsledky znovu potvrdily příznivé vlastnosti materiálu, především jeho hydrogenované varianty, a byly zpracovány pro publikaci formou odborného článku. Článek bude nabídnut impaktovanému periodiku počátkem roku 2022.

Využití gelů při restaurování papíru

Výzkum byl zaměřen na možnosti využití nových typů rigidních hydrogelů při restaurování papíru, především v rámci fixace rozpustných záznamových prostředků před použitím vodných konzervátorských procesů.

Rigidními gely se rozumí takové materiály, které jsou tvarově stálé a které lze po ukončení aplikace jednoduše sejmut z podkladu. U těchto materiálů se předpokládá, že po jejich aplikaci nezůstane na podkladu žádná rezidua gelu. Hydrogelem se pak rozumí ty materiály, ve kterých je gelující

polymerní složka rozptýlená ve vodném prostředí. Tím může být jak čistá voda, tak vodné roztoky anorganických i organických látek. Podstatnou výhodou hydrogelů je jejich schopnost postupného uvolňování obsažené kapaliny, což umožňuje omezení množství kapaliny pronikající do pokladu bez většího omezení účinnosti dané kapaliny. Tohoto jevu je využíváno především při čištění papíru a jiných materiálů citlivých na vodu.

Experiment

Testovány byly dva typy komerčně dostupných gelů značky Nanorestore. Gely Nanorestore PEGGY vznikají síťováním polyvinylalkoholu polyvinylpyrrolidonem, jsou elastické, bílé zakalené a snadno se přizpůsobí nerovnostem podkladu. Gely Nanorestore MWR a Nanorestore HWR obsahují jako hlavní složku 2-hydroxyethylmethakrylát, který je síťovaný opět polyvinylpyrrolidonem. Tyto gely jsou transparentní a tužší, jejich přizpůsobení podkladu je horší než u PEGGY gelů, zato se ale vyznačují větší schopností retence kapaliny. Jakožto srovnávací materiál byl vybrán běžně používaný polysacharid gellan gum, který v prostředí vápenatých iontů síťuje za vzniku fyzikálního gelu. Ověřovány byly především limity aplikování vybraných gelů na různé typy papíru a dále jejich možné využití při fixaci záznamových prostředků.

Všechny testované gely potvrdily předpoklad snadného sejmutí z papíru bez zanechání pozorovatelných reziduí. Výhodou gelů Nanorestore je jejich větší soudržnost, na rozdíl od gelu gellan gum u nich nehrozí rozdrolení gelu na části při aplikaci příliš silného stisku pinzetou. Také retence vody je u gelů Nanorestore jednoznačně vyšší než u gellan gum. Nejvyšší retenci vody dle očekávání vykazoval gel Nanorestore HWR, který bylo možné ponechat na podkladovém papíru až 30 min beze vzniku zateklin. Pro srovnání gellan gum zanechal na papíru stopy zateklin už po aplikaci dlouhé 5 min. Dá se tedy předpokládat, že aplikace Nanorestore gelů by neměla být pro papír škodlivá a při vhodně zvolené aplikační době by ani neměla vést ke vzniku zateklin.

Pro ověření možného využití gelů při fixaci záznamových prostředků byly připraveny dva navazující experimenty, ve kterých byly použity gely namočené 24 h do vodného roztoku vybraného fixačního prostředku. V prvním experimentu byly připraveny čtverečky japonského papíru nasyceného buď roztokem methylvioleti, nebo roztokem eosinu Y. Čtverečky byly z poloviny fixovány gelem obsahujícím fixativum Mesitol NBS (fixace methylvioleti) nebo Rewin ACP (fixace eosinu). Čtverečky byly následně umístěny na podkladový papír a zvlhčeny malým množstvím vody, po vysušení byl sledován vliv fixačních prostředků a typu použitého gelu. V případě methylvioleti bylo možné pomocí Mesitolu v PEGGY gelech dosáhnout velmi dobré fixace barviva, na podkladovém papíru nebyl pozorován žádný otisk v oblasti zafixované části japonského papíru. Gely MWH a HWR byly méně účinné, na podkladu byl patrný znatelný otisk i fixované části. Příčinou je patrně příliš velká retence fixačního **činidla**, a tudíž malá účinnost. Odlišných výsledků bylo dosaženo v případě eosinu, u tohoto barviva nebyla fixace dostatečná ani v jednom případě. Možnou příčinou může být nevhodně zvolený typ fixačního činidla nebo jeho příliš nízká koncentrace.

Pro druhý experiment byly připraveny linky černou a červenou kopírovací tužkou na různé typy papíru. Linky byly z poloviny fixovány pomocí gelů obsahujících různě koncentrované roztoky Mesitolu NBS, Rewinu ACP nebo jejich směsi, lišila se také doba fixace. Po fixaci byly vzorky papíru ponořeny do destilované vody na 10 min a následně byla vyhodnocena účinnost fixace. Černá kopírovací tužka obsahující methylviolet byla převážně úspěšně fixovaná pomocí Mesitolu, aniž by na povrchu vzorků vznikly nevypratelné barevné skvrny způsobené barevností Mesitolu. Jako nejlepší kombinace se ukázala aplikace 3 % vodného roztoku Mesitolu pomocí gelu PEGGY po dobu 15 min. Gely MWR a HWR potvrdily, že pro použití coby nosiče fixačního prostředku mají příliš vysokou retenci kapaliny. Fixace červené kopírovací tužky s obsahem eosinu byla výrazně méně úspěšná, všechny linky vykazovaly pozorovatelnou změnu vzhledu už po aplikaci fixačního činidla. To potvrzuje, že je Rewin ACP není vhodným fixačním činidlem pro eosin Y. V případě směsi fixačních

činidel nebylo ani u jedné linky dosaženo přijatelných výsledků, v obou případech byly patrné výrazné změny vzhledu už po aplikaci fixační směsi. Jedinou pro praxi vhodnou kombinací tak z těchto výsledků vychází použití Mesitolu NBS aplikovaného pomocí gelů Nanorestore PEGGY pro fixaci záznamových prostředků založených na methylvioleti.

Závěr a výhled

Použití rigidních gelů s obsahem zachyceného fixativa představuje zajímavou alternativou k obvyklým postupům fixace záznamových prostředků. Hlavními výhodami oproti hydrofobizačním fixačním metodám je možnost následného ošetření fixovaného dokumentu v celé ploše, oproti technologii firmy Neschen je zase možná lokální aplikace fixativ bez vzniku nežádoucích skvrn. Kationická barviva je možné bezpečně fixovat pomocí absorbovaného fixativa Mesitol NBS, úkolem pro další výzkum je nalezení vhodného fixativa pro barviva anionická.

Projekt Identifikace a analýza fotografického materiálu z fondu Svaz nuceně nasazených

byl zahájen v roce 2012 ve spolupráci oddělení nestátních fondů s oddělením péče o fyzický stav archiválií, které zadává a garantuje část prací. Cílem projektu je rozbor fondu, reflektující jeho genezi, obsahovou skladbu i analýzu použitých technik při jeho adjustaci s ohledem na budoucí restaurátorské zásahy. Jako každoročně probíhala postupná evidence dokumentů, byla zjišťována jejich geneze a zpřesňována obsahová skladba. Nedílnou součástí byla i digitalizace zkoumaných dokumentů. Dochází k postupné evidenci materiálu, k rozboru použitých lepidel a následné konzervaci. Odbornou garanci projektu si ponechala Zora Machková.

K výzkumu v oblasti péče o fyzický stav archiválií neodmyslitelně patří prezentace výsledků výzkumu, získávání nových znalostí a propojování do odborných komunit. Navzdory pandemickým omezením se podařilo uskutečnit tyto aktivity:

- 14. – 16. 4. Online konference Care and Conservation of Manuscripts, University of Copenhagen – Lenka Bartlová
- 29. 4. Online seminář Archivace digitálních dokumentů na fotosenzitivním médiu, Národní archiv – Blanka Hnulíková
- 27. – 28. 5. Online konference Remeslo a kniha, Slovenská národná knižnica – Magdalena Čtrnáctová, Blanka Hnulíková, Libuše Holakovská, Dušan Nováček, Veronika Maxová, Anna Procházková, Štěpán Urbánek
- 2., 10., 17. 6. Online workshop Conservation of Plastics, Národní knihovna ČR – Lenka Bartlová, Blanka Hnulíková, Štěpán Urbánek
- 8. 6. Školení PEvA II., Národní Archiv – Blanka Hnulíková, Štěpán Urbánek
- 24. 6. Odborný seminář Společenstva českých knihařů – Lenka Bartlová, Magdalena Čtrnáctová, Libuše Holakovská, Dušan Nováček, Veronika Maxová, Anna Procházková, Adéla Růžicková, Štěpán Urbánek
- 14. – 15. 9. Setkání restaurátorů v Horšovském Týně – Benjamin Bartl, Štěpánka Borýsková, Magdalena Čtrnáctová, Michal Ďurovič, Libuše Holakovská, Štěpán Urbánek
- 7. – 9. 9. Konference Konzervátorů-restaurátorů, Klatovy – Martina Nováková
- 24. 11. Školení v systému ProArchiv – Lenka Bartlová, Magdalena Čtrnáctová, Dušan Nováček, Veronika Maxová, Adéla Růžicková, Aneta Vyškovská
- 13. – 14. 12. Online seminář Umicore – Photography in the Age of Non-Mechanical Reproduction, Fondazione CR Firenze – Hnulíková
- EHC (European heads of conservation) meeting 2021, 29. – 30. 11. 2021, ZOOM.
- Konference „Archives Supporting Environmental Sustainability“, 8. 11. 2021, National Archives in Kew, London, ZOOM.

Stejně jako v předchozích letech jsme věnovali pozornost i přípravě dat k uložení do bezpečného 35 mm mikrofilmu. Technologie COM, dodaná NA v březnu 2012 představuje jednoduchý způsob, jak zabezpečit reprodukce archiválií pořízené jejich digitalizací, ale i dokumenty existující pouze v elektronické podobě. Pro uložení do bezpečnostního mikrofilmu pokračovala příprava dat z archivního souboru Státní soud, který je předmětem digitalizace pokračujícího bezpečnostního výzkumu. V roce 2021 bylo zhotoveno 229 svitků bezpečnostních mikrofilmů, což představuje zabezpečení cca 171 tis. stran písemností.

Do bezpečnostního mikrofilmu byla dále ukládána data Sčítání obyvatelstva 1930.

Již v roce 2019 byl pořízen nový vyvolávací automat JOBO (a také modernizován stávající) pro pořizování bezpečnostních negativů listin a pečeti uložených v 1. oddělení. Tamní ateliér byl rozšířen o další velkoformátovou kameru SINAR (přesun z Chodovce) tak, aby se pracoviště nemuselo střídavě nastavovat na snímkování listin nebo pečeti. Vznikla tedy dvě sdružená pracoviště, čímž se značně zvýšila efektivita práce. Stávající vybavení však nemohlo být v roce 2021 využíváno (uvažovány 14denní cykly), což bylo způsobeno jednak dlouhodobou nemocí jedné pracovnice a také koronavirovými opatřeními v průběhu roku. Z uvedených důvodů nebyly v r. 2021 bezpečnostní negativy pořizovány.

V budoucnu by bylo potřeba uvažovat o zavedení RTI metody digitalizace pro snímkování listin a pečeti. Jde o fotografickou metodu digitalizace objektů, která umožňuje zobrazit strukturu snímkaného objektu do všech detailů. Metoda nevyžaduje, kromě optimalizace světla a kvalitní zrcadlovky, téměř žádné finanční náklady, avšak její implementace je závislá na kvalifikované obsluze.

Mikrofilmové skenery zakoupené v roce 2018 byly využívány pro digitalizaci archivních souborů Říšské ministerstvo spravedlnosti Berlín, Alexandrijské mikrofilmy. V plánu je od r. 2020 digitalizace mikrofilmů Patentního úřadu Berlín, ta však nemohla být zahájena pro nedostatek personálu. Potřeba digitalizace mikrofilmů nalezených v Panenských Břežanech zatím není aktuální, protože dosavadní průzkum nepotvrdil odchylku od dochovaných originálů. Průzkum bude ovšem ukončen až na konci roku 2022. Mikrofilmové skenery budou tedy předány badatelům pro zhotovování reprodukcí ze studijních mikrofilmů.

Velká pozornost byla, jako každoročně, věnována digitalizaci archivních souborů. Z nových technologií, které nám usnadní práci při pořizování digitálních dat, můžeme uvést digitální zrcadlovku NIKON 850, včetně speciálních objektivů, a záblesková fotografická světla. Toto vybavení nám umožňuje snímat obtížně reprodukovatelné předlohy, jakým byl např. Litoměřický graduál (pro Státní oblastní archiv v Litoměřicích) nebo obří knihy uložené ve 2. oddělení, v plánu jsou Desky zemské stavovské. Přes problémy spojené především s nákazou C19 bylo i v letošním roce pořízeno přes 1 mil. skenů archivních dokumentů.

Účast zaměstnanců v různých vědeckých a redakčních radách a komisích v domácím prostředí a v zahraničí je bohatá. Uvádíme její výčet.

Členství v odborných profesních spolecích, redakčních a vědeckých radách, komisích (abecedně)

Akviziční a metodická komise Masarykova ústavu a Archivu Akademie věd ČR –

Jan Kahuda, Jiří Křest'an

Archivní konsorciium Czechoslovak Society of Arts and Sciences v New Yorku – Jiří Křest'an

Atestační komise archivních oddělení na Masarykově ústavu a Archivu Akademie věd České republiky, v. v. i – Karolína Šimůnková, Emilie Benešová

Česká komise pro UNESCO; členka Sekce pro kulturu a komunikaci České komise UNESCO; expertní člen programu Paměť světa – Emilie Benešová

Česká komise pro UNESCO, pracovní skupina pro kartografické dědictví – Filip Paulus

Česko-ruská komise historiků a archivářů – David Hubený, Jiří Křest'an
Ediční rada Národního archivu – Emilie Benešová (předsedkyně), Martin Klečacký, Jakub Šlouf, Alena Pazderová, Eva Tamchynová (tajemnice)
Expertní skupina Magistrátu hl.m. Prahy k průzkumu hrobů na pohřebišti Ďáblice – Alena Šimánková
Historická komise vzdělavatelského odboru České obce sokolské – Zora Machková
Historicko-dokumentační komise Českého svazu bojovníků za svobodu – Maria Chaloupková
Knihovní rada Národního archivu – Eva Drašarová, David Hubený, Markéta Hrdličková, Richard Mahel, Zbyšek Stodůlka, Roman Straka, Eva Uzlová
Kolegium Úřadu dokumentace a vyšetřování zločinů komunismu Policie České republiky – Alena Šimánková a Alena Nosková.
Komise Českého historického ústavu v Římě při AV ČR – Eva Drašarová, Alena Pazderová
Komise programu Veřejné informační služby knihoven, podprogramu VISK 7 – „Národního programu ochrany a digitalizace dokumentů ohrožených degradací kyselého papíru KRAMERIUS“ – Eva Uzlová
Komise pro vyhlášení NKP a KP při OASSS MV – Lenka Matušíková
Komise pro výstavbu archivních budov při OASSS – Milan Čadek, Michal Ďurovič
Komise pro závěrečné bakalářské zkoušky oboru restaurování papíru Fakulta restaurování Univerzity Pardubice – Michal Ďurovič
Komise pro závěrečné magisterské zkoušky oboru restaurování papíru Fakulta restaurování Univerzity Pardubice – Michal Ďurovič
Maturitní komise Střední průmyslové školy grafické v Praze – Libuše Holakovská, Štěpán Urbánek, Blanka Hnulíková
Mezinárodní centrum pro archivní výzkum, představenstvo (ICARUS) – Jitka Křečková
Mezirezortní pracovní skupina k Novele vyhlášky o zdravotnické dokumentaci (MZdravotnictví/UZIS/MV/NA) jaro 2021, činnost skupiny ukončena v červnu 2021 – Karolína Šimůnková
Mezinárodní pracovní podskupina Archiving by design při European Archives Group – Zbyšek Stodůlka
Ministerstvo kultury ČR – odborní oponenti projektů NAKI II – Eva Drašarová, Michal Ďurovič, Šárka Steinová, Filip Paulus, Milan Vojáček
Nákupní komise Archivu hl. m. Prahy – Denko Čumlivski
Nákupní komise Národního archivu – Lenka Caltová, Denko Čumlivski, Libuše Holakovská, Jiří Křest'an, Monika Sedláková/Václavíková
Oborová rada Judaistiky na Husitský teologická fakulta Univerzity Karlovy v Praze – Zdeňka Kokošková
Oborová sekce Poradního sboru pro sbírkotvornou činnost Archivního úseku Historického muzea Národního muzea v Praze – Jiří Křest'an
Pobočný spolek České informační společnosti, z. s. při Národním archivu – předsedkyně Lenka Matušíková, revizní komise – Eva Gregorovičová
Poradní okruh metodiků předarchivní péče OASSS MV ČR – Soňa Ambrožová, Jiří Bernas, Lenka Kločková, Miroslav Kunt, Zbyšek Stodůlka, Karolína Šimůnková, Milan Vojáček
Poradní rada (Advisory Board) Sokol Museum & Library, Chicago – Zora Machková
Pracovní skupina k NSESSS – Pavla Nimrichtrová, Miroslav Kunt, Karolína Šimůnková, Martin Rechterík
Pracovní skupina k projektu Řízení kvality – Eva Drašarová, Zdeňka Jindrová, Monika Sedláková, Karolína Šimůnková
Pracovní skupina právníků státních archivů – Zdeňka Jindrová, Karolína Šimůnková, Matěj Třepeš

Pracovní skupina pro systém Centrální správa archivních entit (CAM) – Zdeňka Kokošková (vedení), Markéta Hrdličková, Monika Sedláková/Václavíková, Lukáš Pátý, Karolína Šimůnková, Miroslav Kunt.

Pracovní skupina pro implementaci webové aplikace ProArchiv v Národním archivu a pro tvorbu interní metodiky pro popis archiválií – Zdeňka Kokošková (vedení), Petr Dörner, Miroslav Kunt, Pavel Baudisch, Emilie Benešová, František Frňka, Markéta Hrdličková, Jan Kahuda, Zora Machková, Filip Paulus, Monika Sedláková/Václavíková

Pracovní skupina pro zpřístupnění archiválií prostřednictvím národního archivního portálu – Bernas, Kunt, Vojáček

Pracovní skupina pro Metodický pokyn k archivnímu zpracování osobních fondů OASSS MV – Lenka Kločková

Pracovní skupina pro Metodický pokyn k archivnímu zpracování map a plánů OASSS MV – Filip Paulus

Pracovní skupina pro Metodický pokyn k archivnímu zpracování spolků a společenských organizací OASSS MV (Jakub Šlouf)

Pracovní skupina pro tvorbu slovníku archivní terminologie OASSS MV – Emilie Benešová

Pracovní skupina právníků jednotlivých archivů – Zdeňka Jindrová, Karolína Šimůnková, Matěj Trepeš

Pracovní skupina při Ministerstvu pro místní rozvoj pro konzultace „Právní úpravy ochrany jam s ostatky politických vězňů a příslušníků odboje“ – Alena Šimánková

Pracovní skupina při Ústavu pro studium totalitních režimů pro III. odboj – Alena Šimánková

Projektový tým projektu IS Program pro evidenci archivu, veze II (též IS Peva II) – Jiří Bernas, Zbyšek Stodůlka

Rada studijního programu Česko-německá areálová studia, bakalářský studijní obor; navazující magisterský studijní obor, Ústav česko-německých areálových studií a germanistiky, Filozofická fakulta, Jihočeská univerzita – Miroslav Šepták

Redakční kruh ediční řady Korespondence T. G. Masaryka Masarykova ústavu a Archivu AV ČR – Jan Kahuda, Jiří Křesťan

Redakční kruh Archivní časopis – Miroslav Kunt

Redakční kruh ediční řady Šťastné zítřky Nakladatelství Academia – Jakub Šlouf

Redakční kruh sborník Paginae Historiae – Eva Drašarová, Emilie Benešová, Jan Kahuda, Jiří Křesťan, Lenka Matušíková, Monika Sedláková/Václavíková

Redakční rada ediční řady EGO Nakladatelství Lidové noviny a Masarykova ústavu a Archivu AV ČR – Jiří Křesťan

Redakční rada časopisu Historická fotografie – Emilie Benešová (šéfredaktorka), Pavel Baudisch (tajemník)

Redakční rada Sborník archivních prací (SAP) – Eva Drašarová, Tomáš Kalina, Lenka Matušíková

Redakční rada Sborník ABS – Zdeňka Kokošková

Redakční rada Slovenská archivistika – Miroslav Kunt

Redakční rada Studie a zprávy. Historický sborník pražského okolí – Pavel Koblasa

Rozkladová komise ministra obrany k zákonu č. 255/1946 Sb., o příslušnících československé armády v zahraničí a o některých jiných účastnících národního boje za osvobození – David Hubený

Sbírkotvorná komise Poštovního muzea v Praze – Jan Kahuda

Správní rada Centrum pro dokumentaci majetkových převodů kulturních statků obětí II. světové války, o. p. s., se sídlem Terezín – Eva Drašarová

Time Machine Organisation (TMO, vznik 2019, asociované členství Národního archivu, ambasador-ky – Jitka Křečková, Kateřina Zenklová

Umělecká rada Fakulty restaurování Univerzity Pardubice – Michal Ďurovič

Vědecká archivní rada – Michal Ďurovič

Vědecká rada Masarykova ústavu a Archivu akademie věd ČR – Eva Drašarová

Vědecká rada Národního archivu – Benjamin Bartl, Michal Ďurovič, Miroslav Kunt, Jiří Křest'an, Petr Mareš

Vědecká rada Ústavu pro dějiny Univerzity Karlovy – Archivu UK – Jan Kahuda

Výbor Lutherovy společnosti (společnost se zabývá vydáváním publikací, pořádáním přednášek, konferencí, kursů a dalších akcí týkajících se odkazu Martina Luthera a historie luterské reformace) – David Hušek

Výbor pobočného spolku České informační společnosti z. s. při Národním archivu – Roman Straka

Ediční a publikační činnost

Publikační činnost Národního archivu a jeho pracovníků je uvedena v kontextu v předchozí kapitole o výzkumu a kompletně pak v přehledu v závěru této Zprávy o činnosti.

Pracovnice úseku tisku v rámci 8. oddělení zajišťují návrhy obálek, předtiskovou přípravu, tisk a vazbu publikací vydávaných archivem včetně archivních pomůcek, případně předtiskovou přípravu publikací vydávaných externě. Z publikací plánovaných na rok 2021 jich bylo pracovníky Národního archivu připraveno k vydání sedmnáct. Z tohoto počtu bylo tiskem vydáno deset. Zbývající jsou v různé fázi zpracování: 2 publikace jsou pouze v digitální podobě, 2 jsou vysázené a předané ke korekturám autorům, 1 je v tisku, u 1 probíhá sazba v archivu a 1 čeká na vyřízení externí sazby. Předpokládaný termín jejich dokončení je červen 2022. Z ostatních 8 nerealizovaných publikací bylo 6 přesunuto na rok 2022 a realizace dvou byla autory zrušena. V roce 2021 opět převažoval externí tisk. Důvodem byly požadavky autorů na obálku s chlopněmi nebo ražbou, velký rozsah publikace nebo externí spolupráce s jiným nakladatelem. Na začátku roku 2021 byly dokončeny dvě publikace z roku 2020. Jedna z nich se tiskla externě a jedna vlastními silami.

Největším problémem v roce 2021 byla obtížná komunikace s autory, způsobená omezením kontaktů z důvodu epidemiologických opatření. Komplikací bylo i nenadálé zablokování zastaralé elektrické řezačky.

Pedagogická činnost

Tato činnost přešla do on-line podoby v roce 2021 jen částečně, a ta se odvíjela od požadavků vzdělávacích institucí. Omezeny byly do značné míry praxe. Pracovníci se v hojné míře aktivně podílejí na oborové vysokoškolské výuce na filozofické fakultě Univerzity Karlovy, katedře pomocných věd historických a archivního studia v oboru Veřejná správa a spisová služba, v oboru Archivnictví a pomocné vědy historické a v Archivním kursu. Vše se děje na základě mnohaleté smlouvy o spolupráci. Jeden z kolegů vyučoval na Katedře hospodářských dějin Národohospodářské fakulty VŠE v letním semestru školního roku 2020/2021 předmět 5HD301 Sociální dějiny a v zimním semestru školního roku 2021/2022 předmět 5HD406 Soudobý diskurs hospodářských a politických dějin a oponoval tam několik úspěšně obhájených závěrečných prací magisterského stupně studia.

Tak jako v uplynulých letech se pracovníci Oddělení péče o fyzický stav archiválií podíleli na odborné výuce konzervátorů, restaurátorů a chemiků na Střední průmyslové a Vyšší odborné škole grafické v Praze a technologů restaurování na Vysoké škole chemicko-technologické v Praze. V souvislosti s tradiční spoluprací Národního archivu se Střední průmyslovou a Vyšší odbornou školou

grafickou v Praze v oblasti vzdělávání restaurátorů archiválií probíhá příprava souhrnných výukových textů z oblasti technologie restaurování papíru a konzervace fotografických materiálů. Souběžně je připravován k vydání atlas vláken papíru. Dále pracovníci oddělení spolupracují například Fakultou restaurování Univerzity Pardubice či s Filozofickou fakultou Univerzity Karlovy. Jedna zaměstnankyně vede výuku fotografické a výtvarné přípravy a postprodukce fotografie na střední škole a vyšší odborné škole reklamní a umělecké tvorby Michael.

Zahraniční styky

V plánu zahraničních pracovních cest Národního archivu pro rok 2021 bylo uvedeno celkem 43 cest (cesty na základě uzavřených mezinárodních dohod /reciproční cesty/, cesty hrazené z institucionální podpory, cesty hrazené z grantových prostředků, cesty hrazené zvacími stranami /zahraničním partnerem/ a přijetí zahraničních pracovníků). Během roku však došlo ke změnám, kdy téměř všechny zahraniční pracovní cesty musely být zrušeny vlivem celosvětové pandemie Covid-19.

Celkem se uskutečnilo 7 cest, z toho 2 neplánované:

2 cesty uskutečněné na základě mezinárodních dohod (hrazené částečně z rozpočtu Institucionální podpory 2020 a částečně zahraničním partnerem),

1 cesta hrazená z institucionální podpory,

2 cesty hrazené z grantových prostředků,

2 cesty hrazené z rozpočtu Národního archivu.

1. Národní archiv

Účastníci cesty: PhDr. Jakub Šlouf, Ph.D. (6. odd.), PhDr. Miroslav Šepták, Ph.D. (6. odd.), Roman Novák (11. odd.)

Místo: Německo/Bad Füssing

Instituce: dům Marlene Krylové

Termín: 29. 7. 2021

Účel cesty: převzetí a převoz archivního fondu Karla Kryla

2. Národní archiv

Účastníci cesty: PhDr. Jakub Šlouf, Ph.D. (6. odd.), Roman Novák (5. odd.)

Místo: Německo/Mnichov

Instituce: dům prof., DrSc. Karla Máchy, CSc.

Termín: 17. 8. 2021

Účel cesty: převzetí archiválií prof. Karla Máchy, CSc., DrSc

3. Reciproční/Institucionální podpora 2020

Účastníci cesty: PhDr. Zdeňka Kokošková (3. odd.), Mgr. Monika Sedláková (3. odd.), PhDr. Pavel Dufek (3. odd.), Mgr. Zora Machková (4. odd.)

Místo: Německo/Berlín

Instituce: Bundesarchiv Berlín Lichterfelde a Reinickendorf, Politisches Archiv des Auswärtigen Amts Berlín, Brandenburgisches Landeshauptarchiv Postupim

Termín: 6. – 10. 9. 2021

Účel cesty: studijní pobyt v rámci výměny archivářů – slovník

4. Reciproční/ Institucionální podpora 2020

Účastníci cesty: Mgr. Jan Kahuda, Ph.D. (2. odd.), Ing., PhDr. Milan Vojáček, Ph.D. (5. odd.)

Místo: Rakousko/Vídeň

Instituce: Österreichisches Staatsarchiv Wien

Termín: 6. – 10. 9. 2021

Účel cesty: výzkum

5. Institucionální podpora 2020

Účastníci cesty: PhDr. David Hubený, Ph.D. (3. odd.)

Místo: Maďarsko/Pécs

Instituce: univerzita Pécs (Pécsi Tudományegyetem)

Termín: 16. – 19. 9. 2021

Účel cesty: účast na konferenci konferenci „Post-war Period in Central and Eastern Europe and in World – Continuities and Discontinuities“ s příspěvkem „The Formation of the Czechoslovak Gendarmerie in Carpathian Ruthenia

6. Grant BVMV Analýza zpracování osobních údajů v archiváliích (VI20192022125)

Účastníci cesty: Mgr. Karolína Šimůnková (5. odd.), Mgr. Zbyšek Stodůlka (5. odd.), PhDr., Ing. Milan Vojáček, Ph.D. (5. odd.)

Místo: Estonsko/Tallinn

Instituce: Národní archiv Estonska

Termín: 10. – 14. 10. 2021

Účel cesty: jednání na DLM foru

7. Grant Projekt TAČR TL03000364 – Geografické informační systémy a plnění povinností legislativy v oblasti archivnictví

Účastníci cesty: Mgr. Pavlína Nimrichtrová (5. odd.), Mgr. Martin Rehtorik (5. odd.)

Místo: Estonsko/Tallinn

Instituce: Ministerstvo financí a Ministersvo pro komunikaci republiky Estonsko (setkání „DLM Forum Members‘ Meeting in Tallinn, 12–13 October 2021“)

Termín: 10. – 14. 10. 2021

Účel cesty: jednání na DLM foru

IV. Stav archiválií

Předepsané přílohy a tabulka č. IV se nacházejí v závěru Zprávy o činnosti

Preventivní péče o archiválie a průzkumy jejich fyzického stavu

V uplynulém roce pokračoval podrobný průzkum stavu pečeti listin fondu *Archiv České koruny*, přehled byl doplněn o starší záznamy o provedených restaurátorských zásazích (inv. č. 2134–2737, tj. 603 pečeti). Pracovníci Oddělení péče o fyzický stav archiválií nadále spolupracují s fotografem při digitalizaci poškozených knih fondu Desky zemské větší, zejména co se týká zajištění bezpečné manipulace s nimi.

Dále pokračoval průzkum fotografií fondu Druhá světová válka. Došlo i na provedení průzkumu fyzického stavu fotografií ve vybrané části fondu K. H. Frank.

Postupně jsme řešili fyzický stav mikrofilmů z fondu KSČ-Ústřední výbor 1945–1989, Praha, které byly nalezeny spolu s filmovými a zvukovými záznamy z procesu s R. Slánským na jaře roku 2018. Pokračovalo odstraňování plísní z mikrofilmů a jejich přebalů zasažených plísněmi a octovým syndromem. Po zásahu konzervátorů byly mikrofilmy ukládány do nových přebalů. Dokončení těchto prací se předpokládá v roce 2022.

K dalším preventivním činnostem patří sledování, vyhodnocování klimatické situace v příručním skladu archiválií před restaurováním a ve venkovském depozitáři pomocí monitorovacího systému TESTO 160 THE s dálkovým přístupem k naměřeným datům.

Pravidelná prověrka fyzického stavu archivních kulturních památek se uskutečnila ve dnech 1. a 7. prosince 2021, hloubková kontrola listin fondu Archiv České koruny byla provedena 2. a 3. prosince 2021. Průzkum fyzického stavu knižního fondu Maltézská knihovna byl připraven a zahájen v posledním čtvrtletí roku 2021. Proběhla rovněž periodická kontrola bezpečnostních mikrofilmů.

Vedle kontroly fyzického stavu archiválií a klimatických podmínek v depozitářích byl sledován i stav archiválií a depozitářů z hlediska mikrobiologické čistoty. Celkem byla uskutečněna kultivace 484 odebraných vzorků pevných částic, v případě záchytu byly mikroorganismy identifikovány. Majoritní podíl provedených mikrobiologických průzkumů (65 %) pokrýval potřeby Národního archivu. 161 započtených vzorků pocházelo z pravidelných kontrol účinnosti ethylenoxidové sterilizační linky v Národním archivu. Kontroly stavu archiválií či prostředí dále využívaly ostatní archivy (14 %): SOA Plzeň, SOA Praha, SOkA Liberec, SOA Louny, SOA Třeboň, SOkA Litoměřice, SOkA České Budějovice. Zpracovány byly rovněž vzorky pocházející z jiných typů institucí (18 %): Náprstkovo muzeum, Regionální muzeum Teplice, Národní pedagogické muzeum J. A. Komenského, Muzeum skla a bižuterie v Jablonci n. Nisou, Památník národního písemnictví, Severočeské muzeum v Liberci, Národní památkový ústav.

Během roku 2021 bylo dezinfikováno 1 315bm archiválií většinou jiných veřejných archivů. Rozdíl oproti roku 2020 byl způsoben opravou linky.

Po část roku 2021 pracovala linka hromadného odkyselování v omezeném provozu z důvodu závady na elektroinstalaci přístroje. Pokračovalo hromadné odkyselování fondu KSČ – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – politické byro 1954–1962 (hotovo 64 kantonů). Proces odkyselování byl zahájen již v roce 2012 a je umožněn díky prostředkům institucionální podpory vědy. Dokumenty jsou následně vyrovnány, lisovány, kompletovány a uloženy do nekyselých archivních obalů a archivních krabic. Účinnost celého procesu je pravidelně kontrolována měřením alkalické rezervy a hodnoty pH vybraných dokumentů. Archiválie jsou následně digitalizovány a zpřístupňovány.

Konzervování a restaurování archiválií

Restaurátoři se podle možností věnovali systematickému restaurování a konzervování archiválií přijatých již v minulých letech stejně jako byly zahájeny práce nové. Řada činností musela být ovšem z důvodu nepříznivé epidemiologické situace odložena, praktičtí restaurátoři byli nuceni nezanedbatelnou část pracovní doby pracovat z domova. V rámci home office se tak věnovali studiu a překladům odborné literatury, vznikly také rešerše zaměřené na praktické problémy konzervace a restaurování. Z největší části pak přepisovali archivní pomůcky do databází.

Desky zemské větší – Individuální odkyselení a ukládání do speciálních krabic 9 vybraných svazků 242, 293, 346, 368, 376, 516, 605, 618, 639.

Desky dvorské – Zhotoveno pouzdro na knihu inv. č. 52.

Indikační skici – Restaurování indikační skici 628.

Tereziánský ústav šlechticů – Konzervace 2 listin se 2 pečeti Tš 2, 4.

Maltézští rytíři – české velkopřevorství a konvent Praha – Systematická konzervace 68 listin se 72 pečeti (ŘM 1801–1817, 1835–1885). Tato činnost byla zahájena již v roce 2006.

Křížovníci s červenou hvězdou – generalát a konvent, Praha – Adjustace do nových krabic – 3 listiny se 4 pečeti ŘKř 148, 200, 236.

Premonstráti – klášter Strahov – Plánovaná konzervace knihy nalezené v podkroví kláštera byla odložena. Dokončena práce na rukopisu ŘP 4426.

Archiv pražského arcibiskupství – Zahájení prací na knize APA I B 35/5. Zrestaurováno 11 plánů z kartonů APA I k 1009, APA I k 1325, APA I k 4443.

Archiv zrušených klášterů – Readjustace 3 listin a očištění 6 pečetí AZK 5, 61 a 62

Karel VI. – velkoformátový portrét (mezzotinta) – Přeloženo na rok 2022.

Genealogické sbírky – různé – Konzervace 3 listin a 3 pečetí Gen 131–133.

Česká státní účtárna – Restaurování plánu kostela sv. Petra a Pavla na Slapech (inv. č. 2222).

Ředitelství císařských soukromých a rodinných statků Praha – listiny – Zahájeny práce na listinách 217–227 (11 ks).

Zemská porodnice a nalezinec Praha – Svazky 366 a 472 dokončeny.

Správa sboru nápravné výchovy – Restaurování spisů významných osobností bylo odloženo.

Státní soud Praha – Plánovaná konzervace 20 kartonů zasažených povodněmi v roce 2002 nemohla být z finančních důvodů provedena. Plánovaná konzervace 5 kartonů (nezasažených povodněmi) byla odložena. Rozlepení 15 kusů fotografií.

Rodinný archiv Metternichů – Vyrovnány a nově adjustovány listiny RAM – L, inv. č. 318–321. Dokončují se práce na RAM-L 314–317, 322 – 324 a RAM-A inv. č. 4905, 4906, 4907, 4917, 4918, včetně oprav pečetí.

Rodinný archiv toskánských Habsburků – Zahájení restaurování knihy Petr Leopold č. 21.

Sbírka map a plánů – Restaurováno 13 signatur (48 kusů) map a plánů (D/VI/1/1-18, C/I/9/1, C/I/10/1, C/IV/1, B/II/8/1, C/IV/10/1, C/VI/10/1, C/VI/12/1, E/III/14/1-6, D/I/2/1, D/II/11/1, C/IV/1/1-13, D/V/10/1-2) a 17 nezpracovaných map a plánu. Na dalších 4 kusech se bude pokračovat v roce 2022.

Sbírka montánních map a plánů – Restaurována 1 signatura (AF/4/I/1) a 2 nezpracované mapy.

Svaz nuceně nasazených – Odlepování fotografií z alb bylo v tomto roce realizováno pomocí DPP.

Fotografie:

Vrchní zemský soud – Pokračuje konzervace fotoalba.

Českoslovenští dobrovolníci ve Španělsku 1936–1945 – Dokončeny práce na 2 fotoalbech (č. 5 a 6), pokračuje č. 7.

K. H. Frank – Průzkum stavu pozitivů v albech 4 a 5 a volných fotografií.

Pluhař Josef, PhDr. – Započaty práce na 50 kusech skleněných negativů nepřevzatých v roce 2020.

Filmy, mikrofilmy

KSČ – Ústřední výbor 1945–1989 – Mikrofilmy přijaté s filmy dokumentující proces s R. Slánským, pokračuje čištění mikrofilmů v bedně č. 6.

KSČ – negativy – Restaurováno 8 kusů vybraných negativů.

Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka – V průběhu roku 2021 bylo provedeno v archivním oddělení u 313 fpa s acetátovou podložkou testování na octový syndrom. Diagnostikovaných 31 fpa převzalo 10. oddělení, napadené pásy byly digitalizovány. Adjustace 42 filmů s octovým syndromem.

Zápotocký Antonín – Realizace restaurátorského záměru (nitrátové svítkové filmy) byla odložena.

Fondy knihovny Národního archivu – Dokončeno restaurování B IV A 28. Pokračuje restaurování knih ze sbírky starých tisků (B IV B 79; B IV 21/1; B IV A 21; B IV A 36; B IV A 53; B IV B 81)

V rámci přípravy na digitalizaci byly rozlepeny listy v deseti svazcích ročníků novin *Prager Zeitung* (doplnit dle NA 1649/09-2021)

Práce pro další instituce:

Daguerrotypie – Pro Státní oblastní archiv v Praze bylo započato restaurování dvou daguerrotypií (inv. č. 538/2, fond velkostatek Horní Kralovice a inv. č. 2619, fond Kamenice Velké Popovice).

Archiv Univerzity Karlovy – V roce 2019 byly na základě smlouvy s Ústavem dějin a Archivem Univerzity Karlovy převzaty k vypracování restaurátorského záměru listiny I/106 a I/107. Na základě schváleného záměru proběhla v roce 2020 konzervace obou listin. Práce byla odevzdána 22. ledna 2021.

V následující tabulce je shrnut počet restaurovaných archiválií a počty dnů potřebných k zajištění jednotlivých činností. Tabulka nezahrnuje nedokončenou práci a aktový materiál odkyselovaný na lince BCP C500.

Konzervování pečeti	kusy	81
	dny	40
Kopie pečeti	kusy	
	dny	
Negativní formy	kusy	
	dny	
Rekonstrukce pečeti	kusy	
	dny	
Konzervování a restaurování perg. listin	kusy	90
	dny	187
Ukládání perg. listin do Melinexu/krabic	kusy	99
	dny	33
Restaurování a konzervování rukopisů a tisků	kusy	2
	dny	48
Odkyselování archiválií, měření pH rukopisů	kusy	4
	dny	28

Konzervování a restaurování aktového mat.	kusy	536
	dny	92
Příprava archiválií k mikrofilmování, digitalizaci	kusy	21
	dny	46
Konzervování a restaurování map a plánů	kusy	71
	dny	380
Konzervování a restaurování fotografických materiálů – pozitiv a negativ	kusy	397
	dny	158
Konzervování a restaurování fotografických materiálů – mikrofilm a filmový pás	svitky/ role	50
	dny	75
Mechanické a chemické čištění pozitivů a negativů	kusy	
	dny	
Individuální dezinfekční práce	dny	
Kartonážní práce	kusy	5
	dny	5
Vazba inventářů	kusy	9
	dny	3
Běžná a brožovaná vazba, převazba, makety	kusy	
	dny	
Příprava konzervačních prostředků	dny	18

Práce vykonaná v rámci home office v roce 2021 (výběr)

Odborné rešerše

Problém tzv. „přesychání vosku“ pečeti

Barvení hedvábí přírodními barvivy ve vztahu k závěsům pečeti

Vliv hydrotermálních podmínek na mechanickou odolnost a chemickou stabilitu materiálů (pokračování)

Možnosti 3D skenování a tisku pečeti (pokračování)

Porovnání separačních materiálů využívaných při nepřímém zvlhčování při konzervaci papíru

Překlady

Patologia e terapia del Libro, Alfonso Gallo, Roma 1951, ISBN-10: 6600051604

Studium odborné literatury

články v odborných časopisech (Restaurator Journal, Journal of Paper Conservation, Heritage Science, ArteFakt a další)

Závěrečné práce studentů Fakulty restaurování UPCE a Ústavu chemické technologie restaurování památek VŠCHT Praha

Studium diplomové práce M. Duemmler - Blatterteigsiegel (přesychání pečeti)

Přepis inventářů

Řád Piaristů 1597–1949 (inv. č. 212–872)

Exjesuitica (869 inv. č.)

Urbáře, odhady a inventáře 1487–1875 (121 inv. č.)

Inventář voršílského archivu v Praze 3 (27 inv. č.)

Inventář dominikánského archivu (353 inv. č.)

Inventář Řád redemptoristů (13 inv. č.)

Čechová Gabriela, PhDr. (339 inv. č.)

Ministerstvo informací NAD 861, číslo pomůcky 787 (212 str.)

Ministerstvo informací NAD 861, číslo pomůcky 1450 (41 str.)

Kontrola záznamů NA/50 Archiv české koruny (inv. č. 1–625)

Ústřední správa vodního hospodářství, Praha, NAD 763

Culka Zdeněk, JUDr., NAD 1225 (483 inv. č.)

Inventář Řádu redemptoristů (73 inv. č.)

Křížovníci s červenou hvězdou (345 inv. č.)

Fiala Zdeněk (320 záznamů)

Wolf Max Egon, MUDr., NAD 424 (63 inv. č.)

Společnost pro starou českou hudbu, Praha, NAD 1288 (337 inv. č.)

Janouch Rudolf, NAD 1154 (43 inv. č.)

Emanuel Roskowitz, NAD 438 (9 inv. č.)

Obrtel František, NAD 418 (163 inv. č.)

Nuhlíček Josef, PhDr., NAD 247

Kursa Jaroslav, EL NAD 254 (21 inv. č.)

Horní úřad Jihlava, NAD 266

Úřad horního hofmistra Kutná Hora, EL NAD 232 (13 inv. č.)

Zemský pojišťovací soud, NAD 1052

Kutací ředitelství Příbram, NAD 231

Úřad horního hofmistra Kutná Hora, EL NAD 232 (inv. č. 14–32)

Zemská komise pro náhradu válečných škod, NAD 879 (inv. č. 20–178)

Zpracování dat získaných v rámci výzkumné činnosti a jejich publikace

Zpracování historických protokolů o konzervaci listin AČK v rámci jejich systematického průzkumu (inv. č. 2134–2300)

Příprava rukopisů metodik k publikaci v NA

Příprava článku Evaluation of Permulgin 3274 as a Material for Conservation of Beeswax Seals

Příprava článku o výhodách a nevýhodách použití prostředku Bookkeeper

Bezpečnostní snímkování a reprografie

Počty snímků viz tabulka č. IV v závěru Zprávy o činnosti.

Do bezpečnostních negativů se běžně ukládá pouze jeden archivní soubor, a to *Maltézští rytíři – české velkopřevorství, Praha*. V roce 2021 snímkování na bezpečnostní negativy neprobíhalo z důvodu hygienických opatření v souvislosti s pandemií covid-19. Do databáze Janus bylo zaevidováno 846 matričních negativů zhotovených v minulých letech a vytríděných z konzervačních protokolů. Bezpečnostní mikrofilmy již řadu let nepořizujeme napřímo, ale z digitalizátů. Využívá se k tomu

technologie pořízená z institucionální podpory vědy. V roce 2021 bylo zaevidováno 75 bezpečnostních mikrofilmů archivního souboru Státní soud Praha snímaného v předchozím roce. Z archiválií souboru *Státní úřad statistický I – Sčítání obyvatelstva ČSR v roce 1930, Praha*, bylo nasvíceno 229 svitků bezpečnostního mikrofilmu, z nichž 62 svitků bylo zaevidováno do databáze.

Digitalizační práce

Celkový přehled a počty snímků viz tabulka č. IV v závěru Zprávy o činnosti.

V roce 2021 probíhaly digitalizační práce v rámci pokračujících i nově plánovaných projektů. Vedle institucionálních aktivit probíhaly digitalizační práce a tvorba metadat k digitalizátům v rámci evropských projektů multistátní spolupráce. V roce 2021 se pokračovalo v digitalizaci Desek zemských větších, DZV, 376–383, 385–388, 390–396, 398, 401, 403–420 (tj. 40 knih; v této řadě vynechány knihy, které nelze zdigitalizovat kvůli velmi špatnému fyzickému stavu): 39 557 snímků, velikost 225,89 GB. Dále byly digitalizovány pečeti do roku 1526 fondů Křižovníci – generalát a konvent, Praha: 1306 snímků, velikost 34,6 GB a Benediktini – klášter Břevnov, Praha: 587 snímků, velikost 22,2 GB. Celkem bylo v roce 2021 zhotoveno 43 918 snímků (304,57 GB).

Na Chodovci bylo digitálním přepisem vytvořeno 1 109 265 digitalizátů (včetně audiovizuálních a zvukových archiválií) v celkovém datovém objemu 8 589,603 GB. Část digitálních přepisů zvukových a filmových archiválií byla uskutečněna prostřednictvím placené i neplacené externí spolupráce. Interní digitální přepis kinematografických archiválií provádíme na přístrojích Panasonic NV-FJ 632 a Pinnacle 710-USB (se softwarem Pinnacle Studio Plus 15), připojených k PC sestavě. Zvukové archiválie přepisujeme pomocí přístrojové sestavy Sony (TA-FE 370, TC-WE 475, MXD-D 4, DTC-ZA 5 ES) a přidaného přístroje TEAC W-1200, připojených k PC sestavě, za využití softwaru Sound Forge Pro 10, Audacity 2.0.5 a Wavosaur 1.3.0.0.

V roce 2021 pokračovala digitalizace úředních knih z fondu *Zemská porodnice a nalezinec, Praha*. Již od druhého čtvrtletí 2016 pobíhá digitalizace pobytových karet z fondu *Policejní ředitelství, Praha – evidence obyvatelstva*. V současné době je hotovo již 1748 kartotéčních krabic (k písmenu S – jménu Sládek Alois), přičemž v roce 2021 se podařilo zdigitalizovat 323 krabic. Příprava obnáší i ošetření po výskytu plísní. Vzhledem k celkovému počtu 2357 krabic je pravděpodobné, že se fond podaří zdigitalizovat do konce roku 2023. Na podzim 2019 bylo započato s digitalizací fondu *Londonýnský archiv – sbírka dokumentů* o rozsahu 32 kartonů, která byla v létě 2021 úspěšně završena, a to včetně kontroly snímků. Po dokončení inventarizace prvního manipulačního období fondu *Prezidium ministerstva vnitra, Praha*, bylo na podzim roku 2020 započato s přípravou jeho digitalizace. V průběhu minulého roku se podařilo připravit k digitalizaci 165 kartonů a v příslušném oddělení úspěšně zdigitalizovat 65 kartonů, které byly na oddělení zkontrolovány (prvních 10 posláno k opravě). V roce 2021 pokračovala náročná příprava a digitalizace spisových celků *Státního soudu* (členění spisů podle věcného schématu). Digitalizace však byla přerušena z důvodu poruchy technického zařízení (velkoformátového skeneru). Dále probíhala digitalizace dílčího fondu *KSČ – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – politický sekretariát*. V průběhu roku byla prováděna kontrola digitalizátů. Následně byla zahájena příprava digitalizace dílčího fondu *KSČ – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – předsednictvo 1945–1954*.

Na žádost Městského státního zastupitelství v Praze a pro potřeby Městského soudu v Praze byl Národní archiv nucen v krátké době zajistit digitalizaci rozsáhlého spisu *Národního soudu sp. zn. TNs 1/47 s protektorátní vládou (arm. gen. Jan Syrový)*. Při nasazení mnoha pracovníků i se podařilo náročnou přípravu archiválií k digitalizaci, digitalizaci a následnou kontrolu digitalizátů provést v rekordně krátkém čase.

Informatika

Řada činností v oblasti informačních technologií vychází z potřeb běžného fungování archivu, a proto se z velké části jedná o rutinní práce technické podpory, údržby a oprav. Úsek IT oddělení kontroly výkonu spisové služby, fondů státní správy po roce 1992 a elektronických dokumentů je (jako do jisté míry servisní pracoviště) v permanentním časovém tlaku. Vedle servisu musí řešit řadu dlouhodobých koncepčních záležitostí (dlouhodobé uchovávání a zpřístupňování elektronických dokumentů, tvorbu a zveřejňování elektronických archivních pomůcek atd.). Činnost úseku IT lze rozdělit do dvou základních oblastí: správa IT Národního archivu a provoz a rozvoj Národního digitálního archivu (NDA).

Projekt NDA II byl úspěšně dokončen již v roce 2020 a nacházíme se v období udržitelnosti projektu. NDA je atestován z hlediska dlouhodobého řízení ISVS, referenčního rozhraní IS NDA a referenčního rozhraní IS Portálu NDA. Disponuje ověřením shody IS NDA a IS Archivní portál s požadavky normy ČSN/ISO 16363:2014 „Systémy pro přenos dat a informací z kosmického prostoru – Audit a certifikace důvěryhodných digitálních úložišť“. V souvislosti s těmito atestacemi a posouzením probíhala v roce 2021 průběžná revize předpisů a dokumentace vztahujících se k NDA.

Informační systémy NDA jsou napojeny na dohledové centrum eGovernmentu (DCeGOV), a to v obou lokalitách, což zásadně zvýšilo jejich bezpečnost (detekci útoků, které se v roce 2021 v obecné rovině veřejné správy zintenzivnily, a jejich řešení).

Činnost týmu NDA se v roce 2021 soustředila na nasazení nových modulů archivního portálu a zajištění jeho provozu. Během jara 2021 byly spuštěny a archivářům a původcům plošně zpřístupněny nové moduly pro výběr a převzetí archiválií národního archivního portálu 2.0 (dále NArP 2.0), nejprve v testovací (od 15. 2. 2021) a následně od 3. 5. 2021 i v produkční instanci. Součástí přechodu bylo zveřejnění aktualizované příručky pro původce, zveřejnění videomateriálů <https://portal.nacr.cz/cro/pro-puvodce/navody/>, informace o změnách v Informačním listu Národního archivu <https://www.nacr.cz/verejnost/2-predarchivni-pece/verejnopravni-puvodci/informacni-list/castka-8-2021> Pro archiváře bylo uspořádáno celorepublikové školení (Národní archivní portál se zaměřením předarchivní péče – základní úroveň (A1a) formou on-line a videokonzultací. Do portálu byly dále integrovány nové moduly Peva II a CAM pro evidenci archivních souborů a evidenci archivních entit, jejichž správcem je Ministerstvo vnitra. Trvale probíhá průběžný vývoj národního archivního portálu (dále NArP 2.0), který si vyžaduje testování jednotlivých modulů a funkcionalit portálu (eVýběr, ePředání, UPLOAD, eZpřístupnění), analýzu a popis chyb či požadavků na vylepšení nástrojů. To vše je zadáváno k realizaci dodavateli. V rámci provozu národního archivního portálu byla prostřednictvím platformy Redmine a zejména pomocí helpdesku (dostupný pro vnější uživatele na e-mailové adrese helpnda@nacr.cz) zajišťována průběžná metodická a technická podpora všech zúčastněných (původců, archivářů, dodavatelů) a kontinuálně byly řešeny případné provozní problémy. V průběhu roku byly vydány tři nové verze Validátoru SIP, které mimo oprav nalezených chyb přinesly upřesnění identifikace formátů a kontrolu vkládání kontejnerů. V roce 2021 vznikla Pracovní skupina pro zpřístupnění archiválií prostřednictvím národního archivního portálu, která má za cíl přivzít ke spolupráci na veřejné části NArP určené badatelům i zástupce českých archivů.

Byla navázána spolupráce s Univerzitou Karlovou ohledně ukládání záloh AIP jejího digitálního archivu a provedeno zkušební uložení.

Od roku 2015 do konce roku 2021 proběhlo na Portále 1590 skartačních řízení a bylo dokončeno 338 přejímek digitálních archiválií (digital born). V roce 2021 proběhlo 117 přejímek (viz *Přílohu*). V NDA bylo ke konci roku 2021 uloženo 275,96 GB digitálních archiválií v podobě AIP balíčků. Mimo LTP bylo uloženo 5,42 TB digitálních archiválií. Vedle toho ukládá NDA 185 TB vlastních digitalizátů.

V. Prostorová situace archivu, provozní a ekonomické záležitosti

Národní archiv má příslušnost hospodařit s majetkem státu ve třech objektech a je nucen řešit kromě vlastní prostorové situace i dislokaci odboru archivní správy a spisové služby MV, centrály Státního oblastního archivu v Praze. Archiv bezpečnostních složek nereflektoval na budoucí dislokaci archiválií v plánované dostavbě depotního bloku IV v tzv. archivním areálu Chodovec.

Budova na třídě Milady Horákové 133 je využívána oddělením fondů samosprávy a státní správy do roku 1848 a církevních institucí a současně odborem archivní správy a spisové služby MV. Prostorové rezervy v objektu postaveném ve třicátých letech minulého století již nejsou žádné. Důvěra církevních institucí v Národní archiv, projevující se přáním přemístit své archivy právě do této budovy, se prozatím nemusela řešit přemístěním zbývajících osobních fondů do chodoveckého depozitáře. Průběžně po celý rok byla věnována péče technickému zabezpečení budovy, v jejímž rámci se uskutečnily technické kontroly firem TEZAO, PRO-ARK a Clima-chlazení a kontroly v rámci PO a BOZP. V roce 2021 byla realizována poslední výměna mapových skříní v rámci revitalizace mapového depozitáře. Na závěr prací byla v depozitáři položena nová podlaha.

Příprava modernizace požárního zabezpečení obou trezorů a depozitářů byla v roce 2021 pozastavena z důvodu nepříznivé situace ve vývoji pandemie i proto, že tato investice má být realizována až v roce 2024. V trezorech se uvažuje o hypoxické ventilaci, což je požárně bezpečnostní zařízení, které permanentním udržováním snížené koncentrace kyslíku v chráněném prostoru přímo zabráňuje samotnému vzniku požáru. Lokalita v jižních Čechách byla vybrána pro umístění záložního pracoviště digitálního archivu. Pro významnější uložení archiválií je však tento prostor příliš malý. Rekonstrukce byla zahájena v prosinci roku 2013 a dokončena 18. června 2014. Prostor byl užíván technologiemi digitálního archivu od konce března 2015. Jde o cca třetinu krytu. Ministr nařídil v roce 2015 rekonstruovat trafostanici a upravit zbýající část pro uložení bezpečnostních snímků. První část úkolu byla na sklonku roku 2015 splněna. Na druhou byly nejprve přislíbeny a posléze nepotvrzeny finance. Postupně jsem „našetřili“ zdroje z jiných realizovaných investic a začali se připravovat na pokračování rekonstrukce. V jarních měsících trpěly nerekonstruované prostory nadměrnou vlhkostí, která kondenzuje i v části určené pro digitální archiv. Životnost technologií a dat by tím ohrožena. Po průniku vody z letní průtrže mračen v roce 2016 v netěsnícím prostoru okolo výduchů vzduchotechniky nám byla nařízena oprava a pokračování rekonstrukce. Za tím účelem byl na konci roku 2016 vypůjčen prostor sousedící s objektem od soukromých majitelů, v květnu roku 2017 bylo písemně rozhodnuto ředitelem odboru archivní správy a spisové služby o umístění bezpečnostních mikrofilmů státních archivů v prostoru po plánované rekonstrukci, po třech marných pokusech se vysoutěžili dodavatelé projektů oprav a rekonstrukce a do konce listopadu roku 2017 byly projekty předány. Po kontrole zadávací dokumentace pro soutěž na dodavatele realizace v úseku náměstka ministra vnitra pro oblast archivnictví byla vypsána veřejná zakázka. V poslední chvíli, po vysoutěžení dodavatele, rozhodl pan náměstek, že jde o přílišný náklad a dlouho trvající akci. Navzdory tomu jsme v rekordním čase nechali přepracovat projekt pouze pro doplnění měření a regulace, vnitřní sanace v podzemí, doplnění izolací u nadzemní budovy, uzpůsobení jedné kobky pro bezpečnostní mikrofilmy Národního archivu. Druhá etapa rekonstrukce probíhala v roce 2018 a byla dokončena v roce 2019. Konektivita objektu byla vysoutěžena. Národní digitální archiv byl opět zastěhován. Ke stěhování bezpečnostních mikrofilmů již z důvodu nepříznivých klimatických podmínek a pak virové pandemie pro převoz nedošlo. Realizuje se na jaře roku 2022. Tzv. rezervní část se upravila v roce 2021, projekt byl vypracován v roce 2020. Knihovnu Všeodborového archivu již nelze umístit

v depozitářích na Chodovci. Jde o 3 km knih z 19. – 21. stol., které se odstěhují do jižních Čech v roce 2022. Areál Chodovec je využíván Národním archivem a Státním oblastním archivem v Praze. Depotní část tvoří třináctipodlažní budova ve třech stavebních depotních blocích (dále DB) se 182 sály (dle kolaudace 137 obhospodařuje NA, 45 SOA v Praze). Depoty jsou vybaveny regály (pevné nebo s pojezdem) či speciálním vybavením (knihovny, mapové depozitáře, depozitáře listin, „foto-, fono- a kinodokumentů“, nosiče elektronických archiválií). Volná kapacita sálů Národního archivu se za rok 2021 opět zmenšila o necelý půlkilometr. Máme trvalý zájem na výstavbě depotního bloku IV v Praze na Chodovci, který bude sloužit Národnímu archivem a Státnímu oblastnímu archivem. Požadavky byly uplatněny do střednědobých plánů financování státních archivů. Další stavba na Chodovci v předpokládané hodnotě 75 mil. Kč bez DPH byla však připravována pouze v podzemí pro hlavní úložiště digitálního archivu. Příprava výstavby centrálního digitálního úložiště byla i z důvodu hospodárnosti koncipována tak, aby na ni kdykoliv mohla navázat nadzemní podlaží jakéhokoliv určení. Tato naděje ovšem skončila s předčasným ukončením financování prvního projektu Národní digitální archiv I. ze strukturálních fondů Evropské unie, a to ve fázi otevření obálek s nabídkami uchazečů. Nové možnosti se otevřely s nástupem nového vrcholového vedení, jež bylo nakloněno komplexní dostavbě. Připravili jsme v roce 2017 tedy s nositelkou autorských práv na vnější ztvárnění stavby, p. architektkou Knappovou, posouzení realizovatelnosti pro vedení ministerstva a vládu. Byly odevzdány v únoru 2017 vedení odboru archivní správy a spisové služby a počátkem března příslušnému náměstkovi. Mezidobí jsme věnovali konzultacím a získávání stanovisek dotčených orgánů. Po téměř dvouleté odmlce následovalo bouřlivé odmítnutí stavby pouhého depozitáře za vysokou cenu, následované možností nového předložení podkladů, jež zahrnou výsledky roční expertní práce. K odevzdání náměstkovi MV a řediteli odboru archivní správy a spisové služby MV došlo 14. ledna 2018. Kvalita podkladů se projevila zařazením výstavby do Koncepce rozvoje archivnictví v České republice na léta 2018 až 2025 s výhledem do roku 2035. V jejím vyhodnocení v rámci plnění vládního usnesení je konstatováno zařazení do Národního investičního plánu, realizace v letech 2020–2025 a tvorba objemové studie v roce 2020. Zdroje pro rok 2020 však žádné přiděleny nebyly. Celá idea byla vložena do **přípravy evropského Plánu obnovy po celosvětové pandemii COVID 19**. V roce 2021 byly komunikovány podklady se zástupci EU prostřednictvím Ministerstva vnitra, resp. Ministerstva průmyslu a obchodu. Nepomohla ani minimalizace stavby na podzemí a přízemí pro hlavní úložiště digitálního archivu (dosud je v nájmu v Archivu hlavního města Prahy) a digitalizační linku **s označením Digitální přístup veřejnosti k uloženým archiváliím**. Zůstaly nám alespoň výsledky práce investiční technika na zadávací dokumentaci a na stanoviscích dotčených orgánů samosprávy. Pohotově jsme byli převzati implementačními orgány pro další plánovací období strukturálních fondů Evropské unie s projektem Národní digitální archiv III na léta 2023–2026, s přípravnou fází od roku 2022 (studie proveditelnosti). Pro zvýšení úložné kapacity centrály bylo počátkem roku 2016 přeměněno určení depozitářů v podzemním podlaží. Pouze 4 zůstaly pro kontaminované archiválie před dezinfekcí, zbylých deset se přeměnilo na čistý prostor s cca 15 km pro oba archivy. V roce 2017 využil depozitář pro vestavbu velkých pojízdných regálů Státní oblastní archiv v Praze, v roce 2018 ho následoval Národní archiv. Na zaregálování dalších dvou sálů jsme vyšetřili finance právě v roce 2021. Zbývá vybavit ještě tři sály, přičemž jeden z nich je do konce roku 2022 využívám Ministerstvem vnitra k jiným účelům. Nově připravené sály však budou ihned plné, jak osvědčuje i počátkem ledna roku 2022 aktualizovaný materiál pro vedení ministerstva o prostorové situace archivů v resortu. Průměrný roční přírůstek archiválií je cca 600 bm. V roce 2022 se nad to musí převzít 1800 bm Všeodborový archiv, 230 bm Česko-německého fondu budoucnosti, 50 bm Konfederace politických vězňů ČR, 100 bm profesních komor. V akutním ohrožení jsou také archivy ČSSD a KSČM (200 a 300 bm), které musí v případě jejich kolapsu dle archivního zákona Národní archiv převzít. Ještě větší objemy představují budoucí archiválie pozdržené u ministerstev: Ministerstvo financí cca 3 bkm

privatizačních projektů, Ministerstvo pro místní rozvoj 2 bkm strukturálních fondů (do 2012), Ministerstvo průmyslu a obchodu 2 bkm všech typů agend, resort justice pracuje stále jen s analogovými dokumenty a je zde pozastaveno cca 5 bkm.

Hospodaření se svěřenými prostředky

Národní archiv je ze zákona č. 320/2002 Sb. podle čl. 6 § 18, odst. 1 zřízen jako samostatná organizační složka státu přímo řízená Ministerstvem vnitra ČR. Přidělené rozpočtové prostředky byly použity na nákup energií, materiálu, služeb a zajištění oprav a údržby ve spravovaných objektech.

V oblasti nákupu materiálu se pokračovalo ve vybavování a obnově jednotlivých pracovišť výpočetní technikou (včetně software), kupoval se archivní obalový materiál, chemikálie a spotřební laboratorní materiál pro restaurátory a konzervátory, uskutečnil se nákup fotomateriálu včetně obalového materiálu pro oddělení péče o fyzický stav archiválií. Zabezpečen byl nákup knih a konečně i tisk publikací.

K výdajům vedeným v informačním systému programového financování:

Rekonstrukce objektu KIII – 3. etapa – odborový archiv

NNV 2020.....	8 965 794,60 Kč
Čerpání NNV v roce 2021.....	8 965 794,60 Kč
Rozpočet 2021	7 082 322,67 Kč
Čerpání rozpočtu 2021.....	7 082 322,67 Kč
<u>Zůstatek.....</u>	<u>0 Kč</u>

Akce byla realizována v souladu s Investičním záměrem do 12/2021.

Rozšíření informačního systému NDA – SW a HW

NNV 2020.....	1 421 726,00 Kč
Čerpání NNV 2020.....	784 555,00 Kč
<u>Zůstatek.....</u>	<u>637 171,00 Kč</u>

Část nákupů nebyla realizována dle původního předpokladu. Jedná se o úpravy 2 modulů a vytvoření 1 nového modulu Národního archivního portálu (NArP). Moduly spolu komunikují v rámci portálu a úpravy jednotlivých modulů je nutné promítnout do úpravy modulů následujících. Zakázky musí být z tohoto důvodu zadávány postupně, vždy po převzetí tak, aby mohly být precizovány požadavky na úpravy dalšího modulu. V roce 2021 byl pořízen první z řady modulů (WSDL). Nicméně došlo k časovému skluzu (nedostatečné kapacity oslovených firem). V rámci zpřesněného (nikoli rozšířeného) průzkumu trhu na další modul (PAR) jsme obdrželi jen jednu nabídku ve čtyřnásobné výši oproti průzkumu předchozímu. Taková částka neodpovídá realitě, proto připravujeme nový průzkum s rozšířeným množstvím oslovených. Úpravy modulu ADM ani pořízení modulu Klient pro výběr nebyly zatím soutěženy (navazují na PAR).

Byla schválena změna termínu realizace akce na 06/2022.

Regálové vybavení 2 depotních sálů – AA Chodovec

Rozpočet 2021	3 616 677,33 Kč
Čerpání rozpočtu 2021.....	0,00 Kč
<u>Zůstatek.....</u>	<u>3 616 677,33 Kč</u>

Z důvodu celorepublikového problému výrobců regálů s nedostatkem materiálu jsme byli nuceni při vyhlášení VZ stanovit předpokládaný termín plnění 02/2022 (při průzkumu trhu nám žádný z oslovených dodavatelů nemohl garantovat dřívější termín dodání a montáže).

Byla schválena změna termínu realizace akce na 04/2022.

Rekonstrukce kantýny Chodovec

Rozpočet 2021 699 338,98 Kč

Čerpání rozpočtu 2021..... 699 338,98 Kč

Zůstatek..... 0,00 Kč

Akce byla realizována v souladu s Investičním záměrem do 12/2021.

Příjmy

V rámci vlastní činnosti archivu byly získány finanční prostředky do příjmové části státního rozpočtu ve výši 793 000,00 Kč. Jednalo se o prodej publikací, zhotovování kopií archiválií a vypracování rešerší.

Opravy a údržba

Archivní areál Chodovec

výměna čerpadel u kotle K1 a na větvi pro krček 194 581,00 Kč

migrace systému MaR v DB 880 469,00 Kč

výměna ústředny systému SHZ v 11.NP DB 2 454 606,00 Kč

výměna parního vyvíječe v 10.NP DB III 103 678,00 Kč

výměna parního vyvíječe pro výstavní sál PTO 106 042,00 Kč

úprava přístupového systému v PTO i DB 210 413,00 Kč

výměna ventilů STAD na rozvodech vody v PTO 228 735,00 Kč

servisní prohlídky na kompresorech chlazení v DB 197 307,00 Kč

servisní prohlídky na kompresorech chlazení v PTO 699 985,00 Kč

Milady Horákové

výměna parního vyvíječe VZT 3 starý trezor 83 202,00 Kč

oprava podlahové krytiny – depozitář map 178 575,00 Kč

výměna vadného počítače pro systém EPS a EZS 47 798,00 Kč

Mimorozpočtové zdroje

Rozpis jednotlivých částek přijatých v roce 2021 s uvedením poskytovatele a účelu, na který byly přijaty:

Dne 13. 10. 2021 byla na bankovní účet přijata částka 10.000,00 Kč. Poskytovatelem je EMBA, spol. s r.o.

Čerpání 2021: 10 000,00 Kč – zajištění tisku publikace Sborník Historická fotografie.

Zůstatek k 31. 12. 2021: 0,00 Kč

Dar Antonína Švehly (Pamětní fond Antonína Švehly)

Výše částky: 100 000,00 Kč

Poskytovatel: Antonín Švehla, USA, prostřednictvím advokáta Jiřího Schönbacha, Praha

Převedeno na účet NA: 7. 8. 2015.

Účel daru: původní účel daru – nákup historicky cenných materiálů soustřeďujících se na dějiny zemědělství v Československé republice od vzniku Československé republiky až do roku 1945.

Dne 26. 9. 2019 byl dodatkem k darovací smlouvě ze dne 5. 8. 2015 změněn účel použití daru na: „Dárce přenechává dar obdarovanému za účelem úhrady nákladů vynaložených 6. oddělením obdarovaného pro účel restaurování archiválií, tj. historicky cenných materiálů, včetně pohřebních stuh ministerského předsedy Antonína Švehly, které dárce již daroval obdarovanému.“

Čerpání 2021: 72.900,00 Kč – restaurování pohřebních stuh A. Švehly.

Zůstatek k 31. 12. 2021: 27.100,00 Kč

Dar Antonína Švehly (Pamětní fond Antonína Švehly)

Výše částky: 100 000,00 Kč

Poskytovatel: Antonín Švehla, USA, prostřednictvím advokáta Jiřího Schönbacha, Praha

Převedeno na účet NA: 20. 1. 2020

Účel daru: stanoven v darovací smlouvě ze dne 22. 11. 2019: „Dárce přenechává dar obdarovanému za účelem úhrady nákladů vynaložených Národním archivem – 6. oddělením (oddělením fondů nestátní provenience a archivních sbírek) pro účel koupě archiválií, tj. historicky cenných materiálů v aukcích a/nebo od privátních osob a na restaurování těchto archiválií.“

Čerpání 2021: 20.000,00 Kč – nákup archiválií přes Nákupní komisi NA (dodatky k fondům Eliáš Alois a Pasák Tomáš).

Zůstatek k 31. 12. 2021: 54 000,00 Kč

Závěť po Miladě Klátilové (Pamětní fond Františka Klátily)

Výše částky: 5 000,00 USD, tj. 111 235,86 Kč

Poskytovatel: William Goldstein, USA, advokát, vykonavatel závěti po Miladě Klátilové

Převedeno na účet NA: 2. 12. 2019

Účel: uspořádání osobního fondu Františka Klátily – Hana Šloufová Kučerová – DPP

Čerpání 2021: 51 235,86 Kč – zajištění DPP.

Zůstatek k 31. 12. 2021 – 0,00 Kč

K výdajům na výzkum a vývoj:

Účelová podpora

Projekt Analýza zpracování osobních údajů v archiváliích.

Poskytovatel účelové podpory: Ministerstvo vnitra ČR.

Výše podpory na rok 2021: 711 000,- Kč, NNV 2020: 266 184,22 Kč

Čerpání rozpočtu roku 2021: 502 584,27 Kč, čerpání NNV 2020: 220 448,65 Kč

Čerpání účelové podpory bylo zásadně v oblasti mzdových prostředků, nákupu materiálu odborná literatura (např. z nakladatelství Beck – Občanský zákoník s komentářem, GDPR – hmotné a procesní aspekty prakticky, Obecné nařízení o ochraně osobních údajů s komentářem a další), případně dalších potřeb (např. kancelářské potřeby). Nákup materiálu byl také z oblasti ICT. V roce 2020 se nepodařilo vyčerpat všechny prostředky z projektu určené k čerpání z důvodu epidemiologické krize. Přechodem na on-line workshopy a konference se objevily nové potřeby v oblasti technického vybavení. Z nevyčerpaných prostředků z roku 2020 tak bylo v roce 2021 doplněno vybavení projektového týmu o obslužné PC a NB a především o kameru umožňující celoplošné snímání, která zajišťuje i obrazově stálou a kvalitativně standardizovanou audiovizuální komunikaci, jež se v době pandemie velmi osvědčila. Vedle toho byly s ohledem na práci na výstupech projektu (výzkumná zpráva) pořízeny také 2 skartovací stroje úrovně P-4 s certifikací NBÚ. Nižší čerpání (např. výdaje na zahraniční cesty) v roce 2021 bylo způsobené i tím, že i podstatné části roku 2021 byly ovlivněny protipandemickými

opatřeními proti Covidu – 19. Přesto se členům projektového týmu podařilo realizovat jednu zahraniční pracovní cestu a to na Pracovní setkání členských organizací DLM Fora, založeného Evropskou komisí (s tematickým zaměřením na vytěžování textu, transkripci, včetně úskalí a výzev, které musí řešit umělá inteligence např. při identifikaci a transkripci jmen v dokumentech). Z oblasti osobních výdajů na základě dohod o pracovní činnosti a dohod o provedení práce byla také hrazena projektová činnost řešitelů, technického a podpůrného personálu.

Projekt pokračuje i v následujícím roce, nevyčerpané prostředky tedy mohou být využity po zapojení NNV na řešení projektu v roce 2022.

Projekt Geografické informační systémy a plnění povinností legislativy v oblasti archivnictví.

Poskytovatel účelové podpory: Technologická agentura ČR.

Výše podpory na rok 2021: 424 000,- Kč, NNV 2020: 122 400,- Kč

Čerpání rozpočtu roku 2021: 362 100,- Kč, čerpání NNV 2020: 122 400,- Kč

Členové týmu za Národní archiv byli v roce 2021 vyškoleni na práce s open source software QGIS 3.16 Hannover od skupiny GIS Mentors <https://gismentors.cz/skoleni/qgis/> – 5 osob (á 15 000,00, Kč, 4. 3. 2021), dále školení na prostorová metadata, metadata standardu INSPIRE a jeho implementaci v ČR ze strany RNDr. Štěpána Kafky – 5 osob (á 2 541,00 Kč, 4. 3. 2021; Helpservis), fungování a možnosti Mapového portálu jako řešení pro zpřístupnění uložených datových balíčků s prostorovými daty od GIS Mentors – 5 osob (á 18 000,00 Kč, Open Geolabs). Kurz Python akademie <https://www.root.cz/skoleni/online-python-akademie-1/> byl uhrazen Pavlíně Nimrichtrové s ohledem na fakt, že Python je nejpoužívanější programovací platforma. Lepší znalost tohoto programovacího jazyka a open source dostupných nástrojů umožní jejich zapojení do workflow Národního archivu – digitálního archivu. (á 15 004,- Internet Info, s.r.o.).

Pro potřeby prohlížení datových setů s prostorovými daty, datových migrací objektů a jejich validace byl zakoupen software FME, 2 licence desktop. Tento software je nejlepší na trhu, umožňuje nejširší možné datové migrace, a to včetně kontroly převodu všech elementů. Software byl využit již pro potřeby metodiky.

Na základě podnětů ze strany dotčených původců byla oslovena právnická firma Štaidl Leška Advokáti s.r.o. s ohledem na jejich odbornost v oblasti autorského práva a ve spolupráci s ní byly pro metodiku připraveny vzorové dokumenty nezbytné pro uložení datasetů s prostorovými daty do digitálního archivu s ohledem na vysokou finanční hodnotu těchto dat a různá smluvní omezení původců.

Dohoda o podmínkách převzetí archiválií

Zápis k úřednímu záznamu o předání archiválií

Institucionální podpora

Poskytovatel institucionální podpory: Ministerstvo vnitra ČR.

Výše podpory na rok 2021: 8 943 798,- Kč, NNV 2020: 1 563 954,57 Kč

Čerpání rozpočtu roku 2021: 6 844 931,90 Kč, čerpání NNV 2020: 1 281 557,18 Kč

Stejně jako v předchozích letech i v roce 2021 plnil Národní archiv v oblasti vědy a výzkumu (na poli základního i aplikovaného výzkumu) své úkoly dané příslušnou legislativou, dlouhodobou koncepcí a institucionální tradicí. Stejně jako celá společnost musel pochopitelně i Národní archiv reagovat v uplynulém roce na různé změny a faktory dané celkovou pandemickou situací, prací částečně v režimu home office a plněním jiných prioritních úkolů. Výzkumný program archivu byl opakovaně modifikován a přizpůsobován daným podmínkám.

Institucionální podpora vědy byla tradičně využita v následujících oblastech:

1. budování vědecké infrastruktury (odborná knihovna, chemické, restaurátorské a fotografické ateliéry, ediční úsek, linka hromadného odkyselování archiválií a systém výpočetní techniky)

2. iniciace a systematická podpora vědeckých projektů (financování a kofinancování oborových a mezioborových vědeckých projektů)
3. vydávání vědeckých publikací (periodika, edice, monografie) dle edičního plánu
4. zahraniční výzkumné cesty
5. účast na vědeckých konferencích a další aktivity ve vědecké komunitě.

Čerpání IP bylo realizováno v následujících položkách:

Osobní náklady/výdaje na základě DPP, celkem 2 361 620,00 Kč (plnění vědeckých úkolů).

Pořizování dlouhodobého hmotného majetku, celkem 175 910,00 Kč (včetně DPH), rozšíření vybavení pro fotografické a restaurátorské ateliéry.

Pořizování drobného dlouhodobého hmotného majetku, celkem 1 378 584,00 Kč (včetně DPH), rozšíření pro vybavení restaurátorských, chemických a fotografických ateliérů, nákup výpočetní techniky pro plnění vědeckých projektů, nákup knih do odborné knihovny, zajištění tisku vědeckých publikací.

Spotřební materiál, celkem 292 535,00 Kč, pro chemické a fotografické ateliéry.

Nákup služeb, celkem 2 636 283,00 Kč, digitalizační práce, parametrizace softwaru používaného pro plnění vědeckých úkolů, obsluha odkyselovací linky, překlady, jazykové korektury, předtisková příprava a sazba.

Čerpání nespotřebovaných nároků IP za rok 2020 bylo realizováno v následujících položkách:

Osobní náklady/výdaje na základě DPP, celkem 138 150,00 Kč

Nákup knih do odborné knihovny, celkem 83 832,00 Kč

Drobný dlouhodobý hmotný majetek, celkem 878 819,00 Kč

Spotřební materiál, celkem 47 506,00 Kč

Drobný dlouhodobý majetek nehmotný, celkem 97 893,00 Kč

Zahraniční cesty, celkem 32 459,00 Kč

Dlouhodobý hmotný majetek, celkem 2 899,00 Kč

Projekt: History of Medieval Europe (HOME)

Poskytovatel institucionální podpory: Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR.

Výše podpory na rok 2021: 0,00 Kč, NNV 2020: 158 981,22 Kč

Čerpání NNV 2020: 63 200,00 Kč

Projekt HOME byl zaměřen na automatické rozpoznávání a indexování textů naskenovaných dokumentů středověkých kancelářů v rámci eHumanities. Hlavním partnerem projektu byl francouzský institut v Paříži – Institut de Recherche et d'Histoire des Textes (IRHT), což je francouzská výzkumná instituce pod Národním výzkumným centrem (CNRS – Centre national de la recherche scientifique). Řešitelský tým pracovníků Národního archivu provedl závěrečné práce týkající se zpracování korpusu listin z fondů 1. oddělení v německém, latinském a českém jazyce, na nichž bylo automatické rozpoznávání a indexování textů zkušeno, včetně geografických a jmenných rejstříků. Dále byla dokončena digitalizace kopií listin z fondů 1. oddělení Národního archivu i dalších institucí, ve kterých se nacházejí kopiáře k listinám Archiv České koruny (Lobkowicz Collections o. p. s., Oddělení rukopisů a starých tisků NK).

Zahraniční partneři pracovali na technické stránce projektu, tj. na automatickém rozpoznávání středověkých a raně novověkých textů listin, které jsou součástí portálu projektu Monasterium.

Na projektu v roce 2021 pracovaly J. Křečková, K. Zenklová a M. Hrdličková, digitalizaci listin a rukopisů a úpravu digitalizovaných dat provedl externí pracovník Z. Rerych. V důsledku pandemie

koronaviru se ani v roce 2021 neuskutečnila žádná pracovní schůze, komunikace partnerů projektu probíhala ve formě video konferencí.

V roce 2021 byly dočerpány finanční prostředky z institucionální podpory MŠMT č. j. MSMT-2647/2018-2/2 mimo cestovních výloh.

Neinvestiční prostředky byly použity na dohody o provedení práce (60 000 Kč) pro 1 externího pracovníka digitalizace a následných úprav digitalizátů (fotograf) a 2 pro administraci projektu (3 200 Kč).

V následujících tabulkách jsou uvedeny všechny rozpočtové zdroje Národního archivu v roce 2021:

1. Běžné výdaje
2. Kapitálové výdaje
3. Mzdy a související výdaje
4. Institucionální podpora vědy a výzkumu
5. Grant Technologická agentura ČR
6. Analýza zpracování osobních údajů v archiváliích (OBVPV MV)

1. Běžné výdaje

Rozpočtová položka		R2	Čerpání v Kč
504110	autorské honoráře	114 674	114 674
504200	odměny za programy	897 331	897 331
513	NÁKUP MATERIÁLU	3 067 795	3 067 795
513200	ochranné pomůcky	14 738	14 738
513600	knihy, učební pomůcky a tisk	106 514	106 514
513700	drobný hmotný majetek	426 645	426 645
513704	ženijní materiál	4 709	4 709
513706	spojovací materiál	28 516	28 516
513712	výstrojní materiál	8 614	8 614
513718	stavebně ubytovací materiál	117 403	117 403
513720	foto-krimi technika	3 490	3 490
513721	výpočetní technika	263 913	263 913
513900	nákup materiálu	2 519 898	2 519 898
513906	spojovací materiál	4 595	4 595
513907	chemický materiál	86 315	86 315
513908	automobilní materiál	6 188	6 188
513912	výstrojní materiál	1 709 959	1 709 959
513913	proviantní materiál	4 705	4 705
513918	stavebně ubytovací materiál	5 776	5 776
513920	foto-krimi technika	17 010	17 010
513921	výpočetní technika	482 622	482 622
513925	technické plyny	198 094	198 094
513990	spotřební mat. j. n.	3 989	3 989
514200	kurzové rozdíly	645	645
515	NÁKUP VODY, PALIV A ENERGIE	12 159 051	12 159 051
515100	voda	564 422	564 422
515300	plyn	3 226 692	3 226 692
515400	elektrická energie	8 287 674	8 287 674
515623	pohonné hmoty	80 263	80 263
516	NÁKUP SLUŽEB	17 560 623	17 560 623
516100	služby pošt	43 679	43 679
516220	provozní výdaje	620 615	620 615
516320	zákonné pojištění provozu motor. vozidel	0	0
516410	nájemné za objekty	148 698	148 698

516429	ostatní nájemné j.n.	45 293	45 293
516700	služby školení a vzdělávání	28 524	28 524
516890	ostatní služby	1 788 818	1 788 818
516907	nákup služeb pro chemický materiál	4 999	4 999
516908	nákup služeb pro automobilní materiál	12 395	12 395
516912	nákup služeb pro výstrojní materiál	6 075	6 075
516921	nákup služeb pro výpočetní techniku	232 181	232 181
516930	revize zařízení	1 643 268	1 643 268
516940	stravenky	542 630	542 630
516970	Poplatky TV, Ro	31 320	31 320
516984	odpady, úklid a čištění	6 215 201	6 215 201
516990	ostatní nákup služeb j.n.	6 196 927	6 196 927
517	OSTATNÍ NÁKUPY	14 381 880	14 379 406
517100	opravy a udržování (dodavatelsky prováděné)	12 671 110	
517104	ženijního materiálu	1 936	1 936
517108	pozemních dopravních prostředků	50 024	50 024
517112	výstrojního materiálu	112 343	112 343
517118	stavebně ubytovací materiál	10 570	10 570
517120	foto-krimi techniky	31 520	31 520
517121	výpočetní techniky	775	775
517180	opravy a údržba objektů	12 463 942	12 461 467
517200	programové vybavení	883 432	883 432
517310	tuzemské cesty	61 673	61 673
517320	zahraniční cesty	2 177	2 177
542400	náhrady mzdy v nemoci	417 284	417 284
517500	pohoštění	2 575	2 575
517600	konference	7 813	7 813
517990	ostatní nákupy	13 886	13 886
517700	nákup archiválií	2 400	2 400
554200	členské příspěvky mez.	22 256	22 256
590990	niv výdaje j. n.	291 274	291 274
536240	dálniční známky	6 000	6 000
Běžné výdaje celkem		48 181 654	48 179 180

2. Kapitálové výdaje

Rozpočtová položka		R2	Čerpání v Kč
612110	budovy a stavby	6 790 448	6 790 448
612150	související výdaje	291 875	291 875
612218	stroje stav ubyt.	3 616 677	0
Kapitálové výdaje celkem		10 699 000	7 082 323

3. Mzdy a související výdaje

Rozpočtová položka		R2	Čerpání v Kč
501100	Platy OZ	24 103 319	
501111	tarify		18 450 825
501112	za vedení		43 615
501115	osobní příspěvek		1 689 896
501137	náhrady		2 776 852
501191	odměny		1 073 000
501192	jubilea		65 000
501300	Platy SZ	39 767 586	

501311	tarify		29 338 755
501312	za vedení		644 682
501315	osobní příplatek		3 715 187
501338	náhrady		4 424 476
501391	odměny		1 583 704
501393	jubilea		60 000
502140	práce podle dohod	1 046 384	915 001
503100	povinné pojistné na sociální zabezpečení	15 875 660	15 860 020
503200	povinné pojistné na zdravotní pojištění	5 760 648	5 755 713
534200	FKSP	1 279 119	1 277 418
Mzdové a související výdaje celkem		87 832 716	87 658 702

4. Institucionální podpora vědy

Rozpočtová položka		R 2	Čerpání v Kč
502140	práce podle dohod	2 570 000	2 361 620
513600	nákup knih a publikací	440 000	304 178
513 706	spojovací materiál	11 820	11 820
513707	chemický mat.	28 392	26 955
513712	výstrojní mat.	29 525	29 525
513718	stavebně ubytovací materiál	712 000	692 409
513720	foto a kriminalistická technika	92 255	67 233
513721	výpočetní technika	423 806	246 464
513907	chemický a laboratorní materiál	300 000	217 589
513920	foto a kriminalistická technika	180 000	74 946
516600	konzultační služby	18 634	18 634
516920	foto a kriminalistická technika	600 000	397 870
516921	služby výpočetní technika	1 450 000	1 022 849
516987	inzerce	400 000	0
516990	nákup služeb j. n.	1 421 366	1 196 931
		8 677 799	6 669 023
612206	spojovací stroje	104 718	104 718
612212	stroje výstrojní	90 090	0
612220	foto a kriminalistická technika	71 191	71 191
Celkem IP		8 943 798	6 844 932

5. Grant Technologická agentura ČR

Rozpočtová položka		R2	Čerpání v Kč
502140	práce podle dohod	304 000	242 100
516600	konzultační služby	17 666	17 666
516700	služby školení a vzdělávání	15 004	15 004
517320	zahraniční cesty	41 109	41 109
611100	programové vybavení	46 221	46 221
Celkem		424 000	362 100

6. Analýza zpracování osobních údajů v archiváliích (OBVPV MV)

Rozpočtová položka		R2	Čerpání v Kč
502140	práce podle dohod	456 000	356 300
503100	pojistné SOC	42 292	41 664
503200	pojistné ZDR	15 348	15 120
513600	knihy a tisk	10 000	10 000
513912	výstrojní mat.	5 000	5 000
513921	výpočetní technika	1 000	0
515400	elektrická energie	64 000	64 000
515 623	palivové karty PHM	17 000	0
516220	provozní výdaje	17 000	10 500
516990	ostatní služby	46 000	0
517320	zahraniční cesty	37 360	0
celkem		711 000	502 584

**Poskytování informací podle zákona č. 106/1999 Sb.,
o svobodném přístupu k informacím**

V režimu zákona č. 106/1999 Sb. bylo v roce 2021 podáno 8 žádostí, ve skutečnosti se však jednalo ve čtyřech případech o žádosti o kopie archiválií v režimu archivního zákona. Skutečná podání v režimu zákona o informacích byla čtyři. Na žádosti byly v zákonné lhůtě poskytnuty odpovědi. Nebylo vyřizováno žádné odvolání ani stížnost ve smyslu citovaného zákona

Zpráva o kvalitě mikroklimatu v depotních sálech Národního archivu v roce 2021

Předkládáme Vám zprávu o mikroklimatu depotních sálů budovy Archivního areálu, Praha 4 – Chodovec a budovy 1. oddělení NA, M. Horákové 133, Praha 6 v roce 2021.

Archivní areál NA/SOA Praha, Praha 4 - Chodovec

Centrální chlazení depotních bloků pracovalo spolehlivě s pouze s několika poruchami na bezpečnostním okruhu, které byly rychle vyřešeny. Díky tomu se dařilo po celou sledovanou dobu udržovat požadované parametry mikroklimatu v depotních blocích. U parametru vlhkosti došlo ojediněle k překročení relativní vlhkosti o 1-5 %, tato odchylka byla pouze krátkodobá a nikdy netrvala déle než 24 hodin. Koncem roku 2021 došlo ke snížení relativní vlhkosti v některých sálech DB I a II o 5 až 10 % pod stanovenou mez 45% rH vlivem poruchy zařízení destilace. V současné době je problém vyřešen a parametry vlhkosti jsou v požadované toleranci. Teploty v sálech byly dodržovány v dané toleranci, pouze ve dnech s nadprůměrnými teplotami byly parametry překročeny u některých sálů, které jsou nejvíce ovlivňovány venkovním klimatem, zejména na jižní a západní fasádě. Tyto odchylky byly rovněž krátkodobé a nikdy netrvaly déle než 24 hodin.

Můžeme tedy konstatovat, že v průběhu roku 2021 se až na výjimky ovlivněné závadou technického zařízení dařilo udržet ve všech depotních sálech Archivního areálu NA/SOA Praha požadované parametry teploty i relativní vlhkosti.

Budova M. Horákové 133

Zdroje chladné vody pro nový i starý trezor a depozitáře fungují spolehlivě a pro případ závady je k dispozici záložní zařízení. Parametry mikroklimatu v depotních sálech, obou trezorech i v laboratoři konzervace archiválií byly po celý rok 2021 udržovány v požadované toleranci teploty i relativní vlhkosti.

V Praze 19. ledna 2022

Za PRO-ARK

Ladislav Pecháček

Zpráva o prověrkě fyzického stavu archivních kulturních památek a národních kulturních památek uložených v Národním archivu za rok 2021

č.j. NA 4897/05-2021

Prověrka fyzického stavu archivních kulturních památek a národních kulturních památek uložených v Národním archivu byla provedena podle zákona č. 499/2004 Sb., o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů v platném znění, vyhlášky č. 645/2004 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona o archivnictví a spisové službě a o změně některých zákonů, ve znění vyhlášky č. 213/2012 Sb. a Metodického návodu č. 2/2009 odboru archivní správy a spisové služby MV k postupu prohlášení archiválií, archivních sbírek a archivních fondů nebo jejich ucelených částí za archivní kulturní památky, prohlášení archivních kulturních památek za národní kulturní památky a o nakládání s archiváliemi prohlášenými za tyto památky a péči o ně ze dne 3.8.2009 (č.j. MV-55653-1/AS-2009).

Kontrola fyzického stavu archivních kulturních památek byla provedena ve dnech 1. 12. 2021 (Chodovec) a 7. 12. 2021 (Milady Horákové 133), hloubková kontrola listin fondu Archiv České koruny se uskutečnila dnech 2. a 3. 12. 2021 (č. j. NA 5130/01-2021).

Za jednotlivá oddělení NA se na kontrole a sestavení zprávy podíleli:

1. oddělení: Mgr. Křečková, I. Čadková, PhDr. et PhDr. Mareš, Ph.D., Mgr. Zich
2. oddělení: M. Rašková
4. oddělení: Mgr. Frňka
5. oddělení: Mgr. Kaďorek
6. oddělení: L. Caltová
8. oddělení: Z. Cibulková
10. oddělení: Mgr. Holakovská, Ing. Urbánek

č. 1, Archiv České koruny, AKP od 7.7.1977, NKP od 17.8.1988 (2525 listin, inv. č. 1-2525) – č. NAD 50 (Archiv České koruny)	
Datum kontroly:	2. a 3. 12.2021
Fyzický stav archiválií:	Viz v příloze Protokol o hloubkové kontrole listin fondu Archiv České koruny ze dne 16.12.2021
Konzervační zásahy:	Viz v příloze Protokol o hloubkové kontrole listin fondu Archiv České koruny ze dne 16.12.2021
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Listiny jsou zatím zabezpečeny 35 mm perforovanými kinofilmy, které však nejsou vyhovující. V roce 2010 byla dokončena evidence dříve zhotovených bezpečnostních a matričních reprodukcí pořízených pro restaurátorské protokoly na listové filmy formátu 13x18 a 6x9 (pečeti). Celkem je evidováno 7199 přírůstkových čísel listových filmů (č. 11169-18274, 18795-18889). Bezpečnostní i matriční reprodukce jsou uloženy ve speciálním depozitáři na Chodovci. Postupně se pořizují bezpečnostní reprodukce listin, které dosud nejsou zabezpečeny.
Počty a kvalita studijních kopií:	Světlotisková edice AČK (listiny do r. 1526), kvalita vyhovuje. V roce 2007 byl celý fond AČK zdigitalizován v rámci projektu Monasterium. Digitální kopie jsou přístupné na webu Monasteria.

č. 3, Svatováclavský výbor 1848, Národní výbor 1848, AKP od 7.7.1977 – č. NAD 207 (Svatováclavský výbor roku 1848 Praha) a 208 (Národní výbor roku 1848)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, doporučená výměna ochranných obalů v kartonu č. 2 (NV 1848) nebyla po novém posouzení provedena, není potřeba. Navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	SV – bezpečnostní mikrofilm př. č. 3144 (2000). Uloženo na Chodovci. NV – bezpečnostní mikrofilmy př. č. 6-15, 112, kvalita vyhovuje (1999, 2000). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie výše uvedených bezpečnostních mikrofilmů slouží jako studijní reprodukce. Uloženy v badatelně na Chodovci.
č. 4, Pamětní zakládací listina Národního divadla v Praze z r. 1868, AKP od 7.7.1977 (1 originál + 1 kopie) – č. NAD 649 (Archiv Národního divadla, Praha)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	U torza originální listiny zjištěny na vnitřní straně skla v místě kontaktu se zbytky listiny skvrny neznámého původu bez zabarvení. V 1. čtvrtletí 2022 bude předáno 10. oddělení ke kontrole. U novodobé rekonstrukce listiny stav dobrý, beze změn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Torzo listiny se skvrnami neznámého původu bude předáno 10. oddělení ke kontrole.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	V roce 2005 zhotoveny 4 bezpečnostní listové filmy př. č. 6384-6385, 6388-6389 kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Nová fotodokumentace (fotografie na papírové podložce) provedena v roce 2005, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA
č. 4a, Listina pamětní jež se týče stavby Národního divadla v Praze a seznam osob a firem, které se na znovuzbudování divadla podílely – rok 1883 (2 pergamenové listiny) – č. NAD 649 (Archiv Národního divadla, Praha)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	V roce 2005 zhotoveny 2 bezpečnostní listové filmy (př. č. 6386-6387), kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Nová fotodokumentace (fotografie na papírové podložce) provedena v roce 2005, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA
č. 5, Protokol Politického klubu dělnického v Praze 1880, AKP od 7.7.1977 (1 spis/4 folie) – č. NAD 874 (Policejní ředitelství Praha I)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4434, kvalita vyhovuje (1977). Uloženo na Chodovci.

č. 2, Mzdový spor mezi tiskařskými dělníky a majiteli kartounek 1823, AKP od 7.7.1977 (1 svazek/23 folií, inv. č. 2221) – č. NAD 874 (Policejní ředitelství Praha I)	
Datum kontroly:	1.12.2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4433 (1977), kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie bezpečnostního mikrofilmu př. č. 4433, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně na Chodovci.
č. 6, Provolání „Lide pracující“ k 1. máji 1890, AKP od 7.7.1977 (1 spis/3 folie) – č. NAD 873 (České místodržitelství Praha)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4435, kvalita vyhovuje (1977). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně na Chodovci.
č. 7, Rezoluce a memoranda s požadavky na zestátnění klíčového průmyslu, bank, energetických zdrojů a podniků, AKP od 7.7.1977 (kartony č. 1049-1052, inv. č. 3610) – č. NAD 988 (Ministerstvo průmyslu, Praha)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn. V roce 2021 uloženo do nových archivních obalů a nových kartonů (nově místo 4 kartonů 7 kartonů). Kartony je třeba ještě označit symbolem KP. Se správcem AKP bylo domluveno, že vzhledem k tomu, že kartony jsou inventarizované, bude vhodnější zachovat původní počet ukládacích jednotek (4) a archiválie nově uložit do speciálně zhotovených krabic, nebo širších kartonů.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilmy př. č. 5345-5348, kvalita vyhovuje. (1982) Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie bezpečnostních mikrofilmů slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně na Chodovci.
č. 8, Dokumenty z porady představitelů politických stran, zájmových a odborových organizací a významných osobností veřejného života konané dne 23. února 1948 v Obecním domě v Praze, AKP od 7.7.1977 (1 svazek/68 folií) – č. NAD 357 (Národní fronta – ústřední výbor, Praha)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	V roce 2021 bylo uloženo do nového (pevnějšího) obalu s chlopněmi, jinak stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4436, kvalita vyhovuje (1978). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně na Chodovci.

č. 45, Kancionál vyšehradský – 15. stol., AKP od 28.10.1981 (1 kodex/200 folií, inv. č. 814) – č. NAD 153 (Archiv kolegiální kapituly vyšehradské, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, částečně prasklá přední drážka, navrhovaná opatření zatím žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4437, kvalita vyhovuje (1977). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA.
č. 50, Registra krále Vladislava II., kniha XXII. z let 1498-1502, AKP od 28.7.1982 (1 kniha/282 folií, inv. č. 365) – č. NAD 174 (Česká dvorská kancelář, Praha, Vídeň)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4438 (1977), bezpečnostní mikrofilm př. č. 3817 (2004), kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA.
č. 51, Urbář arcibiskupských statků – po roce 1390, AKP od 28.7.1982 (1 kniha/99 folií, inv. č. 1170) – č. NAD 110 (Archiv pražského arcibiskupství, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4439, kvalita vyhovuje (1977). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA. Pro badatele k dispozici též edice: Emler, J., Decem registra censum bohemia, Praha 1881.
č. 52, Urbář kláštera břevnovského – 1406, AKP od 28.7.1982 (1 kniha/48 folií, inv. č. 449a) – č. NAD 35 (Benediktini – klášter Břevnov, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn. V drážce u paty knihy prasklina k prostřednímu vazu v přední části knihy, pokračuje do 1/3 bloku, zadní drážka prasklá v celé délce (nejedná se o nové zjištění, pouze dosud nebylo při kontrolách zapsáno). Navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4440, kvalita vyhovuje (1977). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA. Pro badatele k dispozici též edice: Emler, J., Decem registra censum bohemia, Praha 1881.

č. 53, Urbář kláštera strahovského – 1410, AKP od 28.7.1982 (1 kniha/47 folií) – č. NAD 196 (Premonstráti – klášter Strahov, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 4441, kvalita vyhovuje (1977). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA. Pro badatele k dispozici též edice: Emler, J., Decem registra censum bohemia, Praha 1881.
č. 54, Berní rejstřík arcibiskupských statků – 1379, AKP od 28.7.1982 (1 kniha/82 folií, inv. č. 1169) – č. NAD 110 (Archiv pražského arcibiskupství, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm přír. č. 4442 (1977), kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci
Počty a kvalita studijních kopií:	Kopie uvedeného bezpečnostního mikrofilmu slouží jako studijní reprodukce, kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA. Fotografie (84 ks) byly zhotoveny v r. 1977 z mikrofilmu. Uloženo na Chodovci.
č. 55, Listina Přemysla Otakara I. z 24. července 1224, AKP od 28.7.1982 (1 listina, inv. č. 10) – č. NAD 35 (Beneditini – klášter Břevnov, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listové filmy př. č. 1558, 1559, 1562, 1564, 1566-1568 (2007), kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci. .
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.
č. 80, Kresba Petra Brandla Svatá rodina, AKP od 6.7.1984 (1 list) – č. NAD 110 (Archiv pražského arcibiskupství, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listový film přír. č. 6383 (2005). , kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní fotografie na papírové podložce zhotoveny v r. 2005 (2 ks, bez č. přír.), kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA

č. 85, Desky zemské, AKP od 13.12.1989 (1714 knih, inv. č. 1-1714) – č. NAD 172 (Desky zemské, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav nezměněn, probíhá odkyselování a ukládání do nových krabic, které bude pokračovat i v roce 2022. V roce 2021 bylo odkyseleno a do ochranných obalů uloženo celkem 10 knih (DZV), digitalizováno bylo celkem 38 knih (DZV 374-417).
Konzervační zásahy:	Probíhá odkyselování a ukládání do nových obalů, které bude pokračovat i v roce 2022.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	– Bezpečnostní mikrofilmy jsou pořizovány od roku 1961 a jejich kvalita odpovídá technickým možnostem archivu. – DZV (NAD 172/1) př.č. 5963-6091, 6101-6371, 6383-6581, 6609-7031, 7056-7445, 8210. Uloženo na Chodovci – DZM (NAD172/2) př.č. 7695-7940. Uloženo na Chodovci. – DZSt (NAD 172/3) př.č. 7965-8033. Uloženo na Chodovci – DZ-Karl (NAD 172/4) př.č. 4508-4511. Uloženo na Chodovci. Záznamy o provedené kontrole viz č.j. NA 542/08-2012.
Počty a kvalita studijních kopií:	Stejně počty studijních mikrofilmů jsou k dispozici badatelům na 1. oddělení NA
č. 102, Listiny Archivu české provincie dominikánského řádu do r. 1526, AKP od 11.5.1992 (46 listin, inv. č. 1-46) – č. NAD 37 (Dominikáni – provincialát a konvent, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, u nového vosku výskyt voskových výkvětů, navrhovaná opatření zatím žádná (kontrola provedena u listiny č. 17).
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listové filmy př. č. 7351-7546 (2006). Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.
č. 103, Listiny Archivu české františkánské provincie do r. 1526, AKP od 11.5.1992 (141 listin, inv. č. 1, 7–8, 10–29, 31–32, 35–39, 41, 43–79, 81–86, 88–94, 96–103, 106–110, 112–117, 120, 122, 124–130, 133–144, 147–149, 151–154, 156, 161–168, 170–174) – č. NAD 38 (Františkáni – provincialát a konvent, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, u nového vosku výskyt lehkých voskových výkvětů, navrhovaná opatření zatím žádná (kontrola provedena u listiny č. 44, stav stejný jako před rokem).
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listové filmy (př. č. 19651-20255) inv. č. 1-174, kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.
č. 104, Listiny fondu Archiv generalátu a konventu křížovníků s červenou hvězdou v Praze do r. 1526, AKP od 11.5.1992 (551 listin, inv. č. 1–551) – č. NAD 195 (Křížovníci s červenou hvězdou – generalát a konvent, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná (kontrola provedena u listiny č. 456 – bez voskových výkvětů).
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listové filmy př.č. 1-1527, 22263-22264 a 23134-23139, kvalita vyhovující. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.

č. 105, Listiny fondu Benediktini – Břevnov do r. 1526, AKP od 11.5.1992 (257 listin, inv. č. 1–9, 11–258) – č. NAD 35 (Benediktini – klášter Břevnov, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná (kontrola provedena u listiny č. 25 – výskyt voskových výkvětů nezaznamenán).
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listové filmy př. č. 1529-1557, 1569-2238, 22257-22262). Jejich stav se podle předběžných zjištění jeví jako nevyhovující. Zhotovení nových negativů plánované od roku 2008 nebylo zatím splněno.
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.
č. 106, Listiny Archivu Českého velkopřevorství maltského řádu, AKP od 11.5.1992 (462 listin, inv. č. 952–1007, 1886–1957, 1971–2024, 2170–2216, 2218–2324, 2327–2331, 2335, 2337–2352, 2400–2503) – č. NAD 198 (Maltezští rytíři – české velkopřevorství, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, u nového vosku výskyt voskových výkvětů, navrhovaná opatření zatím žádná (kontrolovány listiny č. 952 – počínající voskové výkvěty a č. 955 – souvislý povlak voskových výkvětů – jejich stav stejný jako v roce 2020).
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listové filmy př. č. 9220–9773, 9776–9901, 9907–10634, 21310–21498, 21808–22113, 23131–23133. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.
č. 107, Listiny Archivu české provincie augustiniánského řádu do r. 1526; rukopis i. č. 68 zv. Codex Thomaus z téhož archivu, AKP od 11.5.1992 (129 listin, inv. č. 1–129; 1 rukopis) – č. NAD 34 (Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Codex – stav dobrý, nezměněn, pouze prasklá drážka ve hřbetu, jejíž oprava zatím není nutná. Listiny – stav dobrý, nezměněn, u nového vosku výskyt lehkých voskových výkvětů, navrhovaná opatření zatím žádná (kontrolována listina č. 120 – výskyt voskových výkvětů nezaznamenán).
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Codex Thomaus: v r. 2000 zhotoven bezpečnostní mikrofilm př. č. 1,2, kvalita vyhovuje. Bezpečnostní listové filmy př. č. 5875–6381, kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Codex Thomaus: v roce 2000 zhotoven studijní mikrofilm (2 svitky, př. č. 1, 2), kvalita vyhovuje, pro badatele k dispozici také edice: Kadlec, J., Das Augustinerkloster Sankt Thomas in Prag, Von Gründungsjahr 1285 bis zu den Hussitenkriegen mit Edition seines Urkundenbuches, Würzburg, Augustinus-Verlag 1985. Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.

č. 108, Listiny fondu Premonstráti Strahov do r. 1526, AKP od 11.5.1992 (224 listin, inv. č. 1–224) – č. NAD 196 (Premonstráti – klášter Strahov, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná (kontrolovány listiny č. 29 a 38–u jedné z pečeti lehký voskový výkvět).
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní listové filmy př. č. 6390–7350, 7548–7567, 25200–25210.
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní repro digitální k dispozici na www.monasterium.cz . od 20.2.2007.
č. 146, Soubor nejstarších archiválií k dějinám ČVUT z let 1705–1744, AKP od 12.12.2006 (inv. č. 1996, karton 1411, sign. L 42/2) – č. NAD 175 (Stará manipulace, Praha)	
Datum kontroly:	7. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Bezpečnostní mikrofilm př. č. 5381 (2006), kvalita vyhovuje. Uloženo na Chodovci.
Počty a kvalita studijních kopií:	Studijní mikrofilm př. č. 5381 (2006), kvalita vyhovuje. Uloženo v badatelně 1. oddělení NA
č. 172, Soubor plánů a vedut židovského osídlení v Čechách z roku 1727, AKP od 18.10.2018 (98 map, inv. č. 1077–1174, sign. F/IX/24-F/XI/30, A/XI/1-A/XII/16) – č. NAD 324 (Sbírka map a plánů Národního archivu)	
Datum kontroly:	1. 12. 2021
Fyzický stav archiválií:	Stav dobrý, nezměněn, navrhovaná opatření žádná. V roce 2021 bylo dokončeno restaurování poškozených map v souladu s výsledky provedeného průzkumu fyzického stavu fondu map a plánů.
Konzervační zásahy:	Žádné.
Fyzické podmínky uložení:	Uloženo v klimatizovaném depozitáři s teplotou 15 ± 2 °C a rel. vlhkostí 55 ± 5 %
Počty a kvalita bezpečnostních kopií:	Nejsou zhotoveny.
Počty a kvalita studijních kopií:	197 ks (TIFF 300dpi, JPEG 300dpi), uloženo: \\FSCH003\digitalizace\2018\03-K_ulozeni\NAD0324

V Praze dne 6.1.2022

Přílohy:

1. Protokol o hloubkové kontrole listin fondu Archiv České koruny ze dne 16. 12. 2021

Protokol o hloubkové kontrole listin fondu Archiv České koruny

č. j. NA 5130/01-2021

Stav fondu k 3. 12. 2021

Ve dnech 2. a 3. 12. 2021 provedli Iva Čadková, Mgr. Libuše Holakovská a Mgr. Leoš Zich hloubkovou kontrolu veškerých listin fondu AČK. Kontrola proběhla podle směrnic statutu AČK. V jejich rámci byla prověřena fyzická přítomnost a stav listin v novém i původním trezoru, v depozitáři na V. podlaží a v laboratoři konzervační dílny.

Stav fondu je následující:

- 1) V novém trezoru je uloženo celkem 2579 ks listin. Všechny listiny jsou konzervované, zčásti i restaurované a jsou uloženy v melinuxu včetně transumptů, vidimátů a opisů inv. č. 2605, 2610, 2611, 2736, 2737. Atypické formáty listin jsou uloženy v krabicích.
- 2) V původním (tzv. starém) trezoru jsou uloženy 3 listiny (inv. č. 1031, 1032, 2453 mapová příloha k listině)
- 3) Na V. podlaží jsou uloženy transumpty, vidimáty a opisy inv. č. 2526–2799 (kromě inv. č. viz bod 1).
- 4) V konzervační dílně a fotodílně 1. oddělení se v současné době nenachází žádná listina.
- 5) Mimo budovu 1. oddělení NA není žádná listina.

Klimatický a hygienický režim obou trezorů se pohybuje ve stanovených parametrech. Hloubkovou kontrolou nebyly zjištěny žádné závady v evidenci ani ve způsobu uložení listin.

V Praze dne 16. 12. 2021

Mgr. Jitka Křečková, vedoucí 1. oddělení NA
Mgr. Leoš Zich, odborný správce fondu AČK
Iva Čadková, technický správce fondu AČK

VI. Tabulky archivní

Tabulka II/1

II. Celkové množství archiválií v základní evidenci Národního archivního dědictví

Tab. č. 1: Základní souhrnné informace ze základní evidence NAD

Archiv		Počty, metráž a zpracovanost archivních souborů						Fyzický stav archiválií		Archivní pomůcky
		Uloženo v archivu***			Celkem				počet	
		počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]			
1	2	3*	4**	5****	6*	7**	8****		9	10
100000010 Národní archiv	N:	1284	61571,51 4507770,01	46,83 100,00	1285	61576,89 4507770,01	46,83 100,00	Ze zapsaného fyzického stavu:		základní: 1472
	Z:	653	69916,82 0,00	53,17 0,00	654	69920,56 0,00	53,17 0,00	Nepoškozený 1588		speciální: 88
	I:	604	62218,47 0,00	47,32 0,00	605	62222,21 0,00	47,32 0,00	Poškozený 500		referenční: 2
								Nezjištěno 61		
	Σ:	2146	131488,33 4507770,01		2149	131497,45 4507770,01		Ze zapsaných ev. jednotek:		všechny: 1562
								poškozeno [ks]:	241080	

Archiv		Počty, metráž a zpracovanost archivních souborů						Fyzický stav archiválií		Archivní pomůcky
		Uloženo v archivu***			Celkem				počet	
		počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]			
1	2	3*	4**	5****	6*	7**	8****		9	10
Souhrn	N:	1284	61571,51 4507770,01	46,83 100,00	1285	61576,89 4507770,01	46,83 100,00	Ze zapsaného fyzického stavu:		základní: 1472
	Z:	653	69916,82 0,00	53,17 0,00	654	69920,56 0,00	53,17 0,00	Nepoškozený 1588		speciální: 88
	I:	604	62218,47 0,00	47,32 0,00	605	62222,21 0,00	47,32 0,00	Poškozený 500		referenční: 2
								Nezjištěno 61		
	Σ:	2146	131488,33 4507770,01		2149	131497,45 4507770,01		Ze zapsaných ev. jednotek:		všechny: 1562
								poškozeno [ks]:	241080	

Archiv		Počty, metráž a zpracovanost archivních souborů						Fyzický stav archiválií		Archivní pomůcky
		Uloženo v archivu***			Celkem					
		počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	metráž [%] MB [%]		počet	
1	2	3*	4**	5****	6*	7**	8****		9	10
Souhrn	N:	1284	61571,51 4507770,01	46,83 100,00	1285	61576,89 4507770,01	46,83 100,00	Ze zapsaného fyzického stavu:		základní: 1472
	Z:	653	69916,82 0,00	53,17 0,00	654	69920,56 0,00	53,17 0,00	Nepoškozený	1588	speciální: 88
	I:	604	62218,47 0,00	47,32 0,00	605	62222,21 0,00	47,32 0,00	Poškozený	500	referenční: 2
								Nezjištěno	61	
	Σ:	2146	131488,33 4507770,01		2149	131497,45 4507770,01		Ze zapsaných ev. jednotek:		všechny: 1562
							poškozeno [ks]:	241080		

Veškeré hodnoty digitální velikosti se zaokrouhlují na MB (MegaByte)

Legenda:	*	N: [počet] ... archivní soubory s min. 95% nezpracované metráže	***	Uloženo v archivu ... archivní soubory s evidenčním statutem 1 nebo 3
	Z: [počet] ... archivní soubory s min. 95% zpracované metráže		****	metráž [%] ... relativní zastoupení vzhledem k celkové metráži
	I: [počet] ... archivní soubory s min. 95% inventarizované metráže			MB [%] ... relativní zastoupení vzhledem k celkové velikosti ev. jednotek v digitální podobě
	Σ: [počet] ... celkový počet archivních souborů			
	**	N: [bm] ... nezpracovaná metráž archivních souborů [MB] ... nezpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě Z: [bm] ... zpracovaná metráž [MB] ... zpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě I: [bm] ... inventarizovaná [MB] ... inventarizovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě Σ: [bm] ... celková metráž (=N: + Z:) [MB] ... celková velikost ev. jednotek v digitální podobě		Číselník evidenčních statusů: 1. Archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci 2. Archivní soubory uložené na základě smlouvy mimo instituci 3. Archivní soubory uložené v instituci na základě smlouvy 4. Archivní soubory vydané vlastníkům a archivem evidované 5. Archivní soubory archivem pouze evidované

Tabulka II/2

II. Celkové množství archiválií v základní evidenci Národního archivního dědictví

Tab. č. 2: Počty a velikost archivních souborů členěné podle evidenčních statusů

Archiv		Archivní soubory							
		Evidenční status: 1		Evidenční status: 2		Evidenční status: 3		Evidenční status: 4 + 5	
		počet	metráž [bm] velikost [MB]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	počet	metráž [bm] velikost [MB]
1	2	3*	4**	5*	6**	7*	8**	9*	10**
100000010 Národní archiv	N:	1250	60667,54 4457054,61	1	19,95 0,00	33	884,02 50715,40	1	5,38 0,00
	Z:	625	65968,78 0,00	2	19,80 0,00	26	3928,24 0,00	1	3,74 0,00
	I:	580	58293,53 0,00	2	19,80 0,00	22	3905,14 0,00	1	3,74 0,00
	Σ:	2076	126636,32 4457054,61	4	39,75 0,00	66	4812,26 50715,40	3	9,12 0,00

Archiv		Archivní soubory							
		Evidenční status: 1		Evidenční status: 2		Evidenční status: 3		Evidenční status: 4 + 5	
		počet	metráž [bm] velikost [MB]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	počet	metráž [bm] velikost [MB]	počet	metráž [bm] velikost [MB]
1	2	3*	4**	5*	6**	7*	8**	9*	10**
Souhrn	N:	1250	60667,54 4457054,50	1	19,95 0,00	33	884,02 50715,40	1	5,38 0,00
	Z:	625	65968,78 0,00	2	19,80 0,00	26	3928,24 0,00	1	3,74 0,00
	I:	580	58293,53 0,00	2	19,80 0,00	22	3905,14 0,00	1	3,74 0,00
	Σ:	2076	126636,32 4457054,61	4	39,75 0,00	66	4812,26 50715,40	3	9,12 0,00

Veškeré hodnoty digitální velikosti jsou zaokrouhleny na MB (MegaByte)

Legenda:

- * N: [počet] ... archivní soubory s min. 95% nezpracované metráže
- Z: [počet] ... archivní soubory s min. 95% zpracované metráže
- I: [počet] ... archivní soubory s min. 95% inventarizované metráže
- Σ: [počet] ... celkový počet archivních souborů (≠N:+Z:)
- ** N: [bm] ... nezpracovaná metráž archivních souborů
- [MB] ... nezpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
- Z: [bm] ... zpracovaná metráž
- [MB] ... zpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
- I: [bm] ... inventarizovaná metráž
- [MB] ... inventarizovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
- Σ: [bm] ... celková metráž(=N:+Z:)
- [MB] ... celková velikost ev. jednotek v digitální podobě

Číselník evidenčních statusů:

- 1 Archivní soubory v přímé péči instituce, uložené v instituci
- 2 Archivní soubory uložené na základě smlouvy mimo instituci
- 3 Archivní soubory uložené v instituci na základě smlouvy
- 4 Archivní soubory vydané vlastníkům a archivem evidované
- 5 Archivní soubory archivem pouze evidované

Tabulka II/3 – Národní archiv

Statistika č. 3c: Celkové vnější změny

4. 1. 2022

Archiv		Celkem přírůsteky				Celkové úbytky v uložení archiválií v archivu		Celkem vnější změny			
		Nově vybráno		Nově uloženo v archivu				V evidenci archiválií		V uložení v archivu	
		metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených	metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených			metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených	metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených
1	2	3*	4**	5*	6**	7*	8**	9*	10**	11*	12**
100000010 Národní archiv	N:	654,51 22675	7394	655,13 22675	7396	-0,08 0	-1	654,51 22675	7394	655,05 22675	7395
	Z:	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0
	I:	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0
	Σ:	654,51 22675	7394 0	655,13 22675	7396 0	-0,08 0	-1 0	654,51 22675	7394 0	655,05 22675	7395 0

Archiv		Celkem přírůsteky				Celkové úbytky v uložení archiválií v archivu		Celkem vnější změny			
		Nově vybráno		Nově uloženo v archivu				V evidenci archiválií		V uložení v archivu	
		metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených	metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených			metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených	metráž [bm] velikost [MB]	ev.j. [ks] poškozených
1	2	3*	4**	5*	6**	7*	8**	9*	10**	11*	12**
Souhrn	N:	654,51 22675	7394	655,13 22675	7396	-0,08 0	-1	654,51 22675	7394	655,05 22675	7395
	Z:	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0
	I:	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0	0,00 0	0
	Σ:	654,51 22675	7394 0	655,13 22675	7396 0	-0,08 0	-1 0	654,51 22675	7394 0	655,05 22675	7395 0

Veškeré hodnoty digitální velikosti jsou zaokrouhleny na MB (MegaByte)

Legenda:

- * N: [bm] ... nezpracovaná metráž změn
- [MB] ... nezpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
- Z: [bm] ... zpracovaná metráž změn
- [MB] ... zpracovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
- I: [bm] ... inventarizovaná metráž změn
- [MB] ... inventarizovaná velikost ev. jednotek v digitální podobě
- Σ: [bm] ... celková metráž(=N:+Z:)
- [MB] ... celková velikost ev. jednotek v digitální podobě

- ** N: [ks] ... počet nezpracovaných hlavních evidenčních jednotek
- Z: [ks] ... počet zpracovaných hlavních evidenčních jednotek
- I: [ks] ... počet inventarizovaných hlavních evidenčních jednotek
- Σ: [ks] ... celkový počet hlavních evidenčních jednotek (≠N:+Z:)
- [ks] ... počet poškozených hlavních evidenčních jednotek

A – ve skartačním řízení

Původce	Počet SP	Navrženo bm	Vybráno bm
Centrum pro studium vysokého školství	1	1,23	0
Centrum služeb pro silniční dopravu	1	1,8	0
CzechTrade – Česká agentura na podporu obchodu	1	13,9	1,5
Česká agentura pro standardizaci	1	0	0
Česká akademie zemědělských věd	1	0,5	0
Česká centrála cestovního ruchu - CzechTourism	1	50	3
Česká obchodní inspekce	2	40	1,7
Česká plemenářská inspekce	1	5,1	0
Česká správa sociálního zabezpečení	1	115,18	0,79
Český statistický úřad	2	156,2	10,5
Český telekomunikační úřad	3	73,12	6,55
Český úřad pro zkoušení zbraní a střeliva	1	0	0
Design centrum ČR	1	24,5	1,2
Drážní inspekce	1	5,5	2
Fakultní nemocnice Motol	1	2253	0
Garanční systém finančního trhu	2	4,5	0,1
Generální inspekce bezpečnostních sborů	16	25,03	0,76
Generální ředitelství cel	1	1,4	0,25
Institut pro kriminologii a sociální prevenci	1	28	0
Ministerstvo dopravy ČR	3	107,6	37,5
Ministerstvo financí ČR	1	47,2	12,5
Ministerstvo informatiky ČR	1	21,5	1,4
Ministerstvo kultury ČR	1	0,5	0
Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR	3	185,3	0,6
Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR	4	56,25	17,55
Ministerstvo spravedlnosti ČR	2	7,5	2
Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR	2	48,04	11,9
Ministerstvo vnitra ČR	16	239,07	39,2
Ministerstvo zdravotnictví ČR	18	133	31,2
Ministerstvo zemědělství ČR	1	156,2	6,5
Ministerstvo životního prostředí ČR	2	1,1	0,1
Národní archiv	1	26	7
Národní památkový ústav	2	46	2,8
Národní zemědělské muzeum	1	2	0,05
Nejvyšší správní soud	1	4	1,5
Nemocnice na Bulovce	1	431,75	1,35
OLYMP Centrum sportu Ministerstva vnitra	1	2	0,4
Pražský filharmonický sbor	2	6	1,2
Probační a mediační služba	1	10	0
Psychiatrická nemocnice Bohnice	1	146	0
Rejstřík trestů	1	20	0

Revmatologický ústav	1	83	0,012
Ředitelství silnic a dálnic ČR	6	254,4	8,3
Správa jeskyní ČR	1	20,5	1
Správa státních hmotných rezerv	1	8,6	0
Správa uprchlických zařízení Ministerstva vnitra	2	35,01	1
Správa základních registrů	1	0,8	0,2
Správa železniční dopravní cesty, s.o.	1	45	15
Správa železniční geodézie Praha (SŽDC, s.o.)	1	4	0,05
Státní pozemkový úřad	1	7,3	0
Státní úřad pro jadernou bezpečnost	1	0,1	0
Státní ústav pro kontrolu léčiv	1	53	0
Státní ústav radiační ochrany	1	4,5	0
Státní veterinární správa	1	2	0,2
Státní zemědělský intervenční fond	2	438	15
SŽDC, s.o. Stavební správa Praha	1	92	45
SŽDC, s.o., Hasičská záchranná služba	1	18,36	2
Technická inspekce České republiky	2	25,5	0,2
Úřad Národní rozpočtové rady	1	0,01	0
Úřad pro civilní letectví	1	41	0
Úřad pro ochranu hospodářské soutěže	1	0,15	0
Úřad pro technickou normalizaci, metrologii a státní zkušebnictví	3	12	3
Úřad průmyslového vlastnictví	3	124,05	0,85
Ústav pro hospodářskou úpravu lesů	5	7,832	0,01
Ústav pro péči o matku a dítě	1	93	0,08
Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR	1	4,8	0,2
Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský	1	21	13,1
Vězeňská služba České republiky	3	19,84	1,33
Vrchní soud v Praze	1	54	13
Všeobecná fakultní nemocnice	8	1279,15	0
Výzkumný ústav práce a sociálních věcí	1	1,34	0,1
Zařízení služeb pro Ministerstvo vnitra	1	287,41	0,63
Zdravotnické zařízení MV	1	14,91	0,2
Celkem	162	7548,532	323,562

B – Mimo skartační řízení

Původce	Počet prot.	Navrženo bm	Vybráno bm
Drážní úřad	1	0,01	0
Národní technická knihovna	1	0,11	0,11
Fakultní Thomayerova nemocnice s poliklinikou	1	96	00
Celkem	3	96,12	0,11

Tabulka III/2 – Zpracování archiválií

Název archivního souboru	Počet kart.	Uspoř. bm za rok	Inv. bm za rok def.	Inv. bm za rok průběžně	Katalog. evidenč. jednotek	Počet katalog. Záznamů	Rejstřík evidenčních jednotek
<i>Archiv pražského arcibiskupství I.</i>	30	3,8		3,8			
<i>Archiv pražského arcibiskupství – Ordinariát</i>	135 kn, 3 ppr, 43 ka	6		6			
Archiv pražského arcibiskupství – Správa statků		Přepis					
Benediktini – klášter Emauzy, Praha	62	15		15			
<i>Benediktini – klášter Břevnov, Praha</i>	20	2,5		2,5			
<i>Maltézští rytíři – české velkopřevorství a konvent Praha</i>	86 kn., 114 kart.	18,3		18,3			
<i>Kapucíni – provincialát a konvent, Praha</i>	5 kn., 9 kart.	1,25		1,25			
Kapucíni – provincialát a konvent – Kapucíni Opočno		Přepis					
Ústřední archiv Českobratrské církve evangelické							
<i>Sb. typářů</i>	693 ev.j.						
<i>Akta Jednoty bratrské</i>	14 kn	2		2			
Českobratrská církev evangelická – Farní sbor Smíchov	5 ka, 42 kn, 5 ppr	2	2				
<i>Sbírka dokumentů Vojenského historického ústavu</i>	5 ka, 5 kn, 12 pečeti	1,1		1,1			
<i>Nová manipulace</i>	282 ka, 96 kn	43,6		43,6			
Valdštejniana							
<i>Archiv českých stavů – Reversy k zemi</i>	1253 listin	12,18		12,18			
<i>Sb. Dobřenský</i>	2208 ev. j., 22 ka, 6 kn	5,7		5,7			
České gubernium – Exjesuitica		Přepis					
Alžbětinky – konvent, Praha		Přepis					
Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha		Přepis					
Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Velkostatek Stránka		Přepis					
<i>Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Dolní Ročov</i>		Přepis					
<i>Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Domažlice</i>		Přepis					
<i>Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Česká Lípa</i>		Přepis					
<i>Augustiniáni obutí – provincialát a konvent, Praha – Vrchlabí</i>		Přepis					
Dominikáni – provincialát a konvent, Praha		Přepis					
Piaristé – provincialát a koleje, Praha		Přepis					
Milosrdní bratři – provincialát a konvent, Praha		Přepis					

Minorité – provincialát a konvent, Praha		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Praha		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Libějovice		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé České Budějovice		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Karlovy Vary		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Červenka u Litovle		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Severomoravský kraj		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Filipov		Přepis					
Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Čtyřicet Lánů		Přepis					
<i>Redemptoristé – provincialát a koleje, Redemptoristé Králíky</i>		Přepis					
Těšitelé – generalát a dům, Praha		Přepis					
Voršilky – konvent, Praha		Přepis					
Voršilky – konvent, Liberec		Přepis					
Voršilky – klášter voršilek Kutná Hora		Přepis					
Voršilky – Dívčí klášterní školy Kutná Hora		Přepis					
Voršilky – Ženský učitelský ústav Kutná Hora		Přepis					
Berní rula		Přepis					
Sbírka grafických listů, kreseb a maleb		Přepis					
Knihy svobodnické		Přepis					
Stará manipulace		Přepis					
Registra, Praha		Přepis					
Stará manipulace – urbáře, odhady, inventáře, Praha		Přepis					
Jesuitica		Přepis					
Školští bratři – provincialát		Přepis					
České gubernium – publicum, Praha		Přepis					
České gubernium – pomocné knihy, Praha		Přepis					
České gubernium – camerale, Praha		Přepis					
Československá církev evangelická – farní sbor Velká Lhota		Přepis					
ČDK – Katalog nobilitačních spisů							
Úřadříšského protektora (sign. 114)	14	2					
Prezidium ministerstva vnitra	33	5					
Ministerstvo zemědělství, Praha, 1935–1950	25	3,1					
Policejní ředitelství Praha – evidence obyvatelstva (PR-EO, resp. DA)	30	30,8					
Artia, organizace zahraničního obchodu, Praha (1)	4	0,48					
Čechofracht, organizace zahraničního obchodu, Praha (1)	8	1					

KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – oddělení – branné a bezpečnostní (3)	76	10,8					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – Čestmír Císař	5	0,6					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – ekonomické oddělení (1)	63	7,5					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – Gustáv Husák (4)	485	58,2					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – politický sekretariát (digitalizace)	77	10					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – předsednictvo 1945–1954 (digitalizace)	17	2					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – Rudolf Slánský (3)	7	0,9					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – oddělení – evidenční – Karel Šváb (4)	13	1,5					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – Lidové milice (1)	10	1,4					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – Vojenská komise obrany (1)	2	0,2					
KSČ-ÚV 1945–1989, Praha – Vasil Biľak (1)	3	0,4					
Ministerstvo financí II, Praha (4)	61	7,5					
Ministerstvo zdravotnictví ČSR, Praha (3)	150	18					
Ministerstvo zemědělství II – 9. odbor – konfiskace, Praha (6)	10 kartoték	10					10 262
Ministerstvo vnitra II, Praha – státní občanství (6)							2497
Národní sčítání lidu 1950, Praha (5)	85	12					
Správa Sboru nápravné výchovy, Praha (6)						1171	
Státní soud Praha (digitalizace)	4	0,5					
Státní úřad plánovací II (4)	1191	170,1					
Ústav sociálního lékařství a organizace zdravotnictví, Praha (1)	45	5,5					
Výzkumný ústav stomatologický, Praha (1)	5	0,6					
Český telekomunikační úřad		10					
Design centrum ČR		třídění popis					
Generální ředitelství cel		třídění seznamy					
Ministerstvo kultury		třídění pořizování seznamu rok 1993					
Ministerstvo vnitra		třídění příprava vnitřní skartace					
Pozemkový fond		kartonování přejímek					
Pražský filharmonický sbor		třídění nově převzaté sbírky plakátů					
Ředitelství silnic a dálnic Silniční databanka, Ostrava	10	1,1					

Řezáč Pavel, Ing.	1 + ED	0,1					
Státní zemědělský intervenční fond		15					
Středisko cenných papírů	626	75					
Ústavní soud		třídění – nový fond ústavní soud ČSFR					
Úřad průmyslového vlastnictví	387	55					
Vrchní státní zastupitelství	188	21,72					
Beran Rudolf (4)	54	0	0	0	54	2317	54
Národní fronta – ústřední výbor, Praha – ústřední akční výbor (4)	753	1	1,6				80
Provazníková Marie (3, 4)	19	2,46	2,46				814
RAT – Leopold II. /1 (3, 4)	13kn	0,5	0,5	0,5	13	13	13
RAT – Leopold II. /2 (3, 4)	24	6	6	6	65	65	65
RAT – Leopold II. (dodatky) (1)	5	5		0,4			
RAT – Fotografie (4)	30	0,2	0,2	0,2	30	30	0,2
Stavební družstvo zaměstnanců Státních lesů a statků (3,4)	6	0	0,12				
Vavrouch, Ladislav (1, 3)	2	0,24	0	0	0	0,24	0
Celkem	4784 kartonů 133 kartoték 402 knih 8 ppr. 12 pečeti 1253 listin	744, 17 bm	10.88	7,1		2425,24	1028,2

Název archivního souboru (NAD)	Uspořádáno bm	Inventarizováno bm za rok 2020	Zkatalogizováno evidenčních jednotek	Počet katalogizačních záznamů	Rejstřikováno evidenčních jednotek
Fotografické archiválie					
Centrotex, organizace zahraničního obchodu – kinematografické filmy a fotografie, Praha (NAD 1127/1)	4	0,2	821	184 ProArchiv	0
Sbírka alb (NAD 1313)	0	3	25	1 322 ProArchiv	0
Druhá světová válka (NAD 1323)	4,18	0,04	96	104 Janus	96
Sbírka Klement Gottwald (NAD 1327)	9,77	4	12	693 Janus	12
Henlein Konrád (NAD 1328)	1,77	0,13	58	58 Janus a ProArchiv	0
Celkem	—	7,37	1 012	2 361	108
Filmové archiválie					
Branné hospodářství – kinematografické filmy, Praha (NAD 662/1)	1	1	25	25 MS Word	0
Americká pomoc Československu – kinematografické filmy, Praha (NAD 843/1)	0,16	0,16	4	4 ProArchiv	0
Centrotex, organizace zahraničního obchodu – kinematografické filmy, Praha (NAD 1127/1)	4	1	30	40 ProArchiv	0
ARTIA, organizace zahraničního obchodu – obrazové záznamy, Praha (NAD 1134/1)	0,08	0,08	2	2 MS Word	0
Sbírka kinematografických filmů (NAD 1319)	27,35	0,24	11	11 ProArchiv	0
Ústřední dopravní institut, Praha (NAD 1406)	76,98	0,76	44	44 Janus	0
Tělocvičná jednota Sokol Baden – obrazové záznamy (NAD 1555/1)	0,25	0,04	2	2 MS Word	0
Bartošek Karel, JUDr. – kinematografické filmy (NAD 1581/1)	0,17	0,04	1	1 MS Word	0
Výzkumný ústav vodohospodářský T. G. Masaryka – kinematografické filmy, Praha (NAD 1609/1)	42,4	6,56	164	164 MS Word	0
Správa železniční dopravní cesty, s. o. – Stavební správa Praha – kinematografické filmy (NAD 1633/1)	0,36	0,04	1	1 MS Word	0
Ředitelství silnic a dálnic ČR – obrazové záznamy, Praha (NAD 1709/1)	10,77	5,70	185	185 MS Word	0
Česká geologická služba – Geofond – kinematografické filmy, Praha (NAD 1883/1)	0,93	0,93	30	30 ProArchiv	0
Šplíchal Jan (NAD 2172)		0,04	1	1 MS Word	0
Celkem	—	16,59	500	510	0
Zvukové archiválie					
Dům slovenské kultury – obrazové a zvukové záznamy, Praha (NAD 366/1)	0,45	0,12	32	72 ProArchiv	0
Úřad předsednictva vlády ČSSR/ČSFR – zvukové záznamy, Praha (NAD 865/1)	1,19	0,185	4	20 MS Word	0

KSČ – Ústřední výbor 1945–1989 – obrazové a zvukové záznamy, Praha (NAD 1261/4)	20,2	4,42	3	221 MS Word	0
Celkem	—	4,725	39	313	0
Bezpečnostní reprodukce					
Inventarizováno:	bezpečnostní mikrofilm	bezpečnostní negativ	matriční negativ		
Maltézští rytíři (NAD 198)	—	227	1513		
Státní soud Praha (NAD 1488)	109	—	—		
Sbírka map a plánů (NAD 324)	2	—	—		
Celkem	111	227	1513		

Tabulka č. III/ 3 – Využívání archiválií

Počet badatelů celkem	Z toho cizinců	Počet badatelských návštěv	Počet správních řízení podle §38 odst. 2	Počet zapůjčených evidenčních jednotek	Počet vypůjčených evidenčních jednotek	Počet rešerší pro úřední potřebu	Počet rešerší pro soukromé účely
1068 Chodovec	101 Chodovec	3563 Chodovec	—	15403 Chodovec	— Chodovec		
342 Milady Horákové	26 Milady Horákové	1046 Milady Horákové		4285 Milady Horákové	36 Milady Horákové		
Celkem 1410	Celkem 127	Celkem 4609		Celkem 19688	Celkem 36		

Tabulka č. IV – Počet zhotovených bezpečnostních (matričních, studijních) reprodukcí a počet zhotovených digitálních reprodukcí archiválií za rok 2021

Celkem za rok 2021	Počet digitálních kopií	Datový objem (GB)
Interní digitalizace	1 108 528	3 128,758
Externí digitalizace	737	5 460,845
Souhrn	1 109 265	8 589,603

BEZPEČNOSTNÍ SNÍMKOVÁNÍ – ANALOGOVÁ FOTOGRAFIE			
Název archivního souboru (NAD)	Počet svitků bezpečnostního mikrofilmu	Počet kusů bezpečnostních negativů (po konzervaci)	Počet políček/negativů matričních a studijních kopií
SO 1930 (NAD 752/2)	229	—	—
ŘMJ (NAD 198)	—	—	846 neg (jen evidence)
CELKEM	229	—	—

DIGITALIZACE ARCHIVÁLIÍ		
Název archivního souboru (NAD)	Počet digitálních kopií	Datový objem (GB)
KČsT-foto (NAD 742/1)	15	0,338
NárS (NAD 925), sign. TNS I/47 (Syrový)	17 939	144,000
ZPN (NAD 1049)	47 179	105,900
PMV (NAD 1075/1)	62 142	664,000
KSČ-ÚV-02/1 (NAD 1261/20)	49 079	515,000
KSČ – negativy 1946–1951 (NAD 1326)	6 220	174,700
Sb. KG (NAD 1327)	150	0,859
Henlein (NAD 1328)	1 374	27,200
OČRA-1945 (NAD 1329)	6 359	98,500
Sb. FSČF (NAD 1362)	71	0,117
PŘ II – EO (NAD 1420/5)	880 105	519,800
FČTK-Leica (NAD 1451/4)	24 187	402,000
StS (NAD 1488)	8 249	194,000
Úlovec (NAD 2203)	5 120	217,000
CELKEM	1 108 189	3 063,414

INTERNÍ DIGITALIZACE KINEMATOGRAFICKÝCH ARCHIVÁLIÍ			
Název archivního souboru (NAD)	Počet a druh analogových předloh digitalizovaných v roce 2021	Počet digitálních kopií (stop) MPEG-4	Datový objem (GB)
MPT-KF (NAD 429/1)	1 ks VHS	1	0,944
CELKEM	1 ks VHS	1	0,944

EXTERNÍ DIGITALIZACE KINEMATOGRAFICKÝCH ARCHIVÁLIÍ			
Název archivního souboru (NAD)	Počet a druh analogových předloh digitalizovaných v roce 2021	Počet digitálních kopií (stop) MPEG-2/MPEG-4/AVI	Datový objem (GB)
ÚV SSM – OZ (NAD 356/1)	17 fpa	20	205,40
Svazarm-OaZZ (NAD 1161/1)	1 fpa	2	18,10
ÚV ČR-KF (NAD 1284/1)	9 fpa	18	92,00
Sb. filmů (NAD 1319)	1 fpa	2	29,80
VÚV T.G.M.-KF (NAD 1609/1)	167 fpa	332	1 355,70
MSSSt-OaZZ (NAD 1748/1)	18 fpa	36	389,44
Janouch F. 1931 – OaZZ (NAD 1774/1)	26 anz	52	3 130,00
Lang-OaZZ (NAD 1948/1)	3 fpa	6	130,00
Provozničková-OaZZ (NAD 1980/1)	2 fpa	4	1,13
MON (NAD 2122)	5 fpa	10	50,80
CELKEM	26 anz 223 fpa	482	5 402,37

INTERNÍ DIGITALIZACE ZVUKOVÝCH ARCHIVÁLIÍ					
Název archivního souboru	Celkový počet zvukových archiválií v rámci AS	Již dříve digitalizováno	Počet a druh analogových předloh digitalizovaných v roce 2021	Počet digitálních kopií (stop) MP3/WAVE	Datový objem (GB)
DSK-OaZZ (NAD 366/1)	215	83	94 aka	338	64,4
CELKEM	—	—	94 aka	338	64,4

EXTERNÍ DIGITALIZACE ZVUKOVÝCH ARCHIVÁLIÍ					
Název archivního souboru	Celkový počet zvukových archiválií v rámci AS	Již dříve digitalizováno	Počet a druh analogových předloh digitalizovaných v roce 2021	Počet digitálních kopií (stop) MP3/WAVE	Datový objem (GB)
Sb. ZN (NAD 1337)	1 979	674	192 mg	250	56,377
ÚCL-Zz (NAD 1601/1)	1	0	1 mg	1	0,356
MON-OaZz (NAD 2122/1)	1	0	1 mg	1	0,712
Molnár 1924 – Zz (NAD 2132/1)	4	1	3 mg	3	1,03
CELKEM	—	—	197 mg	255	58,475

VII. Publikační činnost Národního archivu a jeho pracovníků za rok 2021

Sestavila: Kateřina Paulusová

Články

1. DRAŠAROVÁ, Eva. Národní archiv v roce 2020. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 359–402. ISSN 1211-9768.
2. DUFEK, Pavel. Příděly v první pozemkové reformě v Československu: podpora státotvornosti nebo korupční odměňování klientů? In: *Politická korupcia na území Slovenska a Čiech v 19. a 20. storočí*. Bratislava: Historický ústav Slovenskej akadémie vied, 2020, s. 247–265. ISBN 978-80-224-1865-2.
3. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Krásná Marie s přesnou muškou. *Plastic planet*. 2020, č. 6, s. 20–25. ISSN 1804-4298.
4. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Marie Ljalková-Lastovecká (1920–2011). *Signum*. 2020, č. 2 (nová řada) 6, s. 72–77. ISSN 2336-8357.
5. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Německé zbraně vítězí: bitva v německém a protektorátním tisku. *II. světová válka speciál*. 2021, s. 60–63.
6. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Památka na statečného vlastence: pozůstalost Aloise Eliáše (1890–1942). *Válka revue. Speciál, Československá generalita 1918–1989*. 2021, s. 20–23.
7. FLIMELOVÁ, Alena, Milan KOPECKÝ a Roman ŠTÉR. Pod naší vlajkou: čs. odstřelovači u Sokolova. *Válka revue. Speciál, Sniperi na východní frontě, Vojska – extra edice*. 2021, sešit 55, s. 38.
8. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Sny o normální posteli: nocování na východní frontě. *II. světová válka speciál*. 2021, s. 57–59.
9. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Svědectví z první linie: snímky brig. gen. Pavla Vranského. *II. světová válka speciál*. 2021, s. 31–33.
10. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Ta druhá snajperka. *Plastic planet*. 2021, č. 1, s. 38–41. ISSN 1804-4298.
11. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Volyňské Češky v Rudé armádě. *Zpravodaj*. 2021, č. 5, s. 4.
12. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Zapomenutá snajperka a parašutistka Vanda Biněvská-Lisková. *Válka revue*. 2021, s. 32–35. ISSN 1804-0772.

13. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. Život shrábnutý do papírového sáčku: pozůstalosti po padlých. *II. světová válka speciál*. 2021, s. 68–69.
14. HNULÍKOVÁ, Blanka. Fotografické album Zemského vrchního soudu v Praze. *Archivní časopis*. 2021, roč. 71, č. 1, s. 15–27. ISSN 0004-0398.
15. HUBENÝ, David. České archivy. In: VORÁČEK, Emil a kol. *V zájmu velmoci*. Praha: Historický ústav, 2019, s. 25–31. ISBN 978-80-7286-347-1.
16. HUBENÝ, David. Druhá republika a Sovětský svaz: vývoj po Mnichově do nacistické okupace zbytku Česko-Slovenska v březnu 1939. In: VORÁČEK, Emil a kol. *V zájmu velmoci*. Praha: Historický ústav, 2019, s. 319–325. ISBN 978-80-7286-347-1.
17. HUBENÝ, David. Edice dokumentů. In: VORÁČEK, Emil a kol. *V zájmu velmoci*. Praha: Historický ústav, 2019, s. 31–33. ISBN 978-80-7286-347-1.
18. HUBENÝ, David. Mezinárodní konference Kominterny a střední Evropa: nástroj zahraniční politiky Sovětského svazu. *Slovanský přehled*. 2021, roč. 107, č. 1, s. 299–300. ISSN 0037-6922.
19. HUBENÝ, David. Naplnění dohody o možnosti opce obyvatelstva. In: VORÁČEK, Emil a kol. *V zájmu velmoci*. Praha: Historický ústav, 2019, s. 471–474. ISBN 978-80-7286-347-1.
20. HUBENÝ, David. Obtíže s polsko-sovětskou morálkou: souvislosti vývoje na Podkarpatské Rusi. In: VORÁČEK, Emil a kol. *V zájmu velmoci*. Praha: Historický ústav, 2019, s. 146–155. ISBN 978-80-7286-347-1.
21. HUBENÝ, David. Odstoupení Podkarpatské Rusi Sovětskému svazu. In: VORÁČEK, Emil a kol. *V zájmu velmoci*. Praha: Historický ústav, 2019, s. 462–471. ISBN 978-80-7286-347-1.
22. HUBENÝ, David. Počátky československé státní policie v Užhorodě v letech 1919–1922. *Podkarpatská Rus*. 2020, č. 4, s. 10–11.
23. HUBENÝ, David. Počátky československé státní policie v Užhorodě v letech 1919–1922: (pokračování z č. 4/2020). *Podkarpatská Rus*. 2021, č. 1, s. 11–12.
24. HUBENÝ, David. Počátky československé státní policie v Užhorodě v letech 1919–1922: (pokračování z č. 1/2021). *Podkarpatská Rus*. 2021, č. 2, s. 12.
25. HUBENÝ, David. Počátky československé státní policie v Užhorodě v letech 1919–1922: (dokončení). *Podkarpatská Rus*. 2021, č. 3, s. 10.
26. HUBENÝ, David. Počátky podkarpatoruského oddělení u košické soudní tabule. In: *Arkasivs'ki čytannja*. Mikolajiv: MNU imeni V.O. Suchomlyns'koho, 2021, s. 59–62.
27. HUBENÝ, David. Podkarpatská Rus v československé ústavě a na Ústavním soudu. *Právněhistorické studie*. 2021, roč. 51, č. 2, s. 73–87. ISSN 0079-4929.

28. HUBENÝ, David. Prověřování nestrannosti justice na Podkarpatské Rusi košickým vrchním soudem. In: *Politická korupcia na území Slovenska a Čiech v 19. a 20. storočí*. Bratislava: Historický ústav Slovenskej akadémie vied, 2020, s. 293–313. ISBN 978-80-224-1865-2.
29. HUBENÝ, David a Naděžda KRUGLOVÁ. Slučaji, svjazannyje s Krasnoj armijej v Prage 1945 goda: (po materijalam archivov Okružnogo komissarijata policiji III – Dolni Novoje Mnesto). *Istoričeskaja ekspertiza* [online]. 2021, roč. 18 [cit. 2021-11-11]. ISSN 2410-1419. Dostupné z: <https://www.istorex.ru/>
30. HUBENÝ, David. Velitelství osvobozeného území. In: SCHELLE, Karel a Jaromír TAUCHEN (eds.). *Encyklopedie českých právních dějin*, XX. Svazek, Vá-Volba. Plzeň: Aleš Čeněk, 2020, s. 319–325. ISBN 978-80-7380-569-2.
31. HUBENÝ, David. Viktor Géza Barany: problémy podkarpatoruského úředníka v republice a exilu. *Dejiny*. 2021, č. 1, s. 110–129. ISSN 1337-0707.
32. HUBENÝ, David. Volby do sněmu Karpatské Ukrajiny v roce 1939. In: *Vše pro mandát?* Liberec: Technická univerzita, 2021, s. 192–210. ISBN 978-80-88304-49-4.
33. CHALOUPKOVÁ, Maria a Lenka KLOČKOVÁ. Tragický osud Lidic a Ležáků a období heydrichiády ve fondu Svaz protifašistických bojovníků v Národním archivu Praha. In: *Za Reinharda Heydricha / po Reinhardu Heydrichovi*. Praha: Historický ústav, 2021, s. 260–270. ISBN 978-80-7286-388-4.
34. KAHUDA, Jan. Antonín Nikendey (1920–2011). *Genealogické a heraldické listy*. 2021, roč. 41, č. 2, s. 61–62. ISSN 1212-9631. *Rec. na:* Celoživotní práce Antonína Nikendeye: biografie – bibliografie. České Budějovice: Historický spolek Schwarzenberg, 2020. 64 s. ISBN 978-80-905510-2-2.
35. KAHUDA, Jan. Bibliografie doc. PhDr. Ivany Ebelové, CSc. In: *Z archivu ke studentům a zase zpět*. Praha: Národní archiv, 2021, s. 423–433. ISBN 978-80-7422-789-9.
36. KAHUDA, Jan. Devětkrát o profesoru Ivanu Hlaváčkovi. In: *Panovnická reprezentace v písemné kultuře ve středověku*. Praha: Karolinum, 2021, s. 12–16. ISBN 978-80-246-4824-8.
37. KAHUDA, Jan. K životnímu jubileu Jana Hrdiny. *Zpravodaj Šrámkovy Sobotky*. 2020, červenec/srpen, s. 18–19. ISSN 1212-7906.
38. KAHUDA, Jan. Mezi církví, politikou a rodinou: trevírský arcibiskup Lothar von Metternich (1551–1623). In: *Metternichové & Kynžvartsko v době Albrechta z Valdštejna*. Nymburk: VEGA-L, 2020, s. 23–31. ISBN 978-80-88072-59-1.
39. KAHUDA, Jan. Miloslav Volf a jeho archivní příručka. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 1, s. 205–217. ISSN 1211-9768.
40. KOBLASA, Pavel. Budova c. k. okresního soudu a věznice v Lomnici. *Lomnické listy*. 2021, roč. 21, č. 7–8, červenec–srpen, s. 3.

41. KOBLASA, Pavel. Bývalý dvůr Naděje u Klece. *Výběr*. 2021, roč. 58, č. 1, s. 53–56. ISSN 1212-0596.
42. KOBLASA, Pavel. Daškovský neboli Mecerošovský dvůr v Lomnici nad Lužnicí. *Lomnické listy*. 2021, roč. 21, č. 9–10, září–říjen, s. 5–6.
43. KOBLASA, Pavel. Deskový statek Česká Olešná za posledních šlechtických majitelů. *Vlastivědný sborník Dačicka, Jindřichohradecka a Třeboňska*. 2020, roč. 32, s. 39–45. ISSN 1801-3759.
44. KOBLASA, Pavel. Grunty a chalupy v Kleci. *Obnovená tradice*. 2021, roč. 32, č. 63, s. 16–21. ISSN 2336-8799.
45. KOBLASA, Pavel. Hospodaření, dluhy a pohledávky posledních sasko-lauenburských vévodů = Wirtschaftswesen, Schulden und Forderungen der letzten Höge von Sachsen-Lauenburg. In: *Sborník příspěvků z mezinárodního historického symposia „Šlikové známí i neznámí a jejich vliv dějiny světového peněžnictví“*. Ostrov: město Ostrov, 2020, s. 297–302. ISBN 978-80-907668-4-6.
46. KOBLASA, Pavel. Jak Pejdrova Rosička ke svému názvu přišla. *Obnovená tradice*. 2020, roč. 31, č. 62, s. 35–38. ISSN 2336-8799.
47. KOBLASA, Pavel. Majetková država Metternichů v době Pobělohorské. In: *Metternichové & Kynžvartsko v době Albrechta z Valdštejna*. Nymburk: VEGA-L, 2020, s. 41–48. ISBN 978-80-88072-59-1.
48. KOBLASA, Pavel. Napsal Mgr. Pavel Koblasa. In: *Celoživotní práce Antonína Nikendeye*. České Budějovice: Historický spolek Schwarzenberg, 2020, s. 9. ISBN 978-80-905510-2-2.
49. KOBLASA, Pavel. Panský dvůr v Hostějvsi. *Výběr*. 2020, roč. 57, č. 4, s. 268–269. ISSN 1212-0596.
50. KOBLASA, Pavel. Poplužní dvůr Šaloun jako součást třeboňského panství. *Lomnické listy*. 2021, roč. 21, č. 5–6, květen–červen, s. 4–5.
51. KOBLASA, Pavel. Projednání pozůstalosti po lomnickém faráři Pakostovi. *Lomnické listy*. 2021, roč. 21, č. 11–12, listopad–prosinec 2021, s. 4–5.
52. KOBLASA, Pavel. Rudolecké panství za krátkého působení hrabat Buttlerů. *Obnovená tradice*. 2020, roč. 31, č. 62, s. 47–49. ISSN 2336-8799.
53. KOBLASA, Pavel. Šlechtické záležitosti ve fondech Maďarského národního archivu. *Archivní časopis*. 2020, roč. 70, č. 4, s. 354–367. ISSN 0004-0398.
54. KOBLASA, Pavel. Uzavření panského pivovaru v Lomnici. *Lomnické listy*. 2021, roč. 21, č. 3–4, březen–duben, s. 4.
55. KOKOŠKOVÁ, Zdeňka a Monika SEDLÁKOVÁ. Sudetští Němci jako oberlandáti v Protektorátu Čechy a Morava. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 121–159. ISSN 1211-9768.

56. KRLÍN, Jan. Přejmenování veřejných prostranství a budov po roce 1918. *Zlatá stezka*. 2020, roč. 27, s. 349–360.
57. KŘEŠŤAN, Jiří. HRDLČKA, Jaroslav: Historik a diplomat Vlastimil Kybal. Praha, Univerzita Karlova – Karolinum 2020, 404 s., ISBN 978-80-246-4609-1 a 978-80-246-4628-2. *Soudobé dějiny*. 2021, roč. 28, č. 2, s. 589–590. ISSN 1210-7050. *Rec. na:* HRDLČKA, Jaroslav. Historik a diplomat Vlastimil Kybal. 1. vyd. Praha: Karolinum, 2020. 403 s. ISBN 978-80-246-4609-1.
58. KŘEŠŤAN, Jiří. CHVÁTAL, Tomáš – NAVRÁTIL, Ivo: živá kontrarevoluce v Semilech 1968. Semily, Muzeum a Pojizerská galerie Semily, p. o., 2018, 150 s., ISBN 978-80-605980-6-3. *Soudobé dějiny*. 2020, roč. 27, č. 3–4, s. 758–759. ISSN 1210-7050. *Rec. na:* CHVÁTAL, Tomáš. Plíživá kontrarevoluce v Semilech 1968. 1. vyd. Semily: Muzeum a Pojizerská galerie Semily, 2018. 150 s. ISBN 978-80-905890-6-3.
59. KŘEŠŤAN, Jiří. Ivan Kamenec, Miroslav Michela: Rozhovor s dějinami. Ivan Kamenec o cestách slovenskej histórie s Miroslavom Michelom. Bratislava, Hadart 2019, 160 s. ISBN 978-80-99941-00-8. *Soudobé dějiny*. 2020, roč. 27, č. 3–4, s. 758–759. ISSN 1210-7050. *Rec. na:* KAMENEC, Ivan. Rozhovor s dejinami: Ivan Kamenec o cestách slovenskej histórie s Miroslavom Michelom. 1. vyd. Bratislava: Hadart, 2019. 156 s. ISBN 978-80-99941-00-8.
60. KŘEŠŤAN, Jiří. KOSÍK, Karel – MERVART, Jan (eds.): Dialektika, kultura a politika: Eseje a články z let 1955–1969. (Sebrané spisy Karla Kosíka, sv. 4.) Praha, Filosofia 2019, 291 s., ISBN 978-80-7007-576-0. *Soudobé dějiny*. 2021, roč. 28, č. 1, s. 286–288. ISSN 1210-7050. *Rec. na:* KOSÍK, Karel a Jan MERVART (eds.). Dialektika, kultura a politika: eseje a články z let 1955–1969. 1. vyd. Praha: Filosofia, 2019. 289 s. ISBN 978-80-7007-576-0.
61. KŘEŠŤAN, Jiří. O klubku zmijí a žábě na prameni: proces s rektorem Stříteským, Litomyšl a Zdeněk Nejedlý k poetice hrůzy. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 238–250. ISSN 1211-9768.
62. KŘEŠŤAN, Jiří. TRNKA, Jakub: Filosof Erazim Kohák. (Studie a prameny k dějinám myšlení v českých zemích, sv. 21.) Praha, Filosofia 2020, 279 s., ISBN 978-80-7007-626. *Soudobé dějiny*. 2021, roč. 28, č. 2, s. 593–595. ISSN 1210-7050. *Rec. na:* TRNKA, Jakub. Filosof Erazim Kohák. 1. vyd. Praha: Filosofia, 2020. 277 s. ISBN 978-80-7007-626-2.
63. KŘEŠŤAN, Jiří. Vzpomínky stavitele mostu k demokracii. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 453–459. ISSN 1211-9768. *Rec. na:* KOCÁB, Michael. Vabank: 1989–1991: sametová revoluce, odsun sovětských vojsk. 1. vyd. Praha: Euromedia Group, 2019. 591 s. ISBN 978-80-7617-844-1.
64. KŘEŠŤAN, Jiří. „Tmavé jeho či doslova fascinující“: cesta českých kulturních pracovníků a novinářů do Německa a Holandska v září 1940. *Soudobé dějiny*. 2020, roč. 27, č. 3–4, s. 538–575. ISSN 1210-7050.
65. MAHEL, Richard. „Stručná historie Literatury české“: k osudu nevydané učebnice rajhradského benediktina Bedy Dudíka k dějinám české literatury z roku 1847. *Historia scholastica*. 2020, roč. 6, č. 2, s. 56–67. ISSN 1804-4913.

66. MACHKOVÁ, Zora. Archivace spolkových dokumentů. *Zpravodaj*. 2020, roč. 53, č. 9, s. 20–22.
67. PAULUS, Filip a Šárka STEINOVÁ. Plán židovského osídlení na panství rodu Wallisů v Čechách z roku 1727. *Rakovnický historický sborník*. 2020, roč. 17, č. 1, s. 25–60. ISSN 1213-5879.
68. PAULUS, Filip a Šárka STEINOVÁ. Translokační plán města Hořic z roku 1728. In: *Z archivu ke studentům a zase zpět*. Praha: Národní archiv, 2021, s. 279–288. ISBN 978-80-7422-789-9.
69. PAZDEROVÁ, Alena. Účast papežského vojenského kontingentu na válečné kampani v Uhrách roku 1595 a duchovní a zdravotní péče o nemocné a raněné vojáky ve světle nunciaturní korespondence a doprovodných dokumentů. In: HOJDA, Zdeněk, Kateřina BOBKOVÁ-VALENTOVÁ a Jiří M. HAVLÍK (eds.). *Amicitiae vinculum potens et praevalidum*. Praha: Univerzita Karlova, 2021, s. 26–41.
70. PAŽOUT, Jaroslav a Adam ZÍTEK. Ochránkyně a prosazovatelka socialistické zákonnosti?: konflikty a klientelismus v nejvyšších orgánech československé prokuratury. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 251–280. ISSN 1211-9768.
71. STEINOVÁ, Šárka. Zahrada období baroka a její interpretace na konci 19. a počátkem 20. století. In: CHODĚJOVSKÁ, Eva a kol. *Krajina v rukou barokního člověka*. Josefov: Národní památkový ústav, územní odborné pracoviště v Josefově, 2020, s. 266–281. ISBN 978-80-88226-23-9.
72. ŠEPTÁK, Miroslav. Co bude dál se Sebastianem Kurzem? *Demokratický střed*. 2021, roč. 10, č. 4, s. 8–9. ISSN 1805-6202.
73. ŠEPTÁK, Miroslav. Jak je důležité uspět v Horních Rakousích. *Demokratický střed*. 2021, roč. 10, č. 3, s. 20–21. ISSN 1805-6202.
74. ŠEPTÁK, Miroslav. Kniha o zapomenutém rakouském spolkovém kancléři. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 463–465. ISSN 1211-9768. *Rec. na:* MELICHAR, Peter. Otto Ender 1875–1960: Landeshauptmann, Bundeskanzler, Minister: Untersuchungen zum Innenleben eines Politikers. Wien: Böhlau, [2018], 369 s. ISBN 978-3-205-20826-6.
75. ŠEPTÁK, Miroslav. Liberální Rakousko zve na sklenici vody a hlásí se o moc. *Demokratický střed*. 2021, roč. 10, č. 1, s. 14–15. ISSN 1805-6202.
76. ŠEPTÁK, Miroslav. Národní rada v době krize rakouské demokracie 1933–1934. In: *Vše pro mandát?* Liberec: Technická univerzita, 2021, s. 180–191. ISBN 978-80-88304-49-4.
77. ŠEPTÁK, Miroslav. Nový předseda Svobodných se vydal ve šlépějích Jörga Haidera. *Demokratický střed* [online]. 2021, roč. 10, 7. 6. 2021 [cit. 2021-11-12]. ISSN 1805-6202. Dostupné z: <https://www.demokratickystred.cz/novy-predseda-rakouskych-svobodnych-se-vydal-ve-slepejich-jorga-haidera/>
78. ŠEPTÁK, Miroslav. Nový šéf Svobodných jde ve šlépějích Jörga Haidera. *Demokratický střed*. 2021, roč. 10, č. 3, s. 22. ISSN 1805-6202.

79. ŠEPTÁK, Miroslav. O spletné historii rakouských Zelených. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 466–469. ISSN 1211-9768.
Rec. na: KRIECHBAUMER, Robert. Nur ein Zwischenspiel (?): die Geschichte der Grünen in Österreich von den Anfängen bis 2017. Wien: Böhlau, [2018]. 650 s. ISBN 978-3-20520-805-1.
80. ŠEPTÁK, Miroslav. O turbulentním vývoji rakousko-italských vztahů v meziválečném období. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 460–462. ISSN 1211-9768. *Rec. na:* Italien und Österreich im Mitteleuropa der Zwischenkriegszeit. Wien: Böhlau, 2018.
81. ŠEPTÁK, Miroslav. Odpůrci očkování a komunisté senzací rakouských voleb. *Demokratický střed* [online]. 2021, roč. 10, 27. 9. 2021 [cit. 2021-12-11]. ISSN 1805-6202. Dostupné z: <https://www.demokratickystred.cz/odpirci-ockovani-komuniste-senzaci-rakouskych-voleb/>
82. ŠEPTÁK, Miroslav. Rakouská lidová strana a parlamentní volby 1970. *Moderní dějiny*. 2021, roč. 29, č. 1, s. 241–270. ISSN 1210-6860.
83. ŠEPTÁK, Miroslav. Rakouské politické zemětřesení. *Demokratický střed* [online]. 2021, roč. 10, 3. 12. 2021 [cit. 2021-12-11]. ISSN 1805-6202. Dostupné z: <https://www.demokratickystred.cz/rakouske-politicke-zemetreseni/>
84. ŠEPTÁK, Miroslav. Rakouští Svobodní se chtějí vrátit na výsluní. *Demokratický střed*. 2021, roč. 10, č. 2, s. 15–16. ISSN 1805-6202.
85. ŠEPTÁK, Miroslav. Sudetoněmecká strana: dodatky II. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 319–356. ISSN 1211-9768.
86. ŠEPTÁK, Miroslav. Volby do Evropského parlamentu v Rakousku: ve znamení dalšího triumfu lidovců. *Politické vědy*. 2021, roč. 24, č. 1, s. 205–230. ISSN 1335-2741.
87. ŠEPTÁK, Miroslav. Vydaná korespondence mezi Hubertem Ripkou a Edvardem Benešem. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 435–436. ISSN 1211-9768. *Rec. na:* S projevem nejhlubší úcty: dopisy, zprávy a depeše Huberta Ripky Edvardu Benešovi (1922–1948). 1. vyd. Praha: Národní archiv., 2018. 512 s. ISBN 978-80-87782-78-1.
88. ŠEPTÁK, Miroslav. Vytvoření Dollfusovy vlády z pohledu křesťanských socialistů. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 103–120. ISSN 1211-9768.
89. ŠTÉR, Roman. Biografie zpravodajského důstojníka a vojenského diplomata Aloise Čáslavky. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 431–434. ISSN 1211-9768. *Rec. na:* STAŇKOVÁ, Klára. Hi!: plukovník Alois Čáslavka: zpravodajský důstojník a vojenský diplomat. 1. vyd. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, Filozofická fakulta, 2020. 245 s. ISBN 978-80-88278-51-1.
90. ŠTÉR, Roman. Co vše prožil: vyznamenání Josefa Šnejdárka. *Válka revue. Speciál*, Československá generalita 1918–1989, 2021, s. 50–51.
91. ŠTÉR, Roman. Dávali sílu přežít. II. světová. 2/2021, s. 33–35.

92. ŠTÉR, Roman. Na rameni, na krku i na rukávu: vývoj generálských hodností. *Válka revue. Speciál*, Československá generalita 1918–1989, 2021, s. 88–89.
93. ŠTÉR, Roman. Odraz vítězství a prohry: pamětní medaile. *II. světová válka speciál*. 2021, s. 80–81.
94. ŠTÉR, Roman. Říkaly mu Klapoš: Karel Klapálek (1893–1894). *Válka revue. Speciál*, Československá generalita 1918–1989, 2021, s. 52–56.
95. ŠTÉR, Roman. S hvězdou Davidovou: generálové židovského původu. *Válka revue. Speciál*, Československá generalita 1918–1989, 2021, s. 39–41.
96. ŠTÉR, Roman. Stejnokroje s lipovou ratolestí: vývoj uniform. *Válka revue. Speciál*, Československá generalita 1918–1989, 2021, s. 9–11.
97. ŠTÉR, Roman. U Moskvy za Prahu: krajané u Moskvy. *II. světová válka speciál*. 2021, s. 66–68.
98. ŠTÉR, Roman. Válka nemá pravidla: Oldřich Kvapil na Dukle. *Válka revue. Speciál*, Československá generalita 1918–1989, 2021, s. 48–49.
99. ŠTÉR, Roman. Za plnění povinností: medaile za službu v Afganistánu. *Válka revue. Speciál*, Sovětská armáda, 2020, s. 94–95.
100. ŠTÉR, Roman. Za vlast předků: krajané a Rusíni. *Válka revue. Speciál*, Československá generalita 1918–1989, 2021, s. 60–63.
101. ŠTVERÁK, František. Archivní fond KSČ – Ústřední výbor 1945–1989, Praha – Kancelář generálního (prvního) tajemníka ÚV KSČ Gustáva Husáka. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 326–356. ISSN 1211-9768.
102. TRNKA, Pavel. Struktura a identifikace kněžské větve Českého velkopřevorství řádu maltézských rytířů v letech 1732–1950. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 17–49. ISSN 1211-9768.
103. TRNKA, Pavel. Valdštejniana ze zámku v Doksech v Knihovně Národního archivu. *Bibliotheca Antiqua*. 2021, s. 7–17.
104. VAŠKO, Pavel. Profesor Václav Vojtišek: kontinuita éry jednoho archiváře. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 1, s. 182–204. ISSN 1211-9768.
105. VESELÁ, Jaroslava. Instrukce úřednická sepsaná v den svatého Václava 28. 9. 1628: edice. *Paginae historiae*. 2021, roč. 29, č. 2, s. 283–316. ISSN 1211-9768.
106. ZBELA, Martin. Pražský chorobinec na Karlově a jeho správa v letech 1862–1929 (v kontextu dobových zařízení sociální péče). *Sborník archivních prací*. 2020, roč. 70, č. 2, s. 247–303. ISSN 0036-5246.

107. ZÍTEK, Adam. Agenturní úskalí rehabilitací aneb pozadí jednoho článku. *Pamät' národa*. 2021, č. 1, s. 18–30. ISSN 1336-6297.
108. ZÍTEK, Adam. Jacek Witold WOŁOSZYN, Niepodległościowa konspiracja młodzieżowa na ziemiach polskich w latach 1944/45–1956. *Slovanský přehled*. 2021, roč. 107, č. 1, s. 229–232. ISSN 0037-6922. *Rec. na:* WOŁOSZYN, Jacek Witold. Niepodległościowa konspiracja młodzieżowa na ziemiach polskich w latach 1944/45–1956. Lublin: Instytut Pamięci Narodowej – Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu, Oddział w Lublinie, 2019. 680 s. ISBN 978-83-8098-645-9.
109. ZÍTEK, Adam a Alena NOSKOVÁ. Ústřední výbor Komunistické strany Československa – několik poznámek k historii archivního fondu. *Securitas imperii*. 2021, roč. 1, č. 38, s. 350–362. ISSN 1804-1612.

Monografie

1. BACÍLKOVÁ, Bronislava, Benjamin BARTL, Libuše HOLAKOVSKÁ, Štěpán URBÁNEK, Jiří TREJBAL a Martin ZAPLETAL. *Postup lepení historických voskových pečeti pomocí poly(2-ethyl-2-oxazolinu)*. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2018. 22 s. ISBN 978-80-7469-117-1.
2. BÍLKOVÁ, Lenka, Benjamin BARTL, Štěpán URBÁNEK, Martin ZAPLETAL a Libuše HOLAKOVSKÁ. *Voskové směsi pro restaurování historických voskových pečeti*. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2020. 39 s. ISBN 978-80-7469-118-8.
3. BLÁHA, František. *Stopami paměti: torzo vzpomínek*. Edičně připravil, textologicky a věcně upravil Martin Kučera. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2021. 293 s. ISBN 978-80-7469-106-5.
4. DRAŠAROVÁ, Eva, Martin KLEČACKÝ, Martin KLEMENT a Luboš VELEK (eds.). *Nedostatek odvahy ke smíru: edice dokumentů k pokusům o česko-německé vyrovnání (1912–1915)*. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2021. 2 svazky (1503 s.). ISBN 978-80-7469-109-6.
5. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. *Marie Ljalková a Vanda Biněvská: československé legendy s odstřelovačskou puškou*. [Praha]: Sdružení Čechů z Volyně a jejich přátel, 2021. 157 s. ISBN 978-80-906997-5-5.
6. FLIMELOVÁ, Alena a Roman ŠTÉR. *Ve stínu mužů: ženy v československých vojenských jednotkách na východní frontě v letech 1942–1945*. 1. vyd. Praha: Academia, 2021. 491 s. ISBN 978-80-200-3231-7.
7. *Historická fotografie: sborník pro prezentaci historické fotografie ve fondech a sbírkách České republiky*. Praha: Národní archiv, 2021. ISSN 1213-399X.
8. *Informační list pro otázky elektronické spisové služby a dokumentů v digitální podobě* [online]. [Praha]: Národní archiv, 2021 [cit. 2021-12-11]. ISSN 2694-6793. Dostupné z: <https://www.nacr.cz/verejnost/2-predarchivni-pece/verejnopravni-puvodci/informacni-list>

9. KLEČACKÝ, Martin. *Poslušný vládce okresu: okresní hejtman a proměny státní moci v Čechách v letech 1868–1938*. 1. vyd. Praha: NLN, 2021. 396 s. ISBN 978-80-7422-797-4.
10. KOBLASA, Pavel. *K. u. k. Privat – und Familiengüter unter der Regierung von Kaiser Franz Joseph I*. Překlad: Stefan Scholz. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2021. 156 s. ISBN 978-80-7469-110-2.
11. *Paginae historiae: sborník Národního archivu*. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2021, roč. 29, č. 1 a 2. ISSN 1211-9768.
12. SEDLÁČKOVÁ, Helena. *Krajští hejtmané v Čechách (1623) 1641–1849: personální obsazení*. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2021. 455 s. ISBN 978-80-7469-103-4.
13. ŠEPTÁK, Miroslav. *Zwischen Demokratie und Autoritarismus: österreichische Innen- und Außenpolitik in den Jahren 1931–1934*. Übersetzt von Markéta Ederová. 1. Aufl. Praha: Academia, 2021. 634 s. ISBN 978-80-200-3175-4.
14. ŠLOUF, Jakub. *Poslední kovák – první ministr: rozhovor Jakuba Šloufa s Petrem Millerem, listopadovým vůdcem průmyslových dělníků*. 1. vyd. Praha: Akropolis, 2021. 222 s. ISBN 978-80-7470-397-3.
15. ŠLOUF, Jakub. *Praha v červnu 1953: dělnická revolta proti měnové reformě, vyjednávání v továrnách a strukturální proměna dělnické třídy*. 1. vyd. Praha: Academia, 2021. 214 s. ISBN 978-80-200-3288-1.
16. *Z archivu ke studentům a zase zpět: věnováno Ivaně Ebelové k životnímu jubileu*. K vydání připravili Zdeněk Hojda, Jan Kahuda, Zdeňka Kokošková. 1. vyd. Praha: Národní archiv, 2021. 501 s. ISBN 978-80-7469-107-2.